

CINSTIND

GLORIA TRECUTULUI

SLĂVIND

MĂREȚIA PREZENTULUI

LUCRÎND

LA FALA VIITORULUI

flacăra

anul XXXIV
35
VINERI
30 AUGUST
1985

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

Astfel a sărbătorit poporul român,
unit, trup și suflet, în jurul partidului său comunist,
al conducătorului iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu

ZIUA LIBERTĂȚII

*Prin noi, iubita Românie
Liberă-n veci va înflori*

23 August — marea sărbătoare

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, la Adunarea festivă din Capitală, consacrată celei de a 41-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă

CEAUȘESCU ȘI POPORUL,

Sentimentul prin care trăiesc sărbătorile este bucuria iar bucuria se cere împărtășită. Celebrarea zilei de 23 August, a zilei libertății noastre, a intruchipat întocmai acest adevăr. În urmă cu 41 de ani, în această zi de august în România era inițiată o acțiune politică și militară de excepțională însemnătate, cu un rol distinct, după cum dovedesc istoricii, în desfășurarea războiului al doilea mondial, grăbind ziua victoriei. Aceeași acțiune inaugura un vast proces revoluționar care pe durata celor 41 de ani ce au trecut de atunci a schimbat din temelii înfățișarea țării, societatea românească intrind mai ales după Congresul al IX-lea al partidului într-o etapă de o fertilitate fără seamăn în istoria sa. Și dacă un alt incontestabil și tonic adevăr este că dovada supremă a libertății constă în chiar capacitatea oamenilor de a-și așeza munca sub semnul fertil al stării de inspirație, atunci în ziua de 23 August 1985, cind spre Piața Aviatorilor din Capitală s-au îndreptat coloanele de bucurie pentru a lua parte la tradiționala demonstrație în cinstea sărbătorii noastre naționale, din trecerea în revistă a succeselor cu care ei s-au prezentat în pragul acestei zile a bucuriei s-au putut desprinde în primul rind garanțiile în temelii cărora românii se simt liberi și stăpîni pe ei înșiși, liberi și stăpîni în țara lor. Și atunci, în zi de celebrare a 41 de ani de istorie nouă, actul revoluționar de la 23 August a iluminat conștiința comună a națiunii și a reafirmat în cugetul tuturor celor ce trăiesc pe pămîntul românesc semnificația sa de întemeiere în fapt și simbol al acestei stări de inspirație ce a descătusat energiile unui întreg popor dedicat muncii pașnice și împlinirii proiectelor sale de progres.

București, Piața Aviatorilor, 23 August 1985... A 41-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, reliefează reperul durabil al istoriei socialiste a țării, unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiator și ctitor de epocă nouă în istoria României, „Epoca Ceaușescu — epocă de aur”, acesta este genericul sub care coloanele sărbătorești ale lui August prezintă raportul remarcabilelor succese ce intruchipează opera constructivă de o substanță și de o amploare fără precedent ce s-a desfășurat în țara noastră în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Declanșind un proces continuu de aprofundare revoluționară, de cuprindere tot mai largă a colectivității românești în universul acestei revoluții, Congresul al

IX-lea a întronat cultul adevărului în viața publică românească și, afirmind un spirit lucid față de realitățile obiective, a deschis cale liberă gândirii vii, originale și fecunde. Aceste două decenii ce au trecut de la istorica vară a Congresului al IX-lea au însemnat mers înainte în sensul aspirațiilor noastre ilustrate de Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, ele au însemnat sușă întru prosperitate și civilizație, înspre omenie, dreptate și egalitate, înspre demnitatea omului și a țării deopotrivă. În cursul acestei perioade, ca răspuns la nobilele îndemnuri ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga națiune s-a angajat într-o bătălie decisivă, avind ca obiectiv strategic trecerea României în rindul țărilor cu un nivel superior de dezvoltare. Încît astăzi, cind latră de însemnătate esențială ale acestui obiectiv fundamental pentru istoria viitoare a țării au și fost îndeplinite, cind cursa pentru dezvoltare în care ne-am angajat și-a dovedit sensul ei pozitiv, cind ceea ce înainte era doar năzuință și mai apoi program de acțiune a devenit acum, aieva, viață a oamenilor și viață a țării, cu dreptă și mindrie luăm act de faptele de muncă ale concetățenilor noștri, de aceste fapte ce reprezintă tot atâtea eforturi incununate de succes. Înălțătoare fiind însemnele patriotismului și ale devotamentului comunist probate de șirul strălucit al acestor izbînzi ce stau, intruchipînd spiritul și puterea muncitorească, la temelii libertății și progresului acestei țări, ale independenței și suveranității ei.

Piața Aviatorilor, 23 August 1985... Potrivit tradiției, marea demonstrație a fost deschisă de detașamentele gărzilor patriotice, urmate de detașamentele de apărare civilă, ale celor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei. Veniți de la strung, de lingă vetrele incandescente ale oțelului, de pe ogoarele pe care îngrijesc recoltele sau din laboratoarele institutelor de cercetare științifică, din amfiteatrele universitare sau de pe șantierul național ale tineretului, membrii acestor formațiuni raportează tovarășului Nicolae Ceaușescu neclintita lor voință de a fi gata în orice împrejurare să aperse cu bărbăție patria socialistă și cuceririle ei revoluționare. Semnalul trompetelor prefațează un moment emoționant: cu puritatea lor parcă de lujere de flori țesute din lumină copiii invadează vasta incintă a Pieței Aviatorilor. Grupuri de pionieri și șoimi ai patriei urcă la tribuna oficială și oferă buchete de flori tovarășului

Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat. Iși fac apariția, apoi, coloanele compacte ale unor mari colective muncitorești bucureștene. O hartă de mari dimensiuni înfățișează România Epocii Nicolae Ceaușescu în ipostazele ei cotidiene, imaginile succedîndu-se ca pe ecranul unui cinematograful și adevărînd progresele fără precedent ce-au fost obținute prin travaliul uriaș al țării întregi în domeniile economiei, științei, învățămîntului și culturii. Sugestive grafice redau creșterea realizate în anii de după Congresul al IX-lea: de 6,3 ori producția industrială; de 4,5 ori venitul național; de 5,6 ori fondurile fixe; de 2,3 ori producția globală agricolă; de 16 ori suprafețele irigate. Între aceste cifre reprezentative pentru întreaga țară oamenii muncii din Capitală au înscris și succesele obținute de ei: creșterea de 5,5 ori a producției industriale, de 4,6 ori a fondurilor fixe, construirea a 470 de mii de apartamente. Și sute și mii de alte argumente irump din frământul sărbătoreț al zilei de sărbătoare, din urcarea fluviu de oameni, în Piața Aviatorilor din București, unde prezența în tribune a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, imprimă coloanelor o puternică emulație și superba decizie de a urma într-o unanimă expresie de voință partidul și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de gîndirea și fapta cărui se leagă strălucirea perioadei celei mai rodnice din istoria națională. Coloanele instăpinesc spațiul solemn al sărbătorii cu vigoarea constructorilor de lume nouă. Iar dincolo de faptele muncii și împlinirile creației, încorporîndu-le pe toate și făcîndu-și simțită prezența în bucuria de recunoscut și în glas, și în gest, și în spiritul tînr și avîntat al coloanelor de demonstrații, se străvede în adîncuri de conștiință și se înalță ca o prezență tutelară a vieții noastre politice cucerirea de temelie a socialismului românesc. Aceasta fiind democrația societății noastre noi, înfrățire a destinului comun și statură nouă a demnității oamenilor, respectul de sine al omului de la care începe respectul de sine al unui popor și sentimentul libertății ce însuflețește inimile tuturor în cea stare de inspirație ce fertilizează munca și dă gîndului putere vizionară.

23 August 1985 a fost ziua în care a strălucit întreaga și teafără și curată splendoarea sărbătorii libertății noastre.

DUMITRU ELIADE ■

națională a poporului român

**MAREA
DEMONSTRAȚIE
DIN PIAȚA
AVIATORILOR**

PATRIA ȘI TRICOLORUL

Tineri și vîrstnici, muncitori, specialiști, țărani, sportivi, formații artistice și tineri din găzile patriotice, sub faldurile mindre ale drapelelor patriei și partidului, purtînd portretele tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale tovarășei Elena Ceaușescu, panouri și grafice sugestive înfățișînd marile împliniri ale ultimelor două decenii, și-au manifestat bucuria de a trăi libertatea din plin, de a aduce încă un fierbinte omagiu garantului libertății noastre, președintele Nicolae Ceaușescu

PUTEREA E A OAMENILOR,

UN ORAȘ DE LOCUL ÎNTÎI

— M-ați invitat să stăm de vorbă la ora șase după amiază și, iată, este aproape opt, când reveniți la sediu, credeam că m-ați uitat. Ce s-a petrecut în spațiul acestei zile de muncă din 25 august, a primarului municipiului Pitești, stimată tovarășe Manole Bivol ?

— Întii să facem rost de niște apă, mi-e sete, am vorbit mult azi. Aveam pe-aici niște suc și niște ceai. Ce vreți să se întâmple ? Eu am lucrat și ieri și alaltăieri și răsalaltăieri... Am venit la șapte la serviciu, mai întii ne-am preocupat de câteva probleme firești după asemenea zile de sărbătoare, când unele unități au avut încetată activitatea, și am stabilit, fiind luni, coordonatele acestei săptămâni, având în vedere că este foarte încărcată. E și sfârșitul lunii de plan de producție, dar și începutul celui din septembrie. Tot în săptămâna asta avem și ședința Comitetului executiv, unde o să analizăm realizările planului pe 8 luni, totodată, vom vedea — după lege — și raportul asupra scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii, câteva probleme ale aprovizionării tehnico-materiale în industrie, ca și ale aprovizionării pentru iarnă a populației cu produse agroalimentare, obiectivele edilitare în curs de realizare, un întreg borderou de probleme. Nu vi le pot enumera pe toate, nu se poate, ne iau prea mult timp, este activitatea curentă a unui consiliu popular. Ca organe ale puterii de stat, consiliile populare sunt responsabile de absolut tot ce se petrece în teritoriul lor, de la investiții și plan de producție la curățenia străzilor, de la prestările de servicii la viața fiecărui cetățean. Și dacă s-a uscat un copac ori a murit o floare, intră tot în datoriile și grijile noastre. Tot în această săptămână avem și Conferința deputaților și o adunare cu reprezentanți cetățenilor, cu peste 800 de cetățeni membri ai organizațiilor Frontului Democratiei și Unității Socialiste, în fața cărora prezint Raportul primarului, iată-l aici, e gata. Puterea cu care sintem investiți este în fapt, puterea obștii întregului oraș. Fără harnicii oameni ai muncii pitestești, fără aportul lor la toate treburile economice, sociale, edilitare, obștești la modul atotcuprinzător, n-am fi putut să ne situăm, în 1984, pe locul întii pe țară, între municipiile cu peste 150 000 de locuitori, în întrecerea socialistă dintre consiliile populare și să fim distinși cu Ordinul Muncii clasa I, după ce, în 1983, ne situasem pe locul al III-lea.

— Așa de mulți locuitori are Piteștiul la ora actuală ?

— 170 000 cu buletin de municipiu, flotanți mai sint și ei vreo 3 000, plus locuitorii celor 5 comune suburbane, cu vreo 35 000. Este, fără îndoială, o explozie demografică petrecută în ultimii 20 de ani, comparând cu cifra de 61 000 locuitori cit avea în 1965. Este, o știm cu toții, una din consecințele logice și dialectice ale politicii partidului nostru, inițiate și promovate cu consecvență de către secretarul

său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, începând de la Congresul al IX-lea, de dezvoltare puternică a industriei, de amplasare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, dând șanse și drepturi egale la civilizație tuturor localităților. Piteștiul a ajuns pe locul trei în ierarhia orașelor industriale ale României, după Capitală și municipiul Ploiești, mi se pare. Deținem 45 de miliarde lei producție. S-au pus în funcțiune în glorioasa Epocă Ceaușescu reputate platforme industriale cum sint Combinatul petrochimic, întreprinderea de autoturisme, zona industrială nord, unde sint grupate Combinatul de prelucrare a lemnului, Combinatul de articole tehnice din cauciuc, întreprinderea textilă, întreprinderea de stofe „Argeșana”, unități reprezentative ale economiei naționale. Astăseară, la Autoturisme am întârziat. Am participat la o adunare de partid deschisă a organizației nr. 4 de la secția de montaj. Am discutat nu numai cu membrii de partid, cu toți muncitorii, cu organizația lor a democrației și unității socialiste — am mai dat noi chiar și câteva sancțiuni, căci democrația muncitorească și civică înseamnă responsabilitate și implicare, înseamnă și obligații și îndatoriri alături de drepturi — problema calității autoturismelor.

— În așteptarea acestei ore, am umblat prin oraș, tovarășe primar. Nu vă ascund, cu ochi de ziarist. Am văzut piața centrală a Piteștiului și impresia nu mi se va șterge multă vreme din minte. Când s-au retras vânzătorii și producătorii, după închidere, lucrătorii comerciali au început să spele total, tonete pardoseli, pavaj, cu apă și detergent. Apoi au aranjat lăzile și expozițiile cu marfă pentru a doua zi, au întins cite o sfoară în jurul lor, după care au plecat în liniște. O civilizație a comerțului, o civilizație a pieței pe care mulți o pot învidia, dar și prelua. Cum ați reușit ?

— Așa ne-au întreat și oaspeții noștri pe care i-am găzduit în zilele acestea de sărbătoare, reprezentanții ai municipalității unui oraș din Iugoslavia cu care sintem înfrățiiți. I-am condus prin toate zonele, prin cele mai îndepărtate străzi ale orașului să vadă și să se convingă, așa cum vă invităm și pe dumneavoastră, dacă doriți. Am să vă spun și cum reușim. Tot așa cum ați văzut în Piața centrală. Cu cetățenii. Problema înfrumusețării și menținerii curățeniei a reprezentat și reprezintă pentru noi una din preocupările esențiale. Munca permanentă de educație cetățenească, de creștere a combativității și opiniei de masă, avându-și rolul ei pe lângă măsurile administrative. Sigur, acestea o completează, dar nu o pot niciodată înlocui. Pot să-i pun eu coș lângă coș și să-i aplic eu amendă după amendă, el tot va murdări strada, când nu a participat la curățirea și înfrumusețarea ei, când nu simte că este acolo și munca lui. Pe baza Legii 10, pe baza Deciziei Comitetului executiv,

am stabilit sectoare pentru fiecare întreprindere, pentru fiecare unitate economică, instituție, pentru fiecare asociație de locatari, pentru fiecare organizație O.D.U.S. din cartiere și comitet de cetățeni care să asigure curățenia. Să rețineți că numai 27 la sută din necesarul pentru salubritatea orașului se asigură de la buget, în rest, totul este efectuat prin munca și devotamentul locuitorilor săi.

— Deci, se autofinanțează. Cum se și autoaprovizionează ?

— Nici nu vă închipuiți cite resurse și posibilități am descoperit și cite mai avem de valorificat ?! Pe baza planului de autoaprovizionare ce revine județului am repartizat fiecărei întreprinderi suprafețe agricole din unitățile de pe raza municipiului, din centura lui agricolă, pe care le lucrează cu oamenii muncii în timpul lor liber. Nu există întreprindere care să nu

aiabă de la 20—25 de hectare în sus. În același timp, cu sprijinul statului — am primit bani, fonduri de la buget pentru asta — am construit sectoare zootehnice, grajduri și finare în valoare de peste 6 milioane lei. Avem o bază legumicolă și pomicolă destul de bine pusă la punct, precum și o seră de 36 hectare, 60 de hectare de solarii, 500 ha. cartofi, am avut pină și cereale. Bazinul nostru legumicol asigură 7 000 tone anual. Dacă ai piețe trebuie să ai și marfă ca să bagi în ele, nu ?! Am încurajat mult și sectorul individual, în toate curțile, pe toate terenurile virane, chiar de pe lângă blocuri, apte să producă. Am repartizat cetățenilor, prin Decizie a Comitetului executiv — cu un leu pe metru pătrat, procurându-ne astfel și fonduri la bugetul consiliului popular — toate aceste suprafețe, pe care ei le-au lucrat, le-au cultivat cu legume și zarzavaturi, asigurându-și-le pentru consumul familiei, dar și destinându-se, totodată, după orele muncii profesionale. Am dezvoltat și gospodăriile anexe de pe lângă marile întreprinderi, am dezvoltat ciuperării — se produc la nivelul Piteștiului 150 tone de ciuperi pe an —, crescătoriile de iepuri de casă, avem chiar un număr mare de crescători de iepuri, și mai ales de albine. Sintem municipiul cu cea mai mare producție de miere din țară, avem numeroși pensionari pasionați de albinărit și asigurăm aproape 2 tone miere pentru fondul de stat și pentru autoaprovizionarea orașului. Preocupările pe această linie a celor trei A să le zicem — autoaprovizionare, autofinanțare, autogospodărire — sint mult mai mari și nu le putem epuiza acum.

— Tovarășe primar, cum își trăiește viața la Pitești „Tribuna democrației” ? Ce probleme mai ridică cetățenii acolo ? Vin, nu vin, sint activi ?

— Sint chiar foarte activi. Municipiul ajungând atât de mare, firește că nu o putem organiza la nivelul întregului oraș. Este împărțit în 6 sectoare și astfel cuprinderea cetățenilor este foarte largă la dezbaterile ce au loc cu regularitate. Dacă la începutul anului se discută și se aprobă planul de măsuri pentru activitatea întregului oraș, se defalcă apoi pentru fiecare sector planul de lucrări edilitar-gospodărești ce i se cuvin și se discută măsurile și modalitățile

proprii de aducere la îndeplinire de către beneficiarii inșiși, locuitorii cartierului respectiv. Realizăm în cadrul acestor întâlniri cetățenești rapoarte trimestriale, dar le organizăm și ori de cite ori se ivesc probleme deosebite, când organizațiile F.D.U.S. ori comitetele de cetățeni le propun. Recent, în cadrul unor asemenea întâlniri sub egida „Tribunei democrației”, s-a dezbătut contribuția cetățenilor la recuperarea și valorificarea unor materiale refolosibile din gospodăriile proprii, sticlă, hirtie, textile. De asemenea, contribuția organizațiilor O.D.U.S. din cartiere la bunul mers al asociațiilor de locatari. Avem multe asociații de locatari, peste 380, și ele ridică probleme atît sub aspect juridic cit și al educației unor cetățeni care nu-și achită obligațiile bănești. Ele vin și ne ridică, la primărie multe aspecte, căci iată, o nouă realitate a apărut și se dezvoltă în plurivalenta relație cetățean-organele puterii de stat, ce impun, socotim, îmbunătățirea legislației în cadrul acesteia.

— Concret la ce vă referiți și ce propunți ?

— Completarea Legii nr. 5 care să formuleze mai exact regimul juridic al cetățenilor evacuați prin hotărîre judecătorească, ca urmare a neachitării obligațiilor bănești față de stat și asociațiile de locatari. Lărgirea competențelor comisiilor de judecată — tocmai datorită dezvoltării conștiinței civice a cetățenilor patriei noastre —, prin acordarea dreptului de a judeca unele infracțiuni simple, ca și acordarea unor indemnizații trimestriale sau anuale președinților și secretarilor acestora. Perfecționarea Legii 20/1971 prin lărgirea gamei obiectivelor și lucrărilor ce urmează să fie realizate din contribuția bănească a cetățenilor, să fie lăsată la aprecierea organelor locale, care să fie inclusă în rolul financiar, în casarea să se efectueze prin unitățile socialiste unde lucrează fiecare.

— Cu alte cuvinte, din experiența dumneavoastră de primar al unui din marile municipii ale țării, din experiența activului Consiliului popular al orașului Pitești, se conturează necesitatea lărgirii competențelor consiliilor populare tocmai datorită rolului lor în mobilizarea și atragerea maselor la rezolvarea tuturor problemelor din profil teritorial.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Vestea despre „omul cu hidrocentrală în curte” a circulat și nu confetește să circule prin zona Codlei. Ajuns la Tirlungeni — unde fusesem îndrumați să-l aflăm —, am intrat la primărie și am întreat dacă trăiește în această comună un om așa și așa — care și-a făcut singur propria hidrocentrală și nu mai duce grija și dorul curentului electric. Nu-i veți găsi aici, ne-a răspuns primăria, ci la cițiva kilometri mai sus, la Budila. Întrebați acolo de nea Ion Olteanu și toți vă vor îndruma. Cine să nu-l cunoască ?! Om bogat, gospodăruț falnic, îmbogățit de mîntea lui ageră și de puterea sa de a întreprinde.

Pe scurt, pe foarte scurt chiar, Ion Olteanu s-a născut la Budila acum 57 de ani. I-a plăcut dintotdeauna munca și a înțeles, chiar de foarte tînră, că energia electrică este aceea care poate propulsa o gospodărie. De aceea, de cum s-a înșurat (în 1951) n-a avut alt gînd decît „să aiabă lumina lui”. Soția sa povestește frumos toate frământările bărbatului ei, toate proiectele, toate socoteliile făcute pentru a se convinge dacă este sau nu rentabil să facă „o uzină pe apă”. I-a trebuit ceva vreme pînă cînd să se decidă. A luat-o încet, gospodărește, și-a făcut întii toate cele trebuincioase pe lângă casă și a lăsat ceva mai la urmă energia electrică, pe care cei din jur o considerau un lux. A trudit mult Ion Olteanu și i-a pus și pe cei ai lui la treabă, fără menajamente. Toate cele trei fize ale lui, ca să nu mai vorbim de nevastă, n-au prea cunoscut odihna. Dar asta nu le-a împiedicat să rămînă frumoase și să ajungă, încetul cu încetul, să considere treburile (multe, foarte multe) ale casei drept o firească și plăcută îndatorire. Au clădit grajduri și le-au populat cu animale îngrijite cu multă atenție, au sădit pomi, au săpat o fîntină pînă la 14 me-

tri adîncime, au pus pe picioare, dacă se poate zice așa, grădina de legume. Cînd totul a fost gata, cînd toată lumea credea că rosturile gospodăriei sint împlinite și nu mai sint de culles decît roadele, Ion Olteanu s-a apucat de microhidrocentrală. A cerut în dreapta și-n

Din respect pentru firul de apă

stînga sfaturi, păreri, a mers pe la specialiști și s-a hotărît, acum vreo trei ani — e rentabil ! Și, așa cum s-a dovedit de atunci încoace, este. „Era păcat — susține fiica mijlocie a lui Ion Olteanu, Zorica, aceea care ne-a condus prin vasta gospodărie a familiei sale — să curgă piriul prin dreptul casei și noi să ne uităm la el cum curge, fără a ne ajuta în vreun fel de forță lui”. Principiul de construcție s-a dovedit a fi extrem de simplu. Eficiența — maximă ! Tot ceea ce se produce, se consumă. Pentru asta, Ion Olteanu a mai realizat — deasupra casei ! — o seră încălzită de energia microhidrocentralei sale, a tras lumină în grajduri, și-a făcut baie și instalație de încălzire a casei. Condițiile în care locuiește în prezent familia Olteanu din Budila sint demne de invidiat chiar și de cei mai pretențioși orașean. Inteligența a cîștigat în fața tuturor îndoielilor. Întreți-

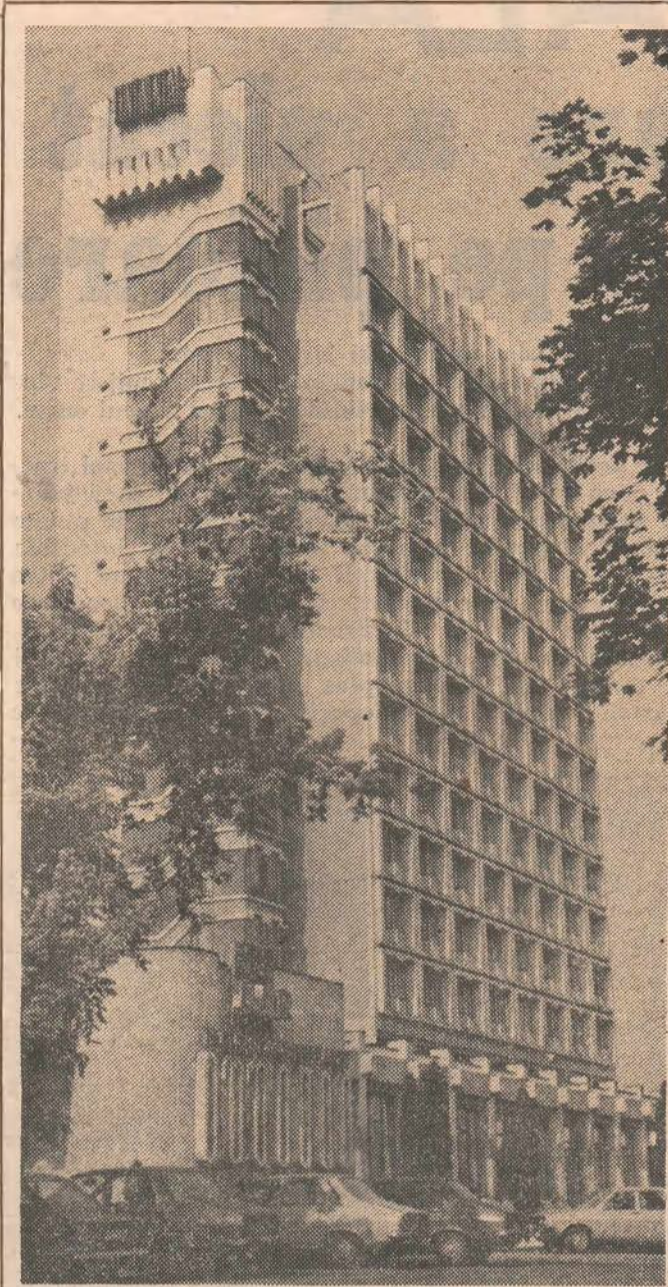
nerea microhidrocentralei este cum nu se poate mai simplă, funcționarea sa fiind automată. Tot pe baza căldurii obținute așa de ușor, gospodăruț nostru și-a făcut și un alambic — altă sursă sigură și legală de ciști-guri.

Da, Ion Olteanu, membru al O.D.U.S., este un om bogat. Și, o spun cei din familia sa cu care am stat de vorbă, această bogăție își are simburile în lumina dobîndită prin curajul de a întreprinde, prin ingeniozitatea unui sătean care n-a uitat că au existat mîri de apă, joagăre mișcate de puterea apei, care n-a uitat că pentru a ciști-ga trebuie să ai cap și inițiativă. Au trecut mulți să vadă năstrusnica sursă de lumină și căldură. Mulți au admirat-o și, probabil, cițiva dintre cei care au trecut pe acolo vor urma exemplul lui Ion Olteanu, exemplu ce este încurajat chiar de către stat, care îi sprijină pe cei dornici să obțină energie electrică din sursa naturală și atît de răsplătită cum e apa prin procurarea de agregate, prin efectuarea proiectelor, prin montarea și chiar întretinerea agregatelor.

Într-un colț de țară, la Budila brașoveană, un gospodăruț harnic și inteligent a ajuns producătorul și unicul consumator al energiei electrice produse de piriul care trece, de cînd lumea, prin vecinătatea casei sale. E simplu, nu ? Atît de simplu încît, din cele aflate în drumurile prin această zonă, am aflat că, peste nu foarte multă vreme, încă alte și alte gospodării vor beneficia de ideea lui Ion Olteanu și de ajutorul pe care consiliile populare și I.R.E. sint dispuși să li-l acorde. Ceea ce nu poate duce decît la creșterea beșugului și confortului acelora care vor ști să procedeze — cum frumos spunea Zorica Olteanu — „cu respect pentru firul de apă”.

D. M. ALEXANDRU ■

PUTEREA E ÎN OAMENI

Reper românesc în turismul lumii

Un tablou arhitectural din Timișoara ultimilor ani. Dar asemenea imagini au intrat, cu aer de spectaculos devenit repede familiar, în fiecare oraș al țării, în fiecare centru de comună. Sint linii definitorii pentru o epocă în care s-a construit ca niciodată, în care casa nouă este unul din lucrurile obișnuite pentru mai toți locuitorii țării.

Fiecare zi pe care o trăim confirmă cu strălucire teza tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia „progresul continuu al țării, întărirea și dezvoltarea bazei economice a societății, științei și culturii, ridicarea nivelului de viață materială și culturală a întregului popor: consolidează și largesc drepturile și libertățile celor ce muncesc, asigură dezvoltarea democrației socialiste”. În acest cadru, al dezvoltării democrației socialiste, se înscriu și măsurile cuprinse în proiectul de Lege, recent publicat, privind **autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale**.

După cum se subliniază în preambulul documentului menționat, înfăptuirea Programului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, precum și a sarcinilor cuprinse în hotărârile Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român impun perfecționarea conducerii și a organizării economico-sociale în toate sectoarele de activitate, corespunzător noii etape de dezvoltare a societății noastre, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare. Având acestea în vedere, apare ca deosebit de necesară perfecționarea activității consiliilor populare în conducerea întregii vieți economice și sociale, pentru buna gospodărire și folosire a mijloacelor materiale și financiare ce le sint incredințate și pentru sporirea continuă a veniturilor proprii prin dezvoltarea industriei, a agriculturii, a prestațiilor de servicii, a activităților de gospodărie comunală, social-culturale și a altor activități producătoare de venituri, precum și prin participarea cetățenilor la realizarea unor obiective social-culturale, economice și edilitar-gospodărești.

Pornind de aici, în proiectul de Lege privind **autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale** se arată că în unitățile administrativ-teritoriale întreaga activitate economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a consiliilor populare și a unităților subordonate acestora se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești, ale autogestiunii economico-financiare și ale autofinanțării, pe baza cărora se realizează participarea largă și nemijlocită a tuturor cetățenilor, în calitatea lor de proprietari, de producători și de beneficiari, la înfăptuirea politicii partidului și a statului de dezvoltare armoni-

oasă și multilaterală a județelor și a localităților. Prin autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, trebuie să se asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție și a economiei locale, valorificarea deplină a resurselor existente, întărirea răspunderii, a ordinii și a disciplinei în înfăptuirea sarcinilor de plan, mobilizarea oamenilor muncii la realizarea acțiunilor privind progresul economico-social al localităților, sistematizarea și gospodărirea acestora, creșterea permanentă a nivelului de trai al tuturor cetățenilor, ridicarea calității vieții. Practic, fiecare unitate administrativ-teritorială — co-

ciplinei și a responsabilității sociale a fiecărui cetățean.

Documentul de care ne ocupăm prevede, de asemenea, că locuitorii comunelor, ai orașelor, ai municipiilor și ai sectoarelor municipiului „București vor contribui cu bani și prn muncă la efectuarea unor lucrări de interes obștesc cu caracter local, precum și la efectuarea unor lucrări de interes județean și republican prevăzute în planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial ale județelor și în planul național unic.

Unul din meritele esențiale ale proiectului constă în faptul că el stabilește cadrul unitar în care urmează să se desfășoare participarea cetățenilor, contribuția lor la autofinanțarea integrală a activității unităților administrativ-teritoriale, la dezvoltarea și înfrumusețarea tuturor localităților. Sint de evidențiat, în acest sens, precizările cuprinse în Anexa la proiectul de lege cu privire la lucrările de interes obștesc ce se pot realiza prin contribuția bănească și în muncă a cetățenilor. Expresie clară a democratismului orinduirii noastre, un rol important în indeplinirea prevederilor proiectului de Lege la care ne referim va reveni deputaților, comisiilor permanente ale consiliilor populare, unităților socialiste sau organizațiilor obștesci, adunării locuitorilor pe circumscripții electorale.

Din citirea proiectului de Lege se desprinde cu limpezime concluzia că acest document vine în sprijinul tuturor oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor, răspunde intereselor lor, întrucit ei, cetățenii, vor fi primii și nemijlocitii beneficiarii lucrărilor efectuate, ai noilor obiective de interes obștesc, la realizarea cărora ei își vor aduce contribuția în bani și muncă.

Prin perspectivele largi pe care le deschid, prevederile proiectului de Lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale sint de o importanță excepțională pentru progresul general al României socialiste, pentru înflorirea continuă a patriei. În virtutea acestor prevederi, consiliile populare sint ținute să acționeze cu toată răspunderea pentru buna gospodărire și dezvoltare a fiecărei localități, pentru a asigura cetățenilor condiții de viață și de muncă, de învățămînt, de cultură și de sănătate cit mai bune, în conformitate cu prevederile planului, cu politica partidului și a statului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

ION CODRU ■

SPRE BINELE TUTUROR, CU PARTICIPAREA FIECĂRUIA

mună, oraș, municipiu, sector al municipiului București, județ și municipiul București — urmează ca, potrivit proiectului de lege amintit, să-și desfășoare activitatea pe baza planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a planului economico-social propriu și a bugetului local care se adoptă, în condițiile legii, de consiliul popular al unității administrativ-teritoriale respective, în strictă concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială. Potrivit proiectului, consiliile populare vor promova cu fermitate, în întreaga activitate a unităților economice și social-culturale de subordonare locală, precum și a tuturor celorlalte unități din raza teritorială a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, principiile mecanismului economico-financiar, asigurînd imbinarea conducerii unitare a vieții economico-sociale pe baza planului național unic cu largă inițiativă și cu cointeresarea materială a oamenilor muncii, integrarea organică a maselor în activitatea de organizare și de conducere a producției, întărirea dis-

— Intr-o zi a venit la mine un bătrîn și mi-a zis: „Măi, taică, să nu tăiați nucul ăsta”. Era un nuc mare, chiar în mijlocul șantierului. „Cum o să-l tăiem, tataie, am zis eu, ăsta-i nuc de peste 40 de ani”. „Are 52 de ani” — mi-a răspuns moșul. „Dar de unde știi mata așa sigur cîți ani are?”. „Păi, eu l-am pus, taică, în tinerețe și viu mereu să-l văz. Numa' acu, cu construcția, să nu-l tăiați”. „Îl ocolim, tataie, nu-ți face griji. Doar să nu se usuce”. „Nu se usucă, n-ai teamă”. „Atunci, mai vin să-l văz”. Și venea moșu, să-și vadă nucul sădit în finerețe. Noi nu l-am tăiat, că de tăiat e ușor, mai greu e să-l sădești și să-l îngrijești. Construcția e gata și, poate ați observat, nucul, e tot acolo.

Pentru constructorul Constantin Nișescu, nucul acesta a devenit puțin și al lui. Bătrînul l-a sădit, i-a dat demult viață, iar el a salvat, acum, această viață. Tot așa mai are Constantin Nișescu și „plopil lui”, pe strada Socului, ale căror coroane le-a legat cu sîrmă, să poată lucra macaraua nestîngerită, mai are „hortensia lui”, pe lingă Arcul de Triumf, sau „dudul lui”. Trece și el din cînd în cînd să le vadă. De fapt, nici nu se știe bine dacă se duce să se uite la pom, sau la construcția pe care a „sădit-o” alături. Nu umblă prea des pe urmele pașilor săi. Ar avea mult de umbat. Cînd ai ridicat cam 40 000 de apartamente în Pantelimon, Colentina sau Militari, cînd ai făcut „artere de la cap la cap”, nu-ți poți pune mîntea să te tot duci să le vezi, ar însemna să colinzi tot Bucureștiul și să nu mai ai vreme de alt-

ceva. Or, constructorul Constantin Nișescu n-are timp, el își măsoară munca cu ziua-lumină, nu neapărat pentru a-și îmbogăți „palmaresul”, ci pur și simplu pentru că asta-i e meseria și cînd și-a ales-o a știut bine ce vrea să facă.

Sigur, n-are cum să-și plimbe mereu privirea peste ceea ce a construit în toți anii lui de șantier, dar „a mai făcut și excepții”.

În noaptea aceea de martie 1977 pe care n-o vom uita, s-a urcat în mașină și a văzut pînă dimineată toate blocurile pe care le zidise, așa cum ne-am repezit cu toții la rude și prieteni. Sîntei bine, sănătoase, întregi? Da! Toate? Toate. A respirat ușurat și a fost, poate, singura dată în viață cînd și-a pus nota maximă la capitolul „meserie”. De la alții, a primit de multe ori notări maxime. O dată, pe stradă, în fața șantierului unde lucra, o siluetă impozantă mergea „ca un general”. Era omul care-i pusese condeiul în mînă. A alergat după el. „Mă mai țineți mînt, dom' profesor?”. Bătrînul marșal l-a privit cu aceeași ochi din 1947. „Cum să nu te țin mînt, Nișesule? Ce faci tu aici?”. „Fac o casă, dom' profesor. Sint constructor”. Pro-

fesorul o examinat clădirea cu o severitate nestîrbită de trecerea anilor și a murmurat „Bravo, băiete!”. Îi punea o ultimă notă de zece, după mai bine de 30 de ani. Se mai mîndrește Constantin Nișescu, deși n-o spune de-a dreptul, cu încă o notare venită peste ani. Era o iarnă cumpnit de geroasă. Înfilîndu-l în stația de tramvai, conducătorul lucrării de diplomă de pe vremea studen-

Nucul la care ne întoarcem fiecare

țiel l-a întregat și el. „Ce faci, Nișesule?”. „Torn beoane”. „Pe vremea asta? Ești nebun?”. „Nu, sint constructor. Dumneavoastră m-ați făcut!”. Omului nu i-a venit a crede și s-a dus pe șantier. A văzut lucrarea, impecabilă, și-a murmurat și el „Bravo!”. O notă mare ar primi, poate, și de la locuitorii impunătoarei artere care leagă astăzi Pantelimonul de cartierul Titan. Doar că aceștia nu știu că inginerul Constantin Nișescu este cel care a înfipt prima cizma în strada Socului.

— Nu-i știți niciodată pe cei pentru care construți?

— Ba da. Unii vin și ne caută cu mult timp înainte de terminarea lucrărilor, sint curioși cum vor fi casele lor, ne pun întrebări. Mai mult, am construit un bloc în 1974 pe strada

Vergului. Ceva uriaș, 11 scări, sute de apartamente. Trei dintre locatari erau foști colegi de-ai mei. Eu le-am predat cheile apartamentelor. După citeva zile, primesc un telefon: „Veniți repede, s-a dărîmat un perete”. Vă dați seama, am alergat ca disperatul. Am intrat în casă, mobila era frumos aranjată și-n mijloc trona o masă încărcată cu de toate. „Care-i peretele?”. „Colo!” Ne-a arătat

Acesta este constructorul Constantin Nișescu, omul cu o biografie marcată de semne răspîndite pe toată harta Capitalei. Dar cea mai mare bucurie a fostului muncitor al Uzinelor „23 August”, azi inginer constructor, este aceea de a fi unul dintre autorii Complexului comercial „23 August”, destinat foștilor săi colegi de muncă.

spre masa întinsă. Așa era Nișu, glumeț, de pe cînd eram tovarăși de ucenicie.

Ucenicie? Nu înțeleg și-mi dă explicații: „Am uitat să vă spun, blocul era pentru oameții muncii de la Uzinele 23 August. Acolo am lucrat și eu, de mult. Povestea e mai lungă”.

Pe scurt, lucrurile s-au petrecut cam așa. La terminarea liceului, Constantin Nișescu a intrat în producție. Din 1956 și pînă-n 1961 a trăit viața de uzină. Acolo, la „23 August” s-a calificat, după o ucenicie de 6 luni, în meseria de modelor în lemn. Serios, muncitor, cu înclinație spre învățură, oameții au pus ochii pe el. „Vrei să înveți mai departe?”. „Vreau”. A căpătat de la întreprindere o bursă echivalentă cu retribuția pe care o cîștiga și a devenit student al Insti-

tutului de construcții din București. Cum s-ar spune, uzina l-a ținut la facultate și nu l-a ținut degeaba.

De 18 ani și mai bine, Constantin Nișescu muncește la ceea ce astăzi se numește Antrepriza de Construcții-Montaj nr. 3. Nu-i omul care să se plimbe de colo-colo, dintr-un loc în altul de muncă. „E foarte important să-ți cunoști bine oamenii cu care lucrezi, să știi pe cine te poți bizui”.

LIANA MOLNAR ■

BALA

satul care a plecat spre oraș pe picioare

O imagine pentru titlul nostru...

Privită de pe dealul Geanțului, care-o veghează mohorit dintr-o latură (chiar mohorit, fiind un deal arid de șisturi și de calcare, un deal pe care însă, după cum vom vedea, cei ai locului se pregătesc să-l „umanizeze“, să-l încălzească, asediindu-l cu unealta industriei), Bala-centru se desenează, pe fundul văii Riiienilor, într-un gol abia limpezit de păduri și de nori, ca pe un afiș colorat de turism. (E și turism pe aici, dar și despre asta vom mai vorbi.) Pământul, cu dealuri și munți, s-a strâns circular în juru-i, s-a încrețit și s-a închis parcă în sine, ca și un măr uitat pe parmalicul verii, amirosind a brumă și coajă veche. Pământ încrețit, zăvorit cu coline, cu codri, cu bariere de izvoare năvalnice, dar comună întinsă, răsfirată și lăbărită, numai ulițele și hudițele ce-l leagă satele insumind vreo 80 de kilometri. Ca să vină la primărie sau la „Alimentara“ din centrul comunei, dădă Anica din satul Dilma trebuie să bată cu pasul nu mai puțin de 23 de kilometri. Satele se prelungesc cu cringuri stânghere de case, cu sălașe și stine (7 stine, ținind de trei așezări), legate între ele doar prin boncânitul fluierelor-trimbite ale ciobanilor, sculptate din brad trăsniț și înclieate cu „hlei“ de rășină. Dacă ai aduna toată această Bală, dacă i-ai stringe la un loc cascle rispite (care nu-s chiar prea multe, doar 1785, cu vreo 6000 de oameni în ele), le-ai putea răsturna, cu poala, într-o singură vale, nu mai lungă cât să înghită un ceas. Două de drum cu piciorul, nu mai largă cât să încapă promenada unei blăjine cirezii de vaci. Operație ce, într-un fel, se va și întreprinde, două din

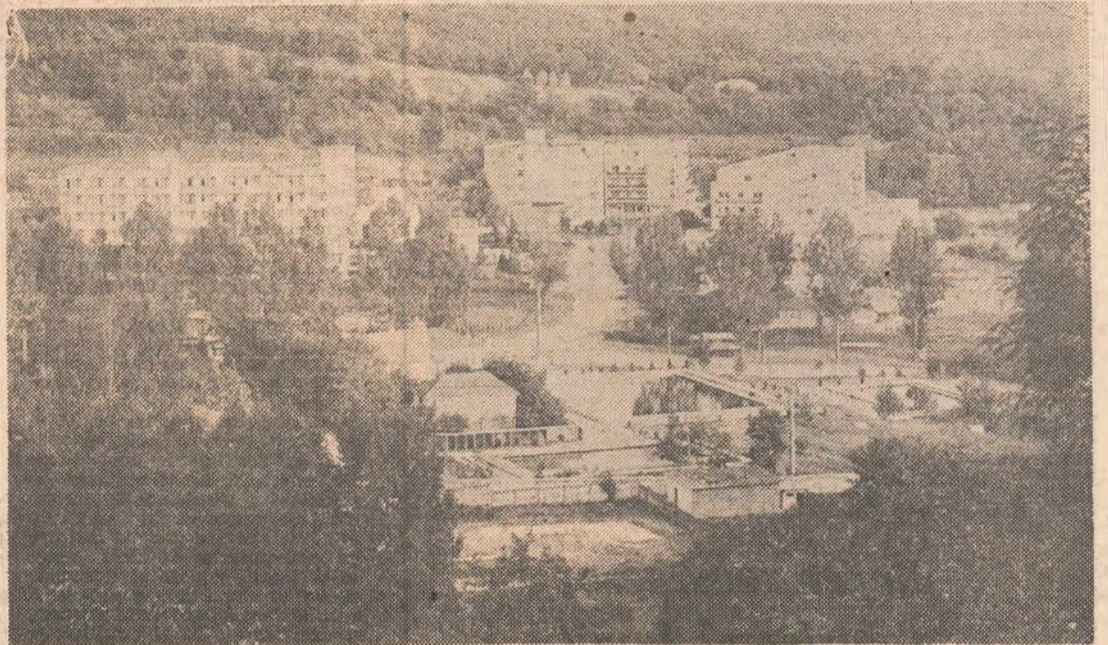
cele 17 sate trebuind, conform schiței de sistematizare aprobată de obște, să fie „dezafectate“. Ca unele care, ne spune primarul Petre Lungu, „mor singure“, neavind nici 50 de locuitori fiecare, mai toți bătrâni, izolați și singuratici ca huhurezii în niște cuiburi suspendate la răscruci de cer, unde noutățile civilizației citadine nu pot ajunge.

Ce-i cu această civilizație, cînd și cum se va naște ea?

S-a și născut. Centrul Balei e un centru ca de oraș, de oraș-stațiune turistică, cu dăcor și aglomerație de oameni (cei mai mulți, vilegiaturisti) ca de Căciulată, sau, ca să nu forțăm totuși metafora, ca de Amară. Pavilioane și blocuri moderne, arhitecturi, adesea impunătoare, dar și suple, aeriene, surizătoare, răsfățate în linii, forme, culori și motive în rimă cu dealurile împovărate cu vii și livezi. „Ce frumoase ar fi orașele noastre dacă ar fi construite la țară!“ exclama cîndva un poet, și, iată, locul în care sîntem, mai mult ca alte, îl confirmă. Bala a devenit stațiune balneară (unica stațiune balneară a Mehedinților) în 1977, grație apelor sale termale cu efecte miraculoase în afecțiunile reumatice de tot felul. Ape cu mare concentrație minerală, „mai ceva ca la Herculanee!“, afirmă cu convingere cei ai locului, cu nămol sapropelic și, de jur-împrejur, cu un aer și cu o liniște care, pentru cei deprinși cu stațiunile sufocate de fum de automobile, asurzite de claxoane, de tranzistori și ringuri de dans, par dulceața lui Dumnezeu pe pământ. O stațiune care, patronată de UNCAP, cuprinde o bază de tratament eficace (bazine în aer liber pentru bărbați, femei și copii, bazin aco-

Adică pe propriile lui picioare. Și vom vedea mai jos în ce fel. Bala face parte dintre acele centre rustice ale românilor care în anii ce vin — potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului — vor deveni orașe. Orașe agroindustriale.

Bala mai face parte și dintre acele sate care, văzute doar prin parbrizul tractoarelor (așa cum, pînă acum vreo două decenii, ne obișnuisem să privim și să judecăm așezările noastre rustice), nu ne spuneau nimic, ne spuneau chiar că le putem ignora, că le putem „amîna“, și încă pentru o vreme nedefinită, în intențiile noastre de ridicare și de „civilizare“ a vetrelor românești ale piinii. Ce ne putea spune, în epocă, o comună zvirlită pe niște dealuri, cu ciopoare de case (vreo 17!) ce-și ziceau „sate“, risipite printre codri și stîncărișuri, cu un sol torturat, slab și rece, spălat de torenți, curgînd la vale în grohotișuri, neprielnic griului și porumbului? Și-apoi, pe aceste coaste din miazănoaptea podișului Mehedinților cu greu se puteau cățăra tractoarele, ca să-i ofere epocii ceea ce însemna, pe atunci, perspectiva noului.

Un oraș? Nu, deocamdată o comună

perit, cu apă sulfuroasă încălzită la 45 de grade, băi galvanice, băi de lumină, băi de plante medicinale, instalații de împachetări cu parafină, de curenți diadinamici, de ultraviolete, de ultrascurte, de ultrasunete, de aerosoli, cabinet de masaj, de acupunctură etc.), slujită de un personal calificat (doi medici, o asistentă șefă, cinci infirmiere, trei meseuri), și primește, în serii de 18 zile, câte 200 de țărani din toată țara, cit ține anul. Pînă acum, numărul lor a trecut de 30 000. În lipsa lui Petru Bărbulete, directorul stațiunii, ofițerul de gardă și de informatoare a noastră îl face doctorița Daniela Bună, bănăteancă de fel, dar acum (o spune cu un suris ce-i luminează franc fața tină) „ajunsa de-a locului“, cu un soț, Mihai, inginer zootehnist la Consiliul popular municipal și cu — neașteptate pentru ea, „generalistă“ în profesie — înclînări de balneolog. Însoțiți de doctoriță, de asistenta șefă Ana Spineanu și de tinărul contabil

șef Ion Trotea, trecem în revistă baza de tratament, apoi sala de mese, apoi clubul, apoi camerele cu cite două paturi și grupuri sanitare proprii, toate acrisite, ordonate, strălucitoare ca o reclamă vie („din păcate, nu ne prea știe multă lume!“ remarcă în spatele nostru primarul Lungu), ochii călăuzelor noastre cenzurînd cu acuitate orice detaliu, certînd gospodărește orice fir de praf, mai mult iluzoriu decît real. Ieșim apoi din sediul stațiunii și ne oprim la „balneologia comunei“, pusă sub veghea primăriei, și ea sever îngrijită, cu o bună bază de tratament (între altele, trei bazine de helioterapie) și cu confortabile spații adiacente (cabane, hotel, cantină-restaurant), deschise turiștilor de oriunde. Majoritatea pensionarilor stațiunii sînt oameni ai satelor și oameni în vîrstă. Spectacolul bătrînelor țărânci în șorturi plimbîndu-se agale pe plaja bazinelor nu-i întrecut, ni se spune, ca surpriză și farmec (unii i-ar spune „farmec insolit“, am prefera însă un adjectiv mai duos), decît de cel al horei duminicale. În Bala, duminicile, încă se ține horă, în ea prinzîndu-se și mosnegi și băbuțe venite „la băi“, într-un amestec de costume populare din toate zonele, de ritmuri, de strigături, de culori, de accente, ca într-un „bilci național“ sui-generis. Da, în hora din Bala se prind chiar și reumaticii oaspeți, cei care sosesc aici sprijinîndu-se în bastoane și cirje și pleacă adeseori fără ele. Primarul Lungu se gîndește, numai pe jumătate în glumă, la un „muzeu al bastoanelor părăsite“, ca probă de șoc a „Maglavitului“ în materie de reumatism care este Bala. Căci stațiunea, repetă el, încă nu-i cunoscută, ar putea primi (are toate condițiile!) lume mai multă, numai că numele ei n-a izbutit să sară afară din circuitul turistic al Mehedinților, nimeni nu s-a preocupat de asta. Vestile despre „apa de Bala“ și virtuțile

ei se colportează doar din om în om, de la cei vindecați la amicii bolnavi, iar dificultățile de transport (un singur autobuz pe zi, cu startul în capitala județului, luat cu asalt de călători) izolează și mai mult stațiunea.

Noua înfățișare a Balei, de apăsător accent citadin, cuprinde multe alte întemeieri, precum asfaltul, electricitatea (35 km de rețea, înfășurînd toate satele!), cei 11 km de conducte cu apă potabilă, cele vreo 200 de automobile, cinematograful, televizorul, școlile, poșta, blocurile de locuințe (deocamdată, 60 de apartamente), brutăria care fabrică zilnic 2 tone de pîine, magazinele („Alimentară“ cu autoservire, textile, încălțăminte, cofelărie, frizerie, cofatură, farmacie, atelier foto, atelier de reparații radio-TV etc.), întemeieri prin care distanța față de restul satului nu se mărește, dimpotrivă. În fapt, așezarea capătă abia acum elevația armoniei, noile case (peste 800!) ridicate de gospodării locului nepărăsînd canoanul arhitectonic tradițional, dar ambițioasă să rivalizeze, prin robustețe și prin confort, cu edificiile acestor din urmă ani (ele însele preluînd motive din specificul zonei). Totul, cu alte cuvinte, se rînduiește pe o axă în care esențială, în priveliște și în ființa locului, este coerența întregului, a unui întreg împieșit, cristalin ritmat, cu o șlefuire ce pare din nou folclorică.

Această nouă înfățișare și, implicit, nouă calitate a vieții locului sînt însă, în primul rînd, opera statului, rezultată dintr-un mare efort (numai în cincinalul trecut, Bala i-au fost alocate fonduri de investiții de 94 milioane lei!), deci o operă „din afară“, cu putere modelatoare răsfrîntă egal asupra tuturor așezărilor românești. Dar ei, cei ai locului, beneficiarii acestei opere, ei ce fac pentru vatra lor, pentru viața lor, pentru orașul care va fi?

O baie galvanică pentru măicuța-țărăncă venită dintr-un depărtat colț de țară

Apa sulfuroasă — un excelent detergent pentru albirea rufelor!

Intrebarea asta, vechiul strungar Petre Lungu și-a pus-o încă de-acum niște ani, de cind a fost ales în fruntea obștii bălenilor. Nu era un novice în aspra meserie de „cap de comună“ (e primar de vreo 15 ani, multă vreme a păstrat comuna apropiată Broșteni), dar, ca nou venit în aceste locuri, s-a temut o clipă că n-o să-i dea prea ușor de rost. Era, cum de fapt e și azi, nu numai „nou“ aici, dar și singur (soția, activistă și ea, lucrează în orașul Motru, cele două fetițe și băiețelul sînt la liceele din Severin), cine să-i spună o vorbă bună ori să-i dea un îndemn în momente de cumpănă? Dar n-a trecut mult și toate îndoielile i-au pierit. N-au trecut vremi ca nori lungi pe șesuri ca să afle că acești oameni ai dealurilor sînt niște oameni din

care, oricum i-ai măsura și i-ai număra, iese doar o bucată. Și încă una alcașă, pe care te poți bizui.

Ei, acești oameni ai Balcii, au înțeles că făgăduitul oraș n-o să le vină chiar din cer, ca într-o frumoasă poveste, cu parașuta, că li se cere și lor un umăr la înălțarea lui. Și li se cere, mai cu seamă, o înțelegere nouă a rostului lor de viitori „orășeni“. Ei, acești oameni ai Balcii, stirpe veche și teafără de moșneni, habotnici ai muncii (altfel cum ar fi putut dăinui pe aceste aspre dealuri?), s-au decis deci să vină la scaunul orașului cu darul lor, în primul rînd cu o nouă conștiință a muncii și cu o rigoare a disciplinei ei care să-i alăture muncitorilor din industrie. Foarte mulți (peste 60 la sută din populație) sînt

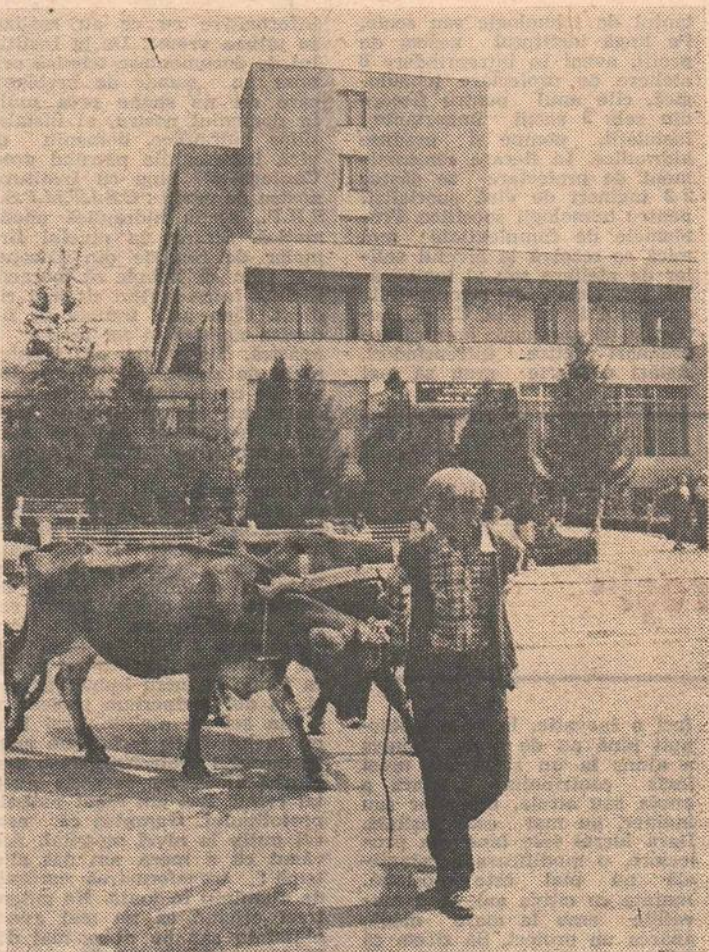
chiar muncitori, fac naveta la Severin, la Baia de Aramă, la minele Zegujanilor și ale Motrului; alți vreo 250 repede topoare și „drujbe“ în arborii celor 5 guri de exploatare forestieră de pe raza comunei. Știu deci ce-i industria, această obligatorie condiție a orașului, dar, aruncîndu-și ochii în jur, au observat că n-o prea au. S-au apucat cu nădejde s-o fabrică, adică să-și propună niște prime ateliere (de pielărie, blănărie, textile, materiale de construcții, inclusiv din sticlă și din faianță), care să fructifice avuții de-ale locului. Cimpiile, dealurile, piscurile montane, cu comorile lor (piatra de var din satul Rudina, izvoarele de gaze de sondă din Crainici, marmura neagră de Dilma, fructele de pădure de pretutindeni), au devenit vaste antrepozite de

Tărânci venite „la băi“, o competiție sui-generis a artei veșmîntului la români

Sub veghea unui expert al zootehniei, Victor Bădescu, oile fermei I.A.S. dau lină bogată, cu fir mătăsoș și lung

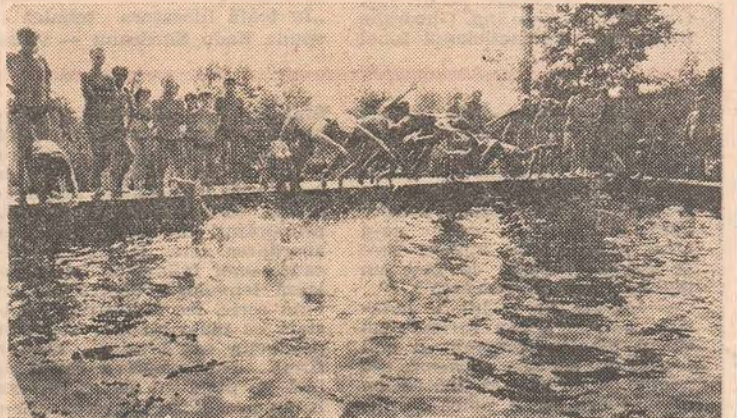
Vom deveni orășeni, dar nu vom părăsi rodnicele noastre indeletniciri seculare

Intr-o casă din Bala, una din cele peste 1 700...

materiale pentru industriile viitorului. Nimic din ceea ce constituie valoare, sursă de bogăție, potențial dinamic n-a fost ocolit, n-a scăpat din raza prospecției, bălenii noștri luîndu-și întreg pămîntul la purcat, cută cu cută, ca să descopere tot ce ascunde. Au luat-o deci spre oraș, cum spune primarul Lungu, „pe jos, cu piciorul“, gospodărește, rotîndu-și ochii în toate părțile, ca să nu piardă nimic. Nimic din ce le-ar fi de folos.

Orașul-stațiune turistică și orașul industrial de mîine va trebui însă să fie (și gospodarii Balcii au înțeles și acest adevăr) și un teafăr oraș al pînii, o capitală a pînii pe această zare de mieznoapte a Mehedinților. De fapt, e așa de pe-acum. Bala are un mic C.A.P., cu 550 hectare arabile, adunate într-o „poiană“ (așa li se zice pe-aici fișilor de cimpie, „poeni“), cel mai nordic C.A.P. al județului, mai are și o fermă I.A.S., aparținătoare de Corcova, dar temelul rămîne „agricultura de curte“ și de ogoare-petice impestrițate pe dealuri; și cu deosebire creșterea vitelor, a cornutelor mari (3400 la număr), a oilor (11 500), a porcilor (2 850). Procentul țărănilor rămași „țărâni“ (adică țărânci, bărbații fiind mai toți mineri), de numai 28 la sută din populație, pare cu totul disproportionat în raport cu zestrea zootehnică, chiar și cu cea vegetală (2 130 ha de teren arabil, 630 ha de vii și livezi, 1 300 ha de pășuni și finețe), care varsă în buzunarul statului, al satului și al omului venituri învidiate de către mulți. (Cartofii, de pildă, dau cîte 18 000—20 000 kg la hectar, ca în Țara Birsei!). Explicația este simplă, peste 90 la sută din bălenii care muncesc în orașe au rămas totuși băleni, gospodăriile lor sînt aici. Bala este printre puținele sate care nu s-au golit de oameni, ci, dimpotrivă, și i-a sporit, de la 4 600 în '65 la 6 000 astăzi. Cînd vin, serile, de la mină (vin repede, cursele „de convenție“ îi aduc de la Motru în nici trei sferturi de oră!), frații Ion și Gheorghe Suflea din Rudina iau sapa sau furca de fin din mîinile nevestelor și ale părinților și continuă ei lucrarea lor. Și ei, ca și alți mineri, ca Ion Plăvitu, Ion Lungu ori Nicolae Scurtu, sau ca electricianul Constantin Miloșescu, sau ca pădurarii Grigore Iacobescu ori Nicolae Trotea, fac griu, porumb, zarzavaturi (vreo 100 de familii din Bala au și solarii), fac vin, țuică, miere, lucrîndu-și nu numai ogoarele și livezile, dar

Ștrandurile stațiunii : sănătate și bucurie pentru toate vîrstele

și curțile, cu îndărătnicie de rob (rob la destinul familiei și al satului!) și cu migală de orfevrul. Ei mai cresc și cîte 4—5 vite mari, și cîte 20—30 de oi, nu de rasă (oia de rasă, australiană Coryedale se găsește doar la ferma I.A.S., vaca de rasă nu se găsește nicăieri), totuși „de rasă“, de bună rasă, voinice, tefere, rezistente, spornice în ce fac și ce produc. Vaca zisă „cerbată“ e un animal de povară zdravăn și dă cîte 2 500—3 000 de litri de lapte pe an. De bună „rasă“ e și oia zisă „zbiltoasă“, nemofturoasă la hrană, în stare să scurme cu botul și prin zăpezi ca săculeagă „leurdă“, „scrada“ sau „oarzâna“, ierburi ce rămîn verzi și iarna, în stare să dea cîte 3—4 kg de lînă cu firul lung și să fete cîte 2—3 miei. Oamenii cîștigă bine, dovadă casele lor frumoase, masive, case de dănuire, de veșnicie, cu balcoane și cu cerdacuri înflorite cu dalta, cu băi, cu canalizare, cu sobe-ursoaice, cu masive cuptoare de piine, cu curți-grădini, cu garduri din garduri vii, din porumbari și din corni împletți în broderii fastuoase, urmînd parcă rîurile de pe ii și fote. Case-icoane ale unui neam vrednic și cald, case-icoane ale satului de azi, ale frumuseților și bogățiilor lui. Pînă și țigla s-a clădit artistic, legînd acoperișurile ca într-o imagine somptuoasă a holdei. Aceiași oameni, mobilizați de organizațiile de partid, de O.D.U.S., se inhamă temcinic și la carul muncilor obștii, sădesc tei și cireși de-a lungul ulițelor, fixează terenurile ce fug la vale, minate de aprigi torenți, fertilizează și modernizează pășunile, fac o mie și una de treburi pentru ca satul de azi și orașul de mîine să înceapă să se confunde.

La apropiatul Congres al consiliilor populare — eveniment de majoră însemnătate în viața țării — obștea Bălenilor se prezintă cu fruntea sus, cu roadele

spiritului gospodăresc în acțiune, cu noua sa putere economică, socială, edilitară.

Sigur, e vorba aici și de vrednicia innăscută a oamenilor, dar și de chipul în care efortul lor e făcut să rodească, deci de chipul în care este organizat și condus acest sat. Nu-i așa, tovarășe Petre Lungu? Primarul face (modestie?), apoi, căutîndu-și cuvîntele, spune că în chestia asta, a organizării și a conducerii, măsura omului promovat într-o funcție (în comitetul de cetățeni, în comitetele O.D.U.S. etc.) o dă, firește, munca lui, calitatea acestei munci. După muncă, al doilea criteriu de apreciere ține de „soiul“ omului, de neamul din care provine. Sigur, nimic nu trebuie absolutizat. Dar așa cum creștii vite și pomi cu ochiul la soiul lor, tot așa, cercetîndu-l pe ins și în funcție de spița sau neamul lui, îl poți cunoaște, oricum, mai bine. Sînt în Bala familii în care, de generații, nu s-a ivit nici o pată, familii de oameni cinstiți, omenoși, dreți, muncitori și chivernisiți, interesați și de viața obștii. Oamenii care iubesc animalele, iubesc pămîntul, iubesc cu ardoare copiii (Bala e un sat cu mulți copii, un cuibar de copii, familii cu cîte 7, 8, 9 și chiar 10 nu sînt putine), dăruindu-le tot ce pot.

Bala vine la întîlnirea cu viitorul cu realizările ei și cu oamenii ei. Oamenii muncitori, receptivi la nou, trecînd deznăvoit de la indeletniciri seculare la cele pretinse de civilizația veacului, dar păstrînd neștirbite niște legi, niște credințe morale care le guvernează viața de cînd se știu.

Bala, un sat care — asemenea altor centre rustice ale românilor, devenite centre dinamice ale noului — a plecat spre oraș pe propriile lui picioare.

ILIE PURCARU ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Corespondențe semnificative

Se poate situa actorul, fie și numai prin simpla lui prezență psiho-fizică, deasupra rolului care i se atribuie, de interpret al creației altora, a dramaturgului și regizorului? Poate contribui el la elaborarea actului de creație, este el oare un creator? Dar creația teatrală sau cinematografică se afirmă până în cele din urmă ca un act de creație colectivă, cu rezultatele unor „necunoscute”, în care doar gradul de afinitate spirituală ori cel al profesionalismului superior asigură în final cota valorică, calitatea scontată.

Dacă este așa, și eu cred că este așa, ideea de spiritualitate o implică atunci și pe cea de atitudine, de opinie în cultură, ca și pe cea de interes cultural maxim și unanim, interes care va duce întotdeauna la osmoza aștei cu publicul consumator de artă. Căci prin ce am defini mai bine spiritualitatea unui popor dacă nu tocmai prin ceea ce poate să unească un popor, ca specificități și naștinii în strădania de afirmare națională, prin acumulările tradiționale și progresive de la o epocă la alta, de la un secol la altul, de la un mileniu la altul — de aici și ideea de permanență, de autentic românesc ce vine să sintetizeze tocmai aspirația, vocația, munca unui întreg popor. (Nimic nu cred că ar fi mai nociv ca indiferențismul unei generații în această spirală.)

Referindu-mă la cele mai importante personaje pe care le-am avut de înfrunțat de-a lungul anilor în teatru sau în film așa spune că atunci când jucam, de pildă, în Caligula una din cele mai importante scene și anume aceea în care imperatorul cere să i se aducă Luna, îmi anima creația, combustia jocului, nu doar impulsul dragostei față de o iubită imaginată, ideală, neîntâlnită încă pe pământ (așa cum însuși Camus concepeuse scena la vremea când scrisese piesa), ci și obsesia lumii, a timpului în care trăim, fascinația cuceririi spațiului cosmic (pe vremea când îl jucam eu pe Caligula Gagarin efectuase deja primul zbor în cosmos, vestea aceasta zguduind întreg mapamondul). Așa cum în filmul Malvină Ursianu *Întoarcerea lui vodă Lăpușneanu* am optat, împreună cu autoarea acestui film, nu doar pentru o portretizare a „domnitorului cruzimii”, culeasă de prin manualele școlare de istorie, ci mai mult pentru încercarea de a descifra complicatul mecanism politic, și de aici pe cel psihologic în evoluția eroului, de-a lungul celor două domnii și într-un moment de apogeu al puterii otomane vizavi de o țară mică precum Moldova aceluși secol — raportul acesta de forțe dovedindu-se extrem de complex, de semnificativ și pentru unele zone ale lumii de azi aflate încă sub tensiunea neîncrederii și neînțelegerilor.

Nu cred să fi existat rol, mare sau mic, din literatura clasică sau contemporană, de aici ori de aiurea, căruia să nu-i fi căutat, încă de la primele descifrări, corespondențe semnificative cu ceea ce, la un moment dat, vine să domine intens conștiința publicului (factorul timp în artă, după cum se știe, nu doar cultivă, ci și răstoarnă și produce valori). În aceasta și constă adevărata implicare a artei în și prin spiritualitatea poporului în mijlocul căruia trăim.

Fără aceste determinări, reciproce, arta în general ar fi cred un lucru de nimic, ce s-ar trage din nimic și nu s-ar adresa nimănui, ecoul ei rămânând surd sau în sine, inexpresiv și anemic, hibrid al indiferenței „altoit” la întâmplare, de te miri ce coincidențe...

GEORGE MOTOI

— Faceți parte din ceea ce ne-am obișnuit să numim „generația Labiș”. Ce câștig moral, intelectual și artistic v-a adus — dacă v-a adus! — apartenența la această generație?

— Am fost admis la Facultatea de filologie a Universității din București în anul 1955. Între studenți, Labiș era cunoscut ca poet consacrat. El figurează în registrele Facultății de filologie tot din anul 1955. Viața studențească la filologie era atunci consecvent marcată de preocupările literare sau critico-literare ale unor tineri din anul nostru sau din anii mai mari, ca Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Eugen Simion, Vasile Rebreanu, Sorin Titel, Fănuș Neagu, Nicolae Velea, Nicolae Dragoș, Dumitru Matală și alte multe altele. Succesele publicistice ale unor colegi pe care noi, ceilalți, ne debutăm încă, îi priveam cu uimire și admirație; cărțile pe care le citeam și care, de regulă, nu figurau în bibliografiile obligatorii, erau motivele unor stăruitoare dezbateri.

— În anii aceia nimeni nu bănuia, firește, că se va vorbi odată de „generația Labiș”...

— Această generație este însă o realitate. Ea s-a impus definitiv în evoluția vieții noastre literare. E o generație a cărei copilărie stă sub semnul tragic al marilor dezastre provocate de ultimul război mondial și a cărei evoluție s-a realizat în cadrul social-istoric și spiritual generat de Revoluție. „Generația Labiș” are o contribuție majoră, decisivă așa zice, la impunerea în viața literară a unui climat nou, deschis inovațiilor și prefacerilor, antidogmatic, receptiv la lumea valorilor autentice, credincios demnității estetice a artei. Este o generație dominată de cultul adevărului și de înțelegerea gravă a vieții.

— O generație care a descoperit pe cont propriu, înfrunțând adesea numeroase și dramatice dificultăți, valorile noastre autentice și reprezentative.

...— Și care s-a format sub in-

Mihail Diaconescu:

„Romanul este o formă de comunicare și comuniune cu lumea”

fluența unor măști spirituale atât de diverși ca Eminescu (cel din publicistică și postume), Măiorescu, Iorga, Pârvan, D. Gusto, Rădulescu-Motru, Simion Mehedinți, Petre Andrei, Lucian Blaga, Anton Dumitriu, Constantin C. Giurescu, Sextil Pușcariu, Ion Pillat, V. Voiculescu, Ion Barbu, G. Bacovia, G. Călinescu și alții, însuși haotic, pe apucate, în afara și în pofida programelor oficiale de studii. Ulterior, când a avut posibilitatea s-o facă, afirmându-și treptat forțele sale manifeste sau latente „generația Labiș” și-a revendicat cu orgoliu și stăruință descendența spirituală din acești mari măști, aducându-și propria ei contribuție la impunerea valorilor în care a crezut și crede. Ideea de valoare ca acțiune și contemplare, ca împlinire a existenței noastre, constitutive, ca datorie etică, a marcat adinec afirmarea „generației Labiș”. Principalul câștig moral, intelectual și artistic pe care mi l-a adus apartenența mea la această generație este o situație fermă în timpul istoric pe care-l trăim, în coordonatele complexe generate de acum și aici și totodată o conștiință clară a relației indestructibile cu tradiția noastră, cu lumea originilor, cu valorile românești eterne, cu destinul etnico-spiritual în care ne înscriem.

— Ce a însemnat pentru dv.,

pe timpul când erati începător în literatură, întâlnirea cu Marin Preda, care nu numai că v-a publicat la „Cartea Românească”, dar v-a făcut și o stăruitoare „presă vorbită” — tocmai el, atât de parcimonios cu laudele?

— Debutul meu editorial, în 1963, cu romanul *Visele au contururi precise*, datorită recomandării exprese a profesorului D. Micu (care de altfel m-a ajutat să debutez și publicistic în 1960, cu un articol de critică), a fost definitiv umbrat de modul în care cartea a fost prefăcută în redacția fostei Edituri pentru Literatură sub imperiul drastic al unor absurde criterii tematice și conținutiste. O lungă perioadă de timp n-am mai fost în stare să scriu proză decât în mod cu totul sporadic. După câțiva ani de la debutul editorial am reluat totuși preocupările epice de amploare. Romanul *Culorile singelui*, prezentat la Cartea Românească la începutul anului 1972, a câștigat imediat adeziunea lui Marin Preda. Prin Cornel Popescu, colaborator extern și redactor al cărții, un devotat al prozei mele, directorul editurii mi-a transmis invitația de a veni la București, ca să ne cunoaștem personal.

— V-ați prezentat, desigur! — M-am prezentat, desigur! Și am aflat că Marin Preda însuși a ținut să supravegheze forma definitivă a unor capi-

tole ale cărții mele, solicitând cu multă delicatețe îndreptarea unor amănunte stilistice. M-a întrebat dacă fondul documentar al cărții este suficient de solid. I-am spus că în privința aspectului documentar garantez cu toată autoritatea mea de cadru didactic universitar, doctor în filologie. „Aoleu, ești și doctor?” a exclamat el, de parcă așa fi spus ceva nepotrivit. Am adăugat însă îndată că pe mine nu fondul documentar al cărții, ușor de verificat oricând, mă preocupă, ci îndoielile cu privire la propria mea vocație narativă. Marin Preda m-a privit rece și m-a întrebat: „Știi chestiile alea din parabola cu talanții?” I-am răspuns că știu foarte bine parabola cu talanții. „Vezi ce faci cu talantul dumitale!” a rostit el moale, aparent indiferent. Întâlnirea cu Marin Preda, apariția în 1973 a *Culorilor singelui* precum și ecoul provocat de roman au avut o contribuție importantă în decizia mea dominată de voință și de efortul de a rămâne credincios preocupărilor legate de proză. Cred că în romanul istoric mi-am descoperit adevărata vocație.

— Ați scris, după cum arată raftul bibliotecii, doar două romane pe teme actuale. Celelalte — și nu puține — sînt, într-adevăr, de inspirație istorică. Cu ce v-a sedus romanul istoric de i-ați rămas credincios?

— Întreaga mea formație spirituală, începînd cu anii copilăriei, cu lecțiile, povestirile și învățăturile auzite de la părinți m-au îndreptat spre istorie. Optimismul lucid, orientarea raționalist-voluntară a firii mele, echilibrul intern pe care îl poate oferi conștiința de a-ți fi găsit propria vocație, chiar și a anumită înclinare spre scepticism se întregesc prin pasiunea pentru istorie.

— Pârvan considera, pe bună dreptate, preocuparea pentru

ILIE PURCARU

(Continuare în pag. 15)

Un incorigibil împătimit de mișcarea artistică a talentelor din rândurile maselor populare, când ediția actuală a Festivalului național „Cîntarea României” s-a încheiat, nu poate să nu exulte, să nu-și găsească o sută de aspecte pentru a le revela.

Va fi înainte de toate entuziasmat de „izvorul pururea reîntineritor al poeziei populare” care a țîșnit și s-a revărsat încă o dată din tarafurile Maramureșului și ale Mureșului, ale Sucevei și Dimboviței, ale Botoșanilor și Doljului ca și din cîntecul doinuit cu sensibilitate fenomenală de Sava Negrean. Și fiind la capitolul impresii auditive — deși numai la aceasta nu se reduce o incintare a ființei! — va rememora armoniile inefabile ale coralei din Baia Mare, nu demult premiantă I la un concurs de specialitate din Bulgaria sau zborul de neatins al sunetului datorat întreprinderii de Avioane din Bacău.

Sau va zăbovi fie și citeva clipe în compania echipei de teatru din Urziceni cu al său Iancu de Halmagiu despre care prietenul meu dramaturgul Tudor Popescu avea numai cuvinte de laudă. Pe mine personal mă tulbură cu atât mai mult cu cât în copilărie, în primele clase de la școala noastră din Bărăgan obișnuiam să nu încheiem nici o lecție decât cu „Marsul Iancului”:

Iancule mare,
Iancule tare,
Cu noi să fii

M-aș mai opri la „Poienița Brașovului” în compania căreia as admira acea „feciorească a fetelor” care e energic în Crihalna. După cum am știe și pasii străvechiiului haideu de prin partea Albei Iulii, dans care se crede că e moștenire directă de la Daci sau aș urmări fascinat șirul Căpîlinei, cu

contratimpul săi, tot de prin aceleași locuri.

Mi-aș camufla figura în întuneric, cum am mai făcut-o cu câțiva ani în urmă, pentru a viziona productivitatea cîntecătorilor, pe adevărații măști din Timiș, Caraș-Severin, Arad ca și de acest unic rapsod din Țara de sus a Bucovinei, Ferdinand Michitovici cu semnificativul său „Lemnu-i frate cu ro-

național de la Spitalul de urgență din Brăila, a lui Gh. Mușat din același oraș, cum nu l-aș ocoli pe mai tînărul Radu Gabriel de la Contactoare-Buzău care ne-a dat sentimentul că formațiile de satiră și umor nu dispar în marginea celor trei pași la stînga și la dreapta.

Dar poate că și mai înțelept ar fi să zăbovesc puțin pe paginile concursului de creație sa-

Festivalul național „Cîntarea României”

MARIUS CILIEVICI

„Adolescență”

Constelație de frumuseți

mănu”, cineastul care nu demult mai beneficia de dialogurile scrise și citite sadovenian de acel generos și multilateral scriitor care era Dragoș Vicol.

Dar lucrul cel mai cumințe pe care ar trebui să-l fac ar fi să mă ocup de artele vecine indeltnicilor mele, la a căror întrecere am fost în jurul și care reprezintă ele însele o mișcare. Mi-aș petrece citeva ore în ambianța generoasă a Margaretei Rădună, marea comică de nivel

trico-umoristică de care s-a ocupat, prin însărcinarea forurilor superioare colectivelor de la „Urzica” de care am răspuns. Deși tratat cu o oarecare indiferență de cei în drept să-l sustină, concursul acesta de creație satirico-umoristică relevă și de data aceasta citeva valori remarcabile provenite în special de la cîntăcurile din Galați, Ploiești, Craiova, Timișoara. De la mai experimentații Mircea

Ionescu Quintus, și Dimitrie Jega, la Florin Cristea și Valentin Smarand Popescu pleiada premianților se restrînge la un număr de tineri al căror viitor literar e sigur. Îi numim astfel pe inginerul Dan Căpruciu, cu o carte în tergovsări pe la o editură sau pe colegul său, tot prozator, Paul Negulescu, extrem de percutant în schițe scurte pline de haz și finaluri neașteptate. Trebuie să enumerăm mai apoi o lungă listă de epigramiști în capul căreia am pune „Eterna epigramă”, culegere a cîntăcurii Satyricon din Cluj-Napoca pentru a-i adăuga pe dezvoltul Laurian Ionică, asistent medical de la Craiova, pe tipograful Constantin Cristian de la Galați, pe Ionel Iacob-Beuceș, nădejdea actuală a epigramei timișorene ca și pe Nelu Ionescu Quintus, Aurelian Ghelas, Ion Manea. Juriul a hotărît să acorde un premiu special foilor umoristice volante „Țintarul” editată de cîntăcurile de specialitate din Rm. Vilcea.

Cam acestea ar fi rezultatele mai marcate ale concursului de creație umoristică, puține dar bune, unele din lucrări de pe acum publicate.

Spre a încheia, chiar cu acest tur de orizont cu o rază mică, trebuie să spun că și la această ediție am retrăit emoționant sentimentul că participăm la o mișcare spirituală de rang național, pentru care sintem recunoscători celui ce a inițiat-o, secretarului general al partidului și președintelui Republicii, Nicolae Ceaușescu. Dar cum tot înaltul și clarvăzătorul conducător ne învață ne-am dat seama că resursele creatoare sînt practic inepuizabile cu atît mai mult cu cît ele sînt înslușite în om, în noua sa alcătuire sufletească.

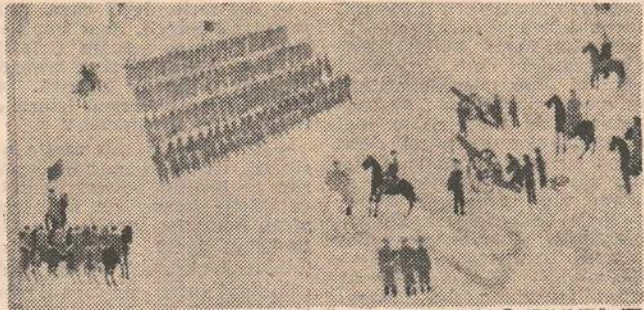
NICULAE STOIAN

Cronica literară

Joc și poezie

Jocul poeziei (Cartea Românească, 1985) de Ion Pop nu este o scriere teoretică, ci o analiză a principalilor poeți români moderni, de la Bacovia la Mircea Cărtărescu, care „sub semnul libertății neîngrădite a spiritului uman de a se cunoaște și recunoaște mereu, de-a lungul istoriei, în roluri mereu schimbate, reluate mereu” au ca obiect acel real imaginar rezultat din jocul lumii, jocul în lume și jocul ca lume. Cărțile consultate sînt **Homo ludens** (1939) de J. Huizinga, **Les jeux et les hommes** (1953) de Roger Caillois, **Dichtung als Spiel** (1963) de A. Liedtke, **Spiel als Weltsymbol** (tr. fr., 1966) de E. Fink și **Portrait de l'artiste en saltimbanque** (1970) de Jean Starobinski. Nu intră în vederile autorului filosofii care explică originile artei prin joc ca E. Grosse sau care consideră contemplarea estetică drept „cel mai nobil joc al omului” precum K. Groos. Ca în orice vocabular, jocul este înțeles drept activitate fizică sau mentală care n-are un scop imediat util, nici chiar scop definit și, a cărui simplă rațiune de a fi pentru conștiința celui care-l practică este plăcerea însăși pe care o găsește în el. La aceasta trebuie adăugată o opinie a lui G. Liiceanu, prefațatorul român al traducerii lui **Homo ludens**: „jocul nu devine creator de cultură decât atunci cînd în ființa omului rolul social (ești jucat) și cel cultural (te joci) s-au orinduit antagonic”. Definițiile jocului utilizate de Ion Pop au drept criteriu fundamental opoziția acestuia față de seriosul existenței. Jocul este gratuit, își are finalitatea în el însuși. Acomodarea lui la real este depășită, spune Piaget, de asimilare. Prin actul ludic se construiește o lume a lui **als ob** (ca și cum) funciar fictivă (aluzie la ficționalismul lui Vaihinger, **Die Philosophie des Als-Ob**, 1911).

În locul unei prezentări sintetice a poeziei ludice moderne românești, Ion Pop alege expunerea diaconică și cercetează jocul lui Bacovia, pe Ion Minulescu în jocul poeziei, tulburarea ceremoniei lirice la Adrian Maniu, cîteva atitudini lirice în mișcarea de avangardă (la Tzara, Vineanu, Voronca, Roll, Gellu Naum), mestesugul și jocul la Argezi, jocul secund al lui Ion Barbu, pe Emil Botta în marele teatru al lumii, non-conformismul spectacolar la Geo Dumitrescu, Constant Tonegaru și Dimitrie Stelaru, spațiul scenic al baladei la Radu Stanca, ora de joc a Ninei Cassian, ludicul în poezia lui Nichita Stănescu, parodical ludic la Marin Sorescu, iconoclasmul iconarului Ion Gheorghe, replica onirică la jocul lumii în poezia lui Leonid Dimov, inscenarea ludică a poemului la Mircea Ivănescu, cîntețul naiv al lui Emil Brumaru, inițiativa literă la Șerban Foartă și resurrecția ludicului la

1877 C. PILIUȚA

generația anilor '30 în frunte cu Mircea Cărtărescu. Se poate obiecta încadrarea la poezia ludică a lui Bacovia, Emil Botta, Dimitrie Stelaru, Radu Stanca și absența unor alți poeți, precum Cezar Baltag, Sorin Mărculescu, Cezar Ivănescu, Ion Nicolescu, Mircea Dinescu.

Majorității poezilor analizați Ion Pop îi acordă o artă combinatorie, o manevrare a unei mașinării sau recuzite de stil baroc sau manierist. Astfel la Bacovia se descoperă o deschidere spre baroc, un hedonism al artificialului (după Marian Papahagi), la Minulescu o predilecție pentru artificialul somptuos, baroc și decadent, la Adrian Maniu replici de o extremă prețiozitate manieristă, la Radu Stanca instabilitatea lucrurilor prinse în jocul mereu reluat al aparențelor de care e conștient ca toți barocștii, la Nichita Stănescu sofisme lirice (paralogisme, false silogisme), tipice pentru arta combinatorie manieristă, la Marin Sorescu o acumulare barocă de detalii speculate de fantezie, la Dimov aglomerări baroce, caleidoscopice, de obiecte eteroclitice, la Mircea Ivănescu imagini clișeu de o caligrafie estetică, cvasimanieristă, la Emil Brumaru o fantezie barocă, mai degrabă rococo în măsura în care se supune unei estetici a grațiosului, la Șerban Foartă experiențe din aria manierismului cu ale sale **ingegno** și ars combinatoria (reluate azi de grupul parizian **OuLilo**, prin Raymond Queneau ori François Le Lyonnais), volute rococo. Trebuie spus că Ion Pop nu apreciază niciodată excesul poezilor, fie ei Nichita Stănescu (la acesta „pretextele de joc înmulțindu-se peste măsură, poemele se... diluează într-o acumulare neglijentă și superficială de aluvioni ieșite de sub orice supraveghere și a căror gratuitate încetează să mai fie semnificativă), Marin Sorescu (care nu se distanțează întotdeauna și în suficiența măsură în **Descintoteca de kitsch liric** pe care-l construiește) ori Emil Brumaru (dinamica textului poetic înaintând prin neconștienta reluare, exploatare, rafinare a aceluiași gesturi și atitudini ating evanescența și de-structurarea: poezia se vede murind de prea-poezie). Se poate reține pertinena unor caracterizări, indiferent de subsumarea formulei lirice categoriei ludicului, de exemplu: „Construindu-și universul ca spațiu al unui joc mecanic, în care eul poartă în permanență masca celui jucat, a prizonierului veșnic manipulat de forțe obscure și violent-ostile, Bacovia realizează, în ultimă instanță, o tulburătoare viziune tragică și grotescă, foarte apropiată, în fond, de sepsibilitatea actuală”. O definiție a regulii jocului la Ion Barbu: „Transcenderea realului, chiar-dacă marcată adesea de culorile limbajului mitico-biblic, nu vizează aceeași, radicală ruptură de universul concretului senzorial, cit un fel de transmutare, de simbolică nimicire a materiei prin formă — **poiesis** împotriva **mimesis**-ului, împins pînă în pragul depășirii funcției-expressive a limbajului spre autoreferențialitate”. Despre teatralitatea poeziei lui Emil Botta: „Ca la toți manierștii, și lumea lui Emil Botta este una a tragicului-refuzat, a deturnării fundamentalei gravități dramatice a existenței în derizivitate. Obligat la un joc al măștilor, eul nu poate trăi decît în ficțiunea mereu reinnoită, înecî între existența autentică și cea imitată confuzia e inevitabilă și are adesea urmări tragice”. Mircea Ivănescu ca exponent al devalorizării metafizice a jocului (teoretizată de Eugen Fink): „...Fiind conștient de precaritatea jocului său (și a jocului lumii), poetul nu are, totuși, altă soluție decît aceea de a-l continua: a rămîne deci în minciuna literaturii sau a se mulțumi cu foarte relativele adevăruri ale vorbitorului. Jocul poetic apare, deci, ca un succedaneu al realului, substituit menit să acopere un deficit de existență”. În sfîrșit, Șerban Foartă este un exponent al fenomenului dispariției elocutorii a poetului care (ca Mallarmé) cedează inițiativa cuvintelor: „Poezia renunță la orice ambiție confesivă, la orice afirmare a unui subiect liric: cel ce se ilustrează și afirmă este însuși discursul, textul, născut și mișcîndu-se în virtutea unui joc combinatoriu, alimentat de energia fonică”.

Nu citim astfel de cărți în fiecare zi!

AL. PIRU

PROZA

Marșul cormoranilor

Intr-o galerie de autori de romane polițiste în care numele de prestații nu lipsesc (Rodica Ojog-Brasoveanu, Constantin Chiriță, Teodor Constantin, Nicolae Mărgineanu, Petre Sălcudeanu, Ilie Tănăsache, Haralanb Zinec etc.) Ion Bodunescu își are locul lui. Un loc, într-un fel, aparte. Nu urmărește doar „cazul” detectivistic în sine, oricît de palpitant ar fi acesta, ci în tainică (sau, după împrejurări, afișată) legătură cu contextul social din care cazul emană sau pe care se proiectează. Ba chiar am zice că uneori sacrifică deliberat din senzațional, cînd acesta parazițează sau adumbrește contextul. Deci nu numai modul în care polițistul cel perspicace îl descoperă pe „criminalul perfect” sau pe spionul de har și de școală înaltă, ci și în contextul (sau subtextul) de implicație largă, pînă în marea epocii, în care se produce descoperirea — aceasta pare a fi ideea sub care Ion Bodunescu își așază densele și captivantele sale pagini. După un serial de trei „police” intitulat „Inspectorul sef”, ultima carte a autorului nostru, „Marșul cormoranilor” (al cărui erou principal este tot „inspectorul sef”, infatigabilul colonel Banu), o demonstrează o dată în plus.

Seductiv acest Banu, care are toate calitățile polițistului sau detectivului consacrat de literatură, începînd cu „micile sale celule cenușii”, cum spunea Hercule Poirot, care are inteligență, farmec, umor, nepripență, cinism dozat (nimeni nu scapă de cinism într-o asemenea meserie!), arta subtilă de a-și face din subalterni colaboratori-prieteni, cedîndu-le deseori inițiativa, și, în rimă cu ideea de care vorbeam mai sus, știința de a-și asocia, pentru rezolvarea unui „caz”, un întreg cadru social, reprezentat prin oameni și fapte ce aparent n-au nici o atingere cu problema în cauză, dar care îi pot oferi o perspectivă revelatorie sau un reper de reflecție. Un polițist exemplar și un om viu, la fel de credibil și cînd de joacă, parcă jucîndu-se, infracțiuni complicate, și cînd discută cu „Tetea”, primul secretar al județenei de partid, ori cu pescarii de pe Dunăre. Un personaj pe care avem impresia că-l cunoaștem, că nu o dată i-am strîns mîna. Se pare că Ion Bodunescu, ca și alți autori de marcă ai genului, a înțeles lecția maestrului Hitchcock: complicitatea imediată cu publicul, căruia să-i oferi iluzia că ia el însuși parte la acțiune.

În cazul „Marșului cormoranilor”, acțiunea, aparent simplă (prîndera unui grup de transfugi, de mult intrați în solde străine, întorși în România ca să dezgroape, din fundul Dunării, un tezaur ascuns acolo la sfîrșitul războiului, prilej de a mai captura, că tot veniseră pînă aici, și alte lucruri care-i interesează pe stăpînii lor), dar cu suspense, cu neprevăzute, cu capcane deschise atît incit lectorul să nu cadă de tot în ele, lăsîndu-i-se plăcerea de a de-

pista și el singur unele, se complică prin traseul psihologic al unor personaje (frumoasa Helga, din grupul bandiților, și inginerul Urdeanu, sedus de ea și de ispita unei vieți de huzur promisă „dincolo”) cu sinuozițată în care semnele bune și cele rele își schimbă mereu și capricios poziția. Pînă la urmă, fîrtește, totul se isprăvește cu bine și-n cazul lor, Helga și pocăitul ei iubit rămîn în țară, decizi de propriile lor procese de conștiință. Pitorești, vii și calzi sînt pescarii care-i ajută pe lucrătorii securității, plăcîndu-le copiiărește joaca de-a „hoții și vardiștii”, dar conștienți că rolul lor în scenariul lui Bodunescu nu reprezintă o joacă, ci o datorie față de țară.

Toate acestea, autorul le narază cu simplitate, cu calmă stăpînire de sine, aceeași și cînd are de-a face cu situații extreme sau loviturile de teatru, și cînd Banu și oamenii lui își mai dezbumbă tunicile de severi polițști, lăsîndu-se furaiți de un crepuscul pe Dunăre sau de halucinantul marș peste fluviu al cormoranilor. Ion Bodunescu nu-ți dă deloc impresia că „se privește cum scrie”, admirativ și pulsînd mereu, nu face (cum fac atîția!) false mistere din banale detalii de viață, nu umbilă cu sofisticate problematizări analitice și psihanalitice, ca să epateze pe cine? Pe critici? El a mai învățat, se pare, o lecție, și anume aceea că genul în care se exersează se poate numi literatură populară.

Ion Bodunescu: un scriitor care se citește cu interes și cu plăcere.

ILIE PURCARU

Cai, pistoale, lăutari

Povestea pe care au imaginat-o Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail pentru filmul **Masca de argint** (Casa de filme nr. 5) poate fi considerată o variațiune la intîmplările lui Mărgelatu, pe care am mai avut prilejul să le urmărim și pe alte pelicule. Se pare că acest personaj, o combinație între Winnetou și Gruia lui Novac, are suficiente disponibilități epice, pentru ca autorii scenariului să continue sirul isprăviilor, ceea ce n-ar fi nici rău, nici bine, fiindcă vitejia protagonistului, intruchipată de Florin Piersic, a devenit cam monotonă și nu prea mai impresionează nici tornada de lovitură măiestre, în felul lui Bud Spencer, nici abilitatea de hai-duc. Pe fundalul revoluției de la paș opt, unde apar Goleșcu, Bolliac, Bălcescu, faptele de vitejie ale lui Mărgelatu și urmăriile inverșunate ca-n filmele western par destul de romantice și de mimetice, iar petrecerile cu lăutari, suficient de stereotipe, ca să ereze în mintea spectatorului impresia de schemă, de clișeu.

Urmînd probabil linia scenariului, regia lui Gheorghe Vitandis a accentuat latura epică a filmului, mîzînd mult pe dinamismul confruntării și pe suspans, aducînd adică în față latura spectaculoasă a intîmplărilor încheiate mereu cu bine, căci Mărgelatu trebuia să imbi-

ne deopotrivă robustețea eroului de basm și misionarismul social. După ce Troianov, preținsul trimis al împăratului rus, escrochează pe boierul Vilcu, ajutat de Agatha Slătineanu, Mărgelatu are de luptat și cu urmăriții oficiali, căci el lucrează în conspirație, dar și cu cei doi, pentru a captura aurul furat și pentru a sprijini, în acest chip, revoluția. Astfel tichită, povestea sporește în tensiune, iar agilitatea eroului face furori. Florin Piersic, Marga Barbu, Alexandru Repan, Traian Stănescu, Vasile Nișulescu, substituiți reali ai protagoniștilor, au dovedit, prin urmare, toate calitățile solicitate de regie și scenariu: dexteritate, ingeniozitate, curaj și mai ales rapiditate. Ei au fost actori de acțiune într-un film de acțiune, combinînd iuteala de mîna și de picior cu nesfîrșită dibăcie.

Totuși, în cavalcada intîmplărilor se distinge și un moment de radiografie a unei mentalități maniacale, aceea prilejuită de boierul Vilcu, solitar obsedat de himera înscăunării. Jucat admirabil de Marin Moraru, senectul boier stringe cantități imense de aur, pentru a-și cumpăra tronul, și imaginează o descendență fabuloasă, pentru a cădea victimă tocmai unei asemenea utopii. Cunoscînd obseșiile genealogice ale boierului care se considera descendentul lui Tihomir, Troianov și Agatha Slătineanu ticluiesc un zapis ce-ar fi probat, chipurile, convingerile smînte ale bătrînului, îl tilhăresc și-l depozitează de avere, pentru a fi depistați, la rîndul lor, de bravul Mărgelatu. Euforia demență a lui Vilcu, ticurile sale desușcate, insingurarea maladivă, anxietățile sint evidențiate impecabil de Marin Moraru, singurul actor al filmului care face un rol de creație, favorizat, desigur, și de scenariu.

Nu se poate spune că filmul nu e produsul unor bunji profesioniști, pînă și muzica lui George Grigoriu a sugerat fidel atmosfera de înecstare, însă clișeele, schemele deja văzute, stereotipiile îi angajează atît de puțin pe autori, incit senzația de facilitate și de rutină e mult prea puternică, pentru a nu desluși în spatele ei lipsa exigenței. Ca film de consum, **Masca de argint** ilustrează întocmai viciile genului, iar compiacerea cu bună știință în asemenea întreprinderi artisticești dovedește un dispreț eufemistic față de spectator. Rețeta poate continua.

RADU G. TEPOSU

Doa expoziții

Ceea ce-i unește pe cei doi tineri pictori, **Serghei Niculescu-Mizil** și **Petre Velicu**, cu generalitate gîzduții în aceste zile de galeria **Simeza**, nu este doar biografia lor artistică intruchipată asemănătoare (au absolvit institutul în același an, au devenit membri ai U.A.P. în același an, au participat la aproximativ aceleași expoziții de grup, republicane etc.), cit mai ales aplombul investigației plastice și tenacitatea cu care amîndoi, parcurgînd drumuri diferite, firește, se-nădreaptă spre aceeași țintă, mărțurisirea de sine prin culoare.

CAP LIMPEDE

● **Traduceri.** La Editura „Kriterion”, în colecția „Poeți români”, a apărut un volum de versuri de Dimitrie Stelaru, intitulat **Csavargó anygal (Inger vagabond)**, care cuprinde 75 de poezii din diferite perioade de creație ale poetului. Antologia, tîlmăcirea versurilor și prezentarea aparțin lui Balogh József. Fiind prima apariție în această limbă, volumul poate fi considerat un punct de plecare pentru cunoașterea poeziei lui Stelaru de către cititorii maghiari.

● **Opere incomplete.** Răspunzînd unei anchete inițiate de revista **Orizont**, privind reeditarea clasicii, Simion Mioc răsălmăcește cu tîle una din întrebări, pentru a constata că nici unul

din scriitorii noștri nu se bucură de o ediție critică completă. Nou-tățile editoriale continuă să întregască eforturile începute de-a lungul anilor, fără ca deocamdată, să așeze și ultima cărămidă. E bine că opinenul nu se amăgește cu lucrurile făcute pe jumătate, spunîndu-le pe nume și atrăgînd atenția celor dați să completeze odată biblioteca literaturii române.

● **Joc de idei.** În aceeași revistă, Șerban Foartă se străduiește să dea o imagine semantică fidelă activității creatoare, care să sugereze deopotrivă inspirația și efortul: „Cum să-l împaci pe a lucră, cu a crea? Poate că, numai lucrînd!”. Chiar și ca joc, trebuie să con-

cedem că **lucreatura** lui Foartă e inspirată și ingenioasă.

● **Umor.** Ca și celelalte ediții, almanahul **Perpetuum comic'85**, editat de revista **Uzica**, e o veritabilă antologie de umor, de la nenea-Iancu la Valentin Silvestru, care conține tot ce-i trebuie unei publicații puse pe ris. Caricaturile, traducerile din literatura umoristică străină, comicurile în versuri și proză dau acestui almanah prospețime și haz, fără de care, pentru ca să zicem așa, nici nu se poate pe o asemenea căldură mare!

● **Literatură moartă?** Într-o cronică publicată în revista **Lucrețiu** (nr. 34), Nicolae Georgescu manifestă oarece dubii în

privința existenței literaturii noastre vechi: „Literatură română veche este un domeniu corectat fără întrerupere, într-un ritm relativ constant; de mai bine de un secol și jumătate; într-un anume sens; de cum a încetat de a mai exista, ea a început a fi studiată”. Dacă n-ar exista, nu s-ar mai cerceta! (Radu G. Teposu).

● **Noi apariții.** Editura Albatros: o carte insolită e cea a lui Aristide N. Popescu, intitulată **Zoocatomii**, în fapt o istorie a generis a intruchipărilor zoomorfe în artă și mitologie, cu o analiză aplicată a sub-stratului simbolic și ritualic; Antoaneta Tănăsescu îngrijește o nouă ediție a **Poeziilor**

Luminoasă epopee

Ca de fiecare dată cind poporul nostru își trăiește marile sărbători ale devenirii sale, sala Dalles se pune la dispoziția picturii, sculpturii și grafice, reprezentanții artelor plastice din țara noastră beneficiind astfel de cel mai prestigios spațiu expozițional pentru a-și manifesta concret, prin însăși munca lor, adevăratul eroic al timpului și împliniri pe care-l trăiește țara. Albul imaculat al marmurei, fibra caldă a lemnului, verdele întunecat al bronzului, perspectiva amplă a pinzelor, sau ritmul dinamic al compozițiilor grafice au fost puse în slujba unor lucrări de anvergură, toate la un loc constituindu-se într-o cronică vie și exuberantă, alertă și energică, frenetică, viguroasă, încărcată de sugestii majore ale timpului pe care cu mândrie îl numim Epoca Nicolae Ceaușescu. Eternizând mutațiile profunde ce

s-au înfăptuit în peisajul cotidian al țării, glorificând marile citorii ce-au dăruit țării tot atâtea arcuiri de triumf contemporan, descoperind în apoteoză elementul comun, simbolic, al epocii noastre, conferindu-i omului zilelor noastre o lumină aparte, o demnitate pe care numai munca și dragostea de patrie le pot naște, artiștii plastici au probat încă o dată talentul lor, calitatea de excepție a picturii, sculpturii și graficei românești, au continuat, într-un plan nou, major, valențele primare și de rostăvilitate forță ale unei școli artistice ce-si dovedeste, iată, necurmata sa perenitate, neostoita sa capacitate de-a ilustra, sensibil și adevărat, hiperbolic și maestos, lumea inconjurătoare. O lume tină, o lume cu vocația păcii, a muncii, a edificării vieții, o lume intrutotul aidoma celei ce-au visat-o înaintașii noștri, o lume albă, curată, o

lume dominată de împlinire pentru frumos. Deslușim astfel, în lucrările artiștilor ce-au ținut să expună pe simzele sălii Dalles, nu doar o prezentă omagială, semnificativă prin ea însăși, ci și un profund mesaj pe care artiștii români contemporani, de la cei mai în vîrstă, unanim recunoscuți și apreciați, și pînă la cei mai tineri, abia porniți pe drumul afirmării, îl adresează tuturor artiștilor lumii, tuturor popoarelor lumii. Adăugată altor expoziții de acest gen, ilustrind cu precădere luminoasă epopee a celor 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea, actuala manifestare găzduită generos de sala Dalles vine să transforme în fapt de artă o anume perioadă din biografia întregii noastre țări, o biografie în care sintem incluși cu gîndul, cu munca, cu viața noastră de zi cu zi.

N. VICTOR ■

Oaspeți dragi ION BIȘAN ■

Extaziindu-se în fața unui vas de flori fragile ce se decupează superb pe un fond de galben intens, ori în dreptul unei ulicioare în mijlocul căreia a apărut, straniu, o pată prelungă de roșu ce arde pe albul imaculat al zăpezii, aceleași neliniștite senzații emanind dintr-o sumedenie de alte compoziții cu dealuri tăiate, secționare, sau coloane calcinate de lumina puternică a soarelui torid. Serghei Niculescu-Mizil se dovedește a fi un subtil observator al spectacolului de taină pe care lumea îl naște continuu în jurul nostru. Fascinația sa, transmisă nouă, este provocată de jocul rafinat al petelor mari de culoare, de lumina pe care o răspindesc obiectele, de ritmul alert al compozițiilor ce se alcătuiesc după legi interioare riguroase, geometrizzante. Deși sever elaborată, cu o prețioasă migală, pictura sa găsește totuși suficiente resurse pentru a ne oferi senzația unei alcătuirii frenetice, explozive. Celălalt pictor, Petre Velicu, se arată a fi mai interiorizat, universul său constituindu-se dintr-o sumedenie de obiecte, mai mult sau mai puțin familiare, supuse unor incitante observații metodice. Inscrise într-un spațiu uneori rotund, alteori oval, de parcă pictorul și-ar studia compozițiile la microscop, într-o picătură de apă, lucrările sale par să reproducă la dimensiuni uriașe fantastica viață din perimetrul, să zicem, al unei celule, al unui punct originar. Cit de intensă poate fi emoția în fața unor astfel de radiocopii, ca să le numim așa, rămîne de văzut. Cert și laudabil este efortul și, pe alocuri, reușita sa în a lectură, cu mijloace plastice proprii, o lume ce se oferă mai mult gîndului decît ochiului. Altfel spus, dat fiind faptul că-n expoziția sa sint prezente și lucrări figurative, sensibile și delicate liederuri dedicate obiectelor, ciudatelor lor forme, sau culorilor ce li s-au adăugat odată cu trecerea timpului. Petre Velicu pendulează de-o parte și alta a unei linii, atît de greu de tras, ce marchează trecerea de la real spre imaginar, sau invers.

VICTOR NIȚĂ ■

Vorbiți și scrieți românește

False sinonime

Una dintre cele mai frecvente greșeli de limbă, intilnită chiar și în scrisul unor persoane foarte erudite, chiar filologi unii, este folosirea de-a valma a expresiilor datorită, din cauza, din pricina, fără nici o distincție între ele, ca și cînd ar fi pe deplin sinonime. E drept, ele exprimă toate un raport de cauzalitate, dar limba română face o distincție, o subtilă distincție, pe care sintem datorii s-o respectăm, între cauze cu efect bun, și cauze cu efect rău, între datorită, mulțumită, grație, pe de-o parte, și din cauza, din pricina, pe de alta. Poate n-aș fi scris aceste rînduri dacă n-aș fi auzit pe cineva spunind deunăzi, despre cutare, că a murit datorită doctorilor... Exact așa! Iată, aceeași greșală, și într-un text academic: „părerile asupra celorlalte opere lingvistice și filologice sint împărțite, uneori, datorită insuficienței lor cunoașteri”. În amîndouă situațiile, corect era să se spună din cauza ori din pricina doctorilor sau a insuficienței cunoașteri. Căci nu rămînem cu nimic datorii celui ce ne pricinuieste moartea, oricît ar fi de doctor! Așijderea, nu sună românește să spui că m-am făcut bine din pricina doctorilor sau am luat examenul din cauza bunei mele pregătiri. Corect: m-am făcut bine datorită doctorilor și am luat examenul mulțumită (datorită, grație) bunei mele pregătiri.

Cuvintele mai sus puse în discuție, ca toate celelalte cuvinte, nu există singure, de capul lor, în structura și sistemul limbii române; ci se află în legătură cu o mulțime de alte cuvinte. Aceste legături vorbitorul atent le simte și le respectă. Astfel, prepoziția datorită vine de la verbul a datori, este din aceeași familie cu a da, dator, a datora etc., și mai ales cu datoric. De aceea, cînd spun că datorită cuiva s-a petrecut ceva, acest ceva este un efect care-mi convine și mă simt, de aceea, îndatorat față de cauza respectivă,

drept care voi spune datorită părinților mei am ajuns ce-am ajuns. Cu totul altceva s-ar înțelege dacă aș spune din pricina (sau din cauza) părinților mei am ajuns ce-am ajuns. Și asta pentru că locuținea prepozițională din pricina este în legătură cu cuvintele pricină, a căuta pricină, impricinat și mai ales a pricinui, care o fac să exprime, cu subînțeles, ideea de efect neplăcut. Din cauza este o locuține nouă în limba română, cuvintul cauză fiind neologism. Spiritul limbii române și-a pus pecetea asupra acestui cuvint care a trebuit astfel să treacă de-o parte sau de alta, să exprime ori ideea de cauză cu efect bun, ori pe cea de cauză cu efect rău, negativ. A căpătat ultimul sens atunci cînd a intrat în locuținea din cauza. Cu același sens participă la formarea derivatului a cauza, care ajunge, în ciuda opoziției specialștilor, să fie tot mai des folosit cu sensul „a determina efecte negative, neplăcute”: nu mănînce carne pentru că-mi cauzează, zic unii.

Neglijența în folosirea cuvintelor de mai sus este de neacceptat, căci tînde să steargă distincția atît de răspicală pe care limba română o face astfel între bine și rău, între cauze benefice și cauze malefice. Copiii noștri, învățind să vorbească, învață, obligați de structurile lingvistice, să înțeleagă raporturile de cauzalitate. Limba română ne învață și ceva în plus: să distingem între cele două feluri de cauze. De aceea, atunci cînd copiii dumneavoastră încep, de pe la 2-3 anișori, să vă întrebe de ce?, exasperantul de ce, cu care ar merge pînă la capătul lumii și mult dincolo de puterile noastre de-a explica această lume, se cade să nu vă pierdeți cu firea, să dați de fiecare dată un răspuns, cit mai logic, și să aveți mare grijă cînd spuneți din pricina, din cauza, și cînd spuneți datorită, mulțumită, grație. Atunci însă cînd cauza nu e nici de bine, nici de rău, încercați să folosiți conjuncțiile pentru că, deoarece, intrucît, căci etc. Ele au o valoare neutră din punctul de vedere de mai sus. Adică nu au nici un subînțeles.

ION COJA ■

Insemnări de lectură

Intensitate armonioasă

Nicolae Dragoș este, la noi, un poet demult cunoscut și apreciat. Actuala sa culegere, *De veghe la anotimpuri* (Editura „Eminescu”, 1985), ni-l precizează, însă, în tot ansamblul fizionomiei sale artistice și umane. Poetul relevă o constituție ultrasensibilă, asociată cu o înaltă demnitate a înțelegerii morale. Această trăsătură complexă — conjugată tocmai din acei termeni care fac să rezulte ceea ce Schiller ar fi numit un „suflet frumos” — se desenează acum cu un relief izbitor la Nicolae Dragoș. Faptul se desprinde din toate temele pe care le instrunează liric poetul: patriotismul, natura, arta, civilizația.

Ceea ce am surprins pînă acum rămîne, însă, prea general și necircumstanțiat. Urmărind mai îndeaproape obiectul, în cuprinsul unei definiții adecvate, descoperim că Nicolae Dragoș ni se prezintă ca un adevărat maestru în modelarea și modularea noțiunii de timp. În miinile sale ideea temporală își pierde rigiditatea implacabilă, devenind acum plastică, flexibilă, de o nebanuită elasticitate. Ea încapă în orice, se stringe, se comprimă sau, dimpotrivă, se lasă întinsă în fire infinite, care pot fi, totuși, răsucite și adunate în ghemuri de timp. Astfel, orice expresie concretă a vieții se vede scrutată și apoi proiectată într-o neașteptată deschidere temporală — în temporalitatea sa.

Să luăm, bunăoară, din ciclul său patriotic — un patriotism discret, lipsit de emfază, dar puternic — poemul *Statornicie*. Aci, cuvintele se constituie în căi deschise, pe care circula vehiculele vocilor către o țintă mereu aceeași, în speță viitorul. Această inspirație incursiune în umbrita temporalitate a lucrurilor se repetă în diferite variante, și pe diferite portative de sensibilitate.

Astfel, în registrul naturii, o natură legată, mai cu seamă, de schimbarea orelor, a zilelor, a anotimpurilor, care o îmbracă, pe rînd, cu vestigiile lor, ni se pare deosebit de grațioasă poema *Frunze-n așteptare*. Să privim, pentru moment, următorul vers: „Cînd clipele se scriu cu mere roșii”. Aceste mere, păstrindu-și, strălucitoare, inerențele calități senzoriale, capată și funcțiunea de semne pentru altceva decît ele; devin, cu alte cuvinte, litere pictografice, care anunță temporal începutul toamnei. Cu aceeași semnificație a timpului se desfășoară și un alt minunat vers al respectivei poeme: „Culege vremea merele din arbori”, care continuă, însă, să-și mențină conținutul intuitiv, dat fiind că sunt culese, ca niște afluenți, de fluviul timpului, ce înaintează în toamnă.

Sub aspectul artei, ni se oferă exemple proeminente. Oricît ne-am grăbi, nu putem trece peste lapidarul catren intitulat *Atîta timp*. În muzeul Luvrului poetul rămîne uimit de faptul că poate să încapă în secunda privirii minunile secolelor. Cum pot să încapă toate timpurile într-un atom de timp? Ne răsună încă mereu în auz primele două versuri ale catrenului: „Atîta timp, ascuns într-o secundă, / ne fulgeră cu nesfîrșirea lui”. Nesfîrșirea se comprimă în cuprinsul clipei, singura care poate să fulgere, fie și necuprinsul temporal al veacurilor.

În sfîrșit, omul ca factor civilizator, prin cîmpiile mileniilor, îl provoacă poetului o exclamație de-o tulburătoare marelție: „Tu, omule, cariatidă a tuturor timpurilor...”. Apologia omului, creator al civilizațiilor, apologie înălțată de Sofocle în *Antigona*, își scutură ecoul în constința poetului român vizitînd patria marelui dramaturg. Într-adevăr, citatele de mai sus sunt luate din *Drum în Elada* și din *Dialog cu sfînxul*. Ultima dintre aceste două poeme constituie chiar glosarea pe marginea unui esențial motiv al operei sofocleene.

Așa cum am mai amînit, categoria timpului se convertește pretutindeni aici în expresii plastice, am spune chiar intens senzoriale. Ele există, totuși, în plina lor realitate temporală. Pe lîngă acestea poetul mai evocă, așa cum face în poema *Străbunii*, și ceea ce am numi *fantome de timp*. Umbrele dragi ale celor defuncți defilează încet, cu sfială, cu teamă, cu regret, pe platourile visului sau ale amintirii. Iată accentele atît de atingătoare ale ultimei strofe: „Veneau încet bătrîni plecați de mult la stele / Ori poaie-n rădăcina vreunui arbor fâlnic, / Urcînd umbriți și tainici în lacrimile mele... / Dam să le mișgî chipul și nu-l aflam... Zadarnic”. Fantoma inatingibilă a timpului, cu golul dorului pe care-l lasă în urma sa, descoperă aci natura afectivă, de-o nobilă umanitate, a poetului.

Atasat timpului, poetul este implicat și un adept al muzicii, al succesiunii de acorduri. Ele răsună atît de clar, și de melodios în versurile sale. Dar, altă dată, el evocă și direct motivul muzical, așa cum se descoperă în concertatul său *Pastel*: „In orgi de trestii vîntul / Soptește un psalm profund”. Amploarea solemn surdinizată a vîntului prîntre acele trunchiuri subțiri, precum și dispoziția verticală și paralelă a acestora, asemenea tuburilor de orgă, potențiază în largi falduri sonore sugestia muzicală a poetului.

Negresit că se mai pot spune încă multe despre această lirică, dar în cadrul de față, ne mulțumim numai cu succintele observații de pînă acum. În concluzie, Nicolae Dragoș este un poet curat, tonic, luminos, lipsit de orice componentă dizolvantă. În bună tradiție românească, subtilitatea și adîncimea sa nu ating niciodată milul neptunian. Se situează prîntre exponenții acelei permanente stenece, pe care o aduce poporul nostru în lume. Ca atare, le-am recomanda tinerilor aspiranți la creație să guste și ei din apa vie a poeziei lui Nicolae Dragoș.

EDGAR PAPU ■

CAP LIMPEDE

lui Labis, selecție din volumele anterioare, căreia îi adăugăm câteva antume și postume mai puțin cunoscute: o pledoarie pentru vitalitate și renaștere spirituală, văzută în termeni simbolici, este romanul lui Ștefan Pirvu, *Casa dintre spini*; în *Oul lui Columb*, Mihai Vasilescu se exersează în registru jovial asupra virtuților sinonimice ale limbajului, uneori cu haz, alteori facil și inexpresiv; Povestirile lui Dumitru Trancă din *Caietele roz* investigatează banalitatea cotidianului. În linia psihologică și morală. ● Editura Eminescu: în cel de-al doilea volum de versuri, intitulat *Tirania visului*, Carolina Ilica erotizează euforic și naturist, cu dese

accente dramatice ivite din presimțirea morții; un roman al artistului, cu evidente intruziuni autobiografice, este cartea lui Ion Vlasiu, *Saacele moral*; din diferitele comentarii critice adunate în volumul *Cînd sensul acoperă semnul*, Mircea Braga încearcă să inchege o estetică a creației, văzută ca dialectică a semnificării; un frumos volum de poezii este *Undeva, toamna, cîndva...* de George Macovescu, evocare nostalgică a unei biografii afective: melancolice și cantabile sint versurile lui Vasile Zamfir din volumul *Mirele nopții*; Mircea Florin Șandru continuă să investigateze realitatea la microscop în volumul *Viața în infraroșu*, cu

o mai apăsată notă confesivă și dramatică; continuă seria „Biblioteca critică” a editurii cu antologia lui Alexandru George dedicată lui Mateiu Caragiale; *Orizontul rustic în literatura română* de Sultana Craia se apleacă asupra producției literare de inspirație rustică, pe care o urmărește cronologic și tipologic; George Chirilă antologhează, în *Nu ucideți pasărea albă*, cele mai frumoase poezii contemporane dedicate păcii, de la Tudor Arghezi la generația '80 ● Editura *Cartea Românească*: amintiri zgloabii din lumea artistică sint cele 1001 de zîmbete de H. Nicolaide; tot amintiri și evocări, de astă dată literare, adună și Sergiu File-

rot în *Reintîlniri*, predominant fiind îndeosebi despre grădina Albatros, al cărui membru s-a considerat, alături de Marin Preda și Geo Dumitrescu; Ștefan M. Găbriian publică un nou volum de proză scurtă, intitulat *Gărduri și leopardi*, în același stil satiric, persiflant, incisiv; *Pietre pentru templul lor* de Ion Dodu Bălan e o culegere de evocări, studii literare, articole de fond și eseurii. la limita dintre expunerea didactică și rezumatul paleletic; al doilea volum al lui Ion Ianoși din *Arta-neartă* continuă să disocieze între creație și gîndire, între resorturile artistice și științifice ale filosofiei. (R.G.T.).

Printr-o generoasă inițiativă izvorită din patrie Capitala țării s-a îmbogățit cu un nou lă

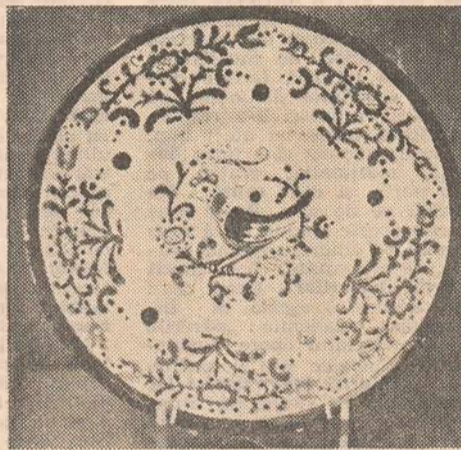
Inaugurat acum câteva zile, mai exact spus joi, 22 august, **Muzeul sticlei și ceramicii**, instituție culturală de excepție, inițiată și sprijinită direct, cu căldură și dragoste pentru frumos, de către tovarăsa **Elena Ceaușescu**, a demarat, dacă ne-ntoarcem în timp, acum aproximativ cinci ani, cînd un exigent grup de specialiști ai **Muzeului de Artă** a început să bată țara în lung și-n lat pentru a depista, inventaria, clasifica și a supune studiului și cercetării cele mai valoroase, cele mai reprezentative piese ce pot ilustra istoria și evoluția prelucrării sticlei și-a ceramicii pe teritoriul patriei noastre. S-au adunat, după cite am fost informați, nu doar 2000 de exponate, cite impodobesc fabulos, acesta este cuvîntul, la ora actuală vitrinele recent înființatului muzeu, ci de-aproape cinci ori mai mult, piese ce vor fi expuse pe parcurs și cărora li se vor adăuga, firește, noi și noi achiziții. Acestea fiind spuse, să mai precizăm, fără a intra în zeci și zeci de alte amănunte, că acest cu-adevărat fantastic dar făcut tuturor iubitorilor de artă din țara noastră și, de ce nu, celor ce ne vor vizita țara, se-alcătuiește din două mari secțiuni: la parterul clădirii sînt expuse obiectele de sticlă și ceramică de pe teritoriul țării noastre, din cele mai vechi timpuri și pînă la produsele de design contemporan, iar la etaj pot fi admirate piese de-o inestimabilă valoare artistică provenite din toată lumea. Se pot desluși, credem noi, din rîndurile de pînă acum, emoția și profunda impresie ce încă ne stăpînesc după ce-am parcurs cele 16 săli ale muzeului, una mai tulburătoare decît alta, veritabile oaze de istorie, cultură, frumusețe. S-ar cuveni, în încheierea acestei succinte prezentări să adăugăm că muzeul se află situat pe Calea Victoriei, colț cu Calea Griviței, în apropierea unui alt mare lăcaș de cultură, Muzeul Colectiilor.

Deci, periplul nostru, ca al oricărui alt vizitator, a început în sălile ce adăpostesc excepționale piese aparținînd culturii Cucuteni, piese provenind din cele mai recente săpături arheologice, piese care n-au fost expuse pînă-n clipa de față nicăieri, niciodată. Nu doar formele, elegante și odihnitoare prin rotunjimea lor molcomă, sau ornamentația stranie a urășelor vase ce-au înfruntat milenii și milenii pînă să ajungă la noi și să ne uimească prin arta olarilor din neolitic, ne-au emoționat profund, cit mai ales semnificația lor, dovada concretă a faptului că arta ceramicii își are pe teritoriul patriei noastre un impresionant trecut din care au urcat, pînă-n zilele noastre, seve mereu proaspete. Alături de-aceste exponate în

fața cărora ne-am simțit realmente cu răsufierea tăiată, pot fi admirate seriile de ceramică dacică în prelungirea cărora zărim citeva superbe piese de sticlă și ceramică romană, dimpreună cu ceramica greacă, a căror datare, secolele I-IV era noastră, fac din plin dovada unui dialog continuu între ceramica autohtonă și cea de inspirație mediteraneană. Tot grație săpăturilor arheologice au fost aduse la lumină, din străfundurile pămîntului, unde timpul le-a îngropat ca într-un sipet, obiecte de sticlă și ceramică din prima parte a evului mediu, sau, cum li se mai spune, evul mediu timpuriu. Făurite parcă acum cițiva ani doar, atît de bine s-au păstrat, ne întîmpină vasele provenind din străvechi centre de olărit precum Tansa (județul Iași), Rădăuți (județul Suceavă), Vama (județul Satu Mare), Hurezu și Oboga, din Cîmpia Dunării etc. Li se adăugă acestora, citeva sute de ani mai tîrziu, piesele de faianță și porțelan, dar mai ales de sticlă din vechi centre precum Cîrțișoara, Pădurea Neagră, Azuga, Bixad. Zărim între aceste exponate chiar și un gallé provenit de la fabrica de sticlă din Azuga, poate primul gallé fabricat în țara noastră. În imediata apropiere a acestor exponate ce refac, fiecare în parte, istoria atît de puțîn cunoscută dar extrem de interesantă a sticlei și ceramicii pe teritoriul patriei noastre, o sală găzduind cele mai frumoase obiecte izvodite de milenii de aur ale meșterilor contemporani, piese ce continuă uriașa tradiție a olăritului din țara noastră, drept pentru care, în urma girului specialiștilor, au fost incununate cu laurii supremi ai Festivalului național „Cîntarea României”. Am parcurs, cu alte cuvinte, într-un timp relativ scurt, un uriaș drum, de citeva mii de ani, de la cultura Cucuteni, din neolitic, și pînă-n zilele noastre grație unor meștesuguri ce s-au perpetuat cu o uimitoare fidelitate față de linia tradițională, față de motivele și simbolurile tradiționale, vîdînd și pe această cale continuitatea culturală a civilizației ce s-a născut pe acest pămînt. În următoarele săli ale parterului am putut constata saltul uriaș pe care l-au făcut în țara noastră industriile sticlei și-a ceramicii reprezentate de superbe piese semnate de meșterii de la Iris-Cluj-Napoca, Stîpo-Dorohoi, Arpo-Curtea de Argeș, Porțelanul-Alba Iulia, întreprinderile de profil din Baia Mare, Sighișoara, Turda, Avrig, Vitromelan-Mediaș, Berca-Buzău, Bistrița, Poiana Codrului, Tomesti, Pădurea Neagră, Gherla și Tirgu Jiu. Și este, fără doar și poate, momentul să spunem că, prin aceste întreprinderi ce se

De la multi-milenara ceramica de Cucuteni, prestigios reper al istoriei și culturii universale, la Cocosul de Hurezu, două simboluri ale străvechimei artei ceramice pe teritoriul patriei noastre.

bucură de un prestigios renume, în țară și în străinătate, o contribuție importantă la realizarea muzeului și-a adus-o Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție, sub a cărui directă coordonare se află toate aceste unități.

Ceea ce ne-a impresionat în spațiul rezervat sticlei și ceramicii europene, căreia li s-au adăugat excepționale obiecte provenind din Turcia, Iran, China și Japonia, țări în care se spune că arta ceramicii a atins însăși perfecțiunea, a fost nu doar extraordinara bogăție a pieselor ilustrînd toate celebrele centre de sticlă și ceramică din Europa evului mediu, cit mai ales înaltul rafinament al acestor piese ce-ar face cinste oricărui alt mare muzeu de-acest gen din lume. Superbe obiecte din porțelan, faianță și sticlă din Delft, sau din manufacturile franceze precum Nevers, Rouen, Marsilia, Stras-

bourg, Moustiers, Sévres, Fontainebleau, Nancy, ori cele germane, precum Aspauch, Bayreuth, Nürnberg, Ludwigsburg și Meissen, ca să nu mai vorbim de celebrele cristaluri de Murano și Boemia, ori de extravagantele oglinzi venețiene sînt fericit completeate cu largi serii de cristaluri și porțelanuri engleze, rusești, austriece, daneze sau cehești. Am zăbovit în fața lor, ca în fața tuturor celorlalte exponate ale muzeului, cu sentimentul că privim însăși inima unui fulg de zăpadă colorată, ori inima unui strop de rouă, lîmpede ca o lacrimă sau ca un ris zglobiu de copil, așa cum, pe de altă parte, am trăit și emoția profundă că ne-am întîlnit cu o bună parte din istoria poporului nostru, a civilizației sale, a nețărmuritei lui înzestrări într-un frumos, într-un artă.

VICTOR NIȚĂ ■

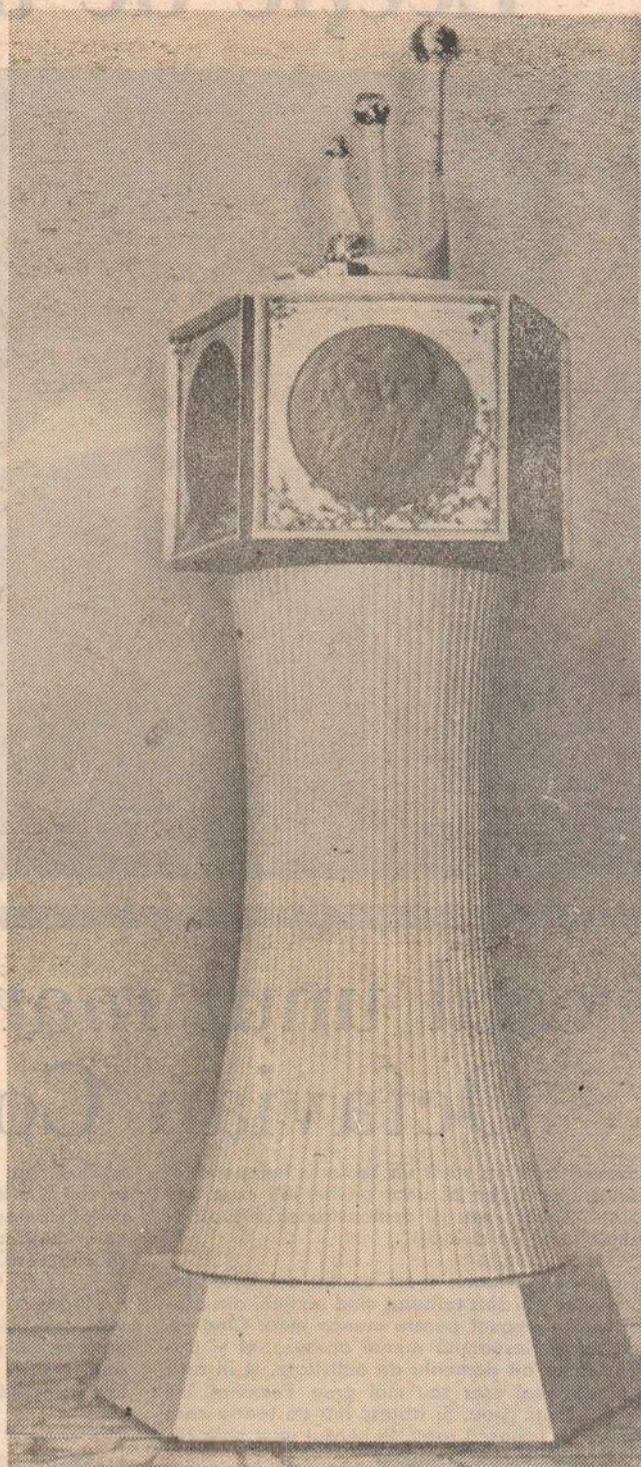
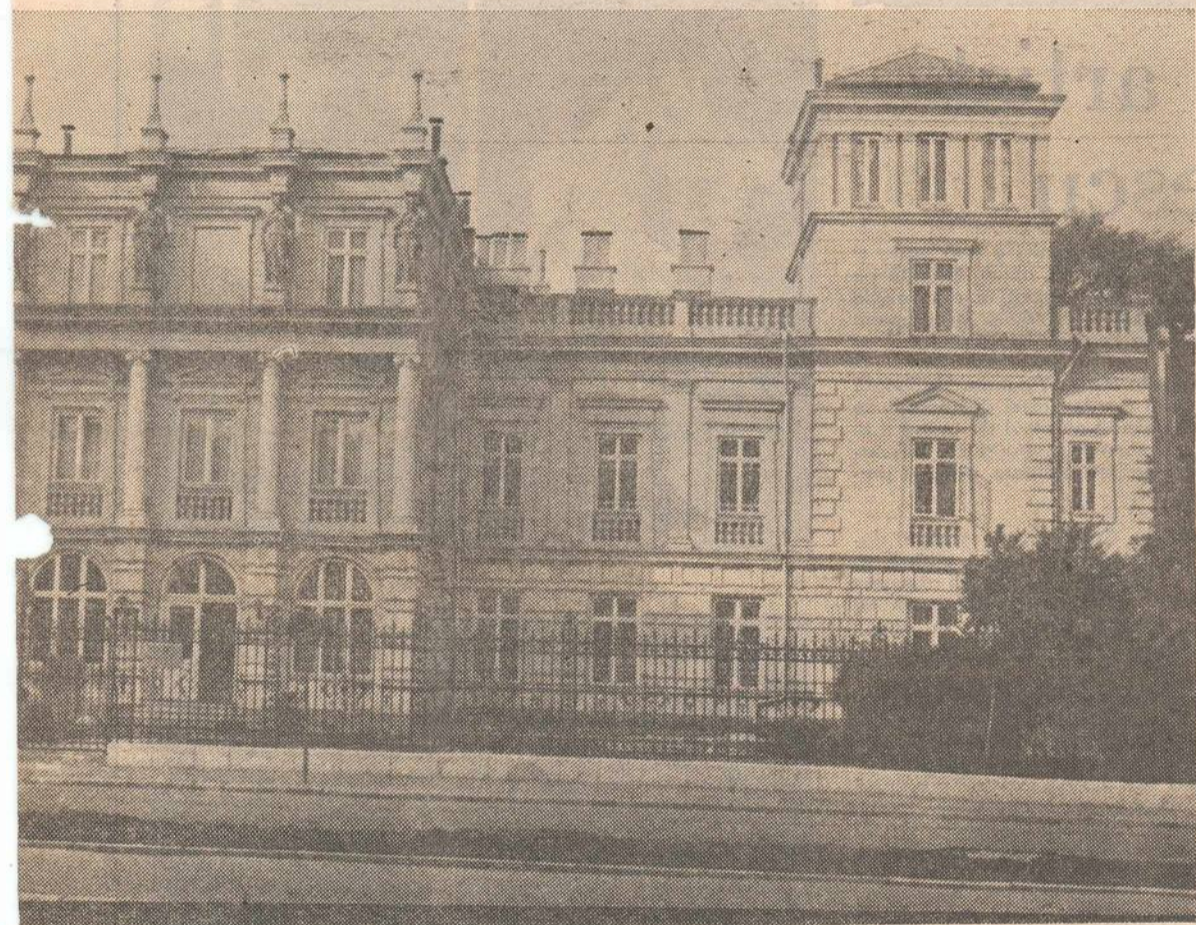

Noi frumuseți pe care artiștii contemporani le-au adăugat unei tradiții ce cunoaște în zilele noastre o superbă înflorire

otism și dragoste de frumos ș de cultură și educație

... de peste veacuri între ceramica dacică și sticla romanică, mărturie a civilizației și culturii poporului român

Între valorile de preț ale recentului muzeu, admirăm și lucrările în care talentul și inspirația artiștilor contemporani au dat glas sentimentului de aleasă dragoste pe care țara îl nutrește pentru conducătorul ei iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru tovarăsa Elena Ceaușescu.

De-a lungul nesfârșitelor ei drumuri, arta lumii le-a bătut și pe cele din țara noastră unde a fost binevenită și apreciată ca de adevărații iubitori ai frumosului

Lecție de artă, lecție de viață

Sigur, ne-am putea închipui, ca să ne fie mai ușor, când ne despărțim de ei, că artiștii, de fapt, nici nu există, că ei nu trăiesc decît acolo, în tulburătoarele ambianțe create pe scenă sau pe peliculele de celuloid ale filmelor, și că, odată lăsată cortina, ei rămîn protejați de spațiul acela magic al teatrului, sau, odată terminat filmul, ei se ascund cumiși în cutiile acelea metalice așteptînd clipa în care cineva i-ar invita din nou să apară în fața noastră pentru a ne încînta cu măestria lor. Din păcate, nu e așa. Sau, mai bine zis, din fericire. Fiindcă ei, actorii sînt oameni ca și noi, care au însă generozitatea de a uita de ei înșiși, pentru a da viață unor personaje pe care altfel nu le-am cunoaște. De fapt, e și imposibil să ți-i închipui doar într-un teritoriu doar al lor, necatodicsind să descîndă printre noi. Iar un actor, cu cît este mai mare, cu cît are mai mult har, cu atît este mai prezent lingă contemporanii săi, fără nici o trufie, convins că gloria e o povară și nu un cadou cîzuit din cer.

Un astfel de actor a fost Octavian Cotescu care spunea: „Niciodată arta nu va fi un teritoriu independent de realitate, un tărîm al unor privilegiați care pășesc printre himere sau își demonstrează virtuozitatea încîntîndu-se de ei înșiși”.

Intr-adevăr, spectacolele în care a jucat cu o totală dăruire, filmele în care a interpretat roluri de neuitat nu erau doar simple demonstrații de virtuozitate artistică, ci, în primul rînd, lecții de viață, la care eram chemați să participăm potrivit sensibilității și pregătirii noastre. Vocația sa de profesor, și-o exercita însă fără emfază și pedanterie, ci ca un prieten mai mare care ne povătuia cînd eram în derută.

Avea nu numai un talent ieșit din comun, dar și darul de a putea da chip, unor personaje uimitor de diferite între ele. De fiecare dată era altul fără nici un efort vizibil, stîrnindu-ne hohotele de ris sau aducîndu-ne lacrimile în ochi. De cum apărea în fața noastră atrăgea privirile ca un magnet, puternica sa personalitate neavînd cum să nu fie imediat remarcată. De aceea, memoria noastră va păstra multă vreme marile lui creații din filme ca *Puterea și Adevărul*, *Sosesc păsările călătoare*, *O lebedă iarna*, *Operațiunea „Monstru”*, *Buletin de București*, *Bariera*, *Miezul fierbințe al piinii*, *Secretul lui Bachus*, sau din piese ca *Passacaglia de Titus Popovici*, *Tartuffe de Molière*, *Cabala bigoților de Bulgakov*, *Minetti de Thomas Bernhard*, *Anecdote provinciale de Vampilov*. Interpret strălucit al lucrărilor lui Teodor Mazilu și Ion Băieșu, el a fost o prezență mult

îndrăgită și la teatrul TV în montări ca *Bălecescu* de Camil Petrescu, *Surorile Boga* de Horia Lovinescu, *Pescărușul* de A.P. Cehov, *Femeia fericită* de Corneliu Leu, *Sanda* de Dumitru Radu Popescu.

Orice rol era o tentativă de a se cunoaște mai bine pe sine însuși și deci de a afla ceva în plus despre om, din dorința nobilă de a aduce vești despre noi, despre menirea noastră. Și dacă, printr-un miracol, personajele întruchipate de el ar prinde viață și s-ar strînge laolaltă, s-ar naște o lume plină de atracție, cu ființe fermecătoare sau altele dizgratioase, dar toate avînd capacitatea de a stîrni interesul celui care le cunoaște. Uneori, nici nu-ți vine să crezi că ele se datoresc unui singur om care nu s-a lăsat niciodată cuprins de rutină și de oboseală și n-a abdicat de la înaltele idealuri ale artei pe care a slujit-o cu devotamentul marilor inzeștrați și cu o rară bogăție de mijloace actricești de cel mai înalt nivel. Dar, chiar dacă a fost pe scenă și pe ecran, în atîtea ipostaze, Octavian Cotescu și-a păstrat identitatea care l-a consacrat nu numai în fața publicului dar și a celor apropiați lui: o conștiință artistică de prim rang. Și astfel va rămîne pentru totdeauna în galeria marilor slujitori români ai Thaliei.

GEORGE ARION ■

Crezul unui mare artist — Octavian Cotescu

„Niciodată arta nu va fi un teritoriu independent de realitate, un tărîm al unor privilegiați care pășesc printre himere sau își demonstrează virtuozitatea încîntîndu-se de ei înșiși”.

„Am un respect foarte mare pentru celelalte meserii, profesioni. Și sînt tulburat cînd oameni din afara artei au un respect pentru munca mea. Cînd înțeleg că ea nu înseamnă numai aplauze, ci și trudă. Ca în orice alt domeniu de activitate, și în artă se poate trăi mai ușor sau mai greu. Personal, îmi propun să trăiesc greu. Și trăiesc într-un teatru care își propune să trăiască greu. În sensul unui chin zilnic spre desăvîșire profesională.”

„Multă vreme istoria nu a fost decît un obiect de studiu oarecare pentru mine. De-abia mult mai tîrziu am înțeles că și istoria este viață. Mă emoționează, de pildă, gîndul că în tinuturile românești s-a păstrat unitatea limbii în ciuda faptului că românii au trăit perioade întregi, despărțiți unii de alții. La popoare care nu au cunoscut astfel de vicisitudini se mai întîmplă ca un om din nordul țării să nu se înțeleagă cu unul din sud. Extraordinarul miracol al păstrării limbii române este un semn al dorinței poporului nostru de a trăi liber și unit pe teritoriul pe care au muncit și au luptat strămoșii noștri.”

„Generația mea e prima generație ajunsă la maturitate ca rodul acestei lumi postbelice de la noi din țară. Cu recunoștință trebuie să mărturisesc că am făcut teatru numai datorită acestui sistem al nostru. Am fost aproape invitați să intrăm în viața socială. De aici derivă și marile responsabilități pe care le avem. Țin să declar fără nici un fel de

emfază: nu mă văd împlinit în nici o altă parte și în nici o altă epocă. Numai aici, acum, laolaltă cu ceilalți contemporani ai mei, pătași la o revoluție care după ce a schimbat o orînduire își propune să elibereze pe om și de poverile lui interioare.”

„Prezența unui actor în Marea Adunare Națională este demonstrația clară a adevăratei democrații de care ne bucurăm. O dovadă că omul de teatru este pus în rînd cu ceilalți semeni ai săi și că societatea îi încredințează o responsabilitate clară și precisă.”

„Eu mă exprim simplu. Cred că noi, românii, dorim ca oamenii de pe această planetă să ajungă să se uite unul la altul cu privirea limpede. Să ajungem deci să nu ne mai fie rușine de candoare. Și să transformăm propria noastră candoare în unica noastră armă de luptă.”

„...orice artist este un cetățean al României cu drepturi egale cu ale celorlalți semeni ai săi. Aș dori însă să menționez un lucru, un fapt de o mare importanță: desființarea în țara noastră a cenzurii, consecință firească a faptului că societatea noastră este puternică. Expresie a evoluției conștiinței umane de la noi, care exclude controlul exagerat, de tip oarecum administrativ, al membrilor societății între ei.”

„Teatrul contemporan nu mai poate fi conceput fără participarea activă a gîndirii făuritorilor de spectacol. Din simplul motiv că astăzi teatrul nu poate exista ca un reflex al actualității decît ca un teatru de atitudine. Pasivitatea este incompatibilă cu arta modernă.”

UN NUME

Adriana Sitaru este o saltică de la malul Dunării — lingă ea, lebedele lunecă-n occale de aur, droptile aduc iarbă fermecată și cîmpia deschide loc pentru dansul lumii și al iubirii. Vreau să spun că Adriana Sitaru e o vrăjitoare. Arde pe rugul credinței în poezie, vis alegoric, culori de noapte bîntuie de pelin, lunecare-n tărîmul magiei.

FĂNUȘ NEAGU

Visle

Focuri de visle rotunde
Dansează cu trup de idee
Uimirea îmi fuge sub pleoape
Profetizată-n femeie

Focuri de visle rotunde
Sărută boții de cai
Și fac dragoste coaptă pe-un trăsnet
Răsrînt din mireasmă de mai

Focuri de visle rotunde
Năluci pe o baltă cu stuf
Pe care o grotă plutește
Adunată-ntr-o labă de duh

Focuri de visle rotunde
Mă ard într-o barcă de lut...

În lampadare de pelin

În lampadare de pelin
Iubirea noastră reînvie
Un finținar își sapă-n frunte
Fințini cu apă argintie.
În lampadare de pelin
Avem putere să iubim
Să ne sculptăm pentru vecie
În forme de lumini și via.

În lampadare de pelin
Țigănci hîite în desfriu
Tremurătoare și buimace
Descîntă spicetele de griu.

Vînt buimac

Volbură de aur și de liliac
Sfîșîindu-și umbra trupului buimac
Cu un ochi de pește și de peruzea

Cu cercei de apă nemurîți în stea.

Dans de fosfor galben și nămol uscat
Joc de fuste crețe pe un val

Salbe de arginți și de seu de drac
Tremurînd pe carnea trupului buimac.

Sin cu sfîrc de laur mirosînd a fin
Glas urlîndu-și setea gîndului păgin

Trup ce-și adumbrește zodiile-n ape
În vitralii roșii sparte între pleoape.

Volbură de aur și de liliac
Dansînd țigănește ca un vînt buimac.

ADRIANA SITARU ■

România

Palma ta e o hartă cu dealuri, cu munți cu plopi, cu livezi, cu izvoare cardinale cu care busolă mă confrunți
țărîm cu ieșire la mare.

Palma ta de pămînt și de ape sărut la scară infinită, zestrea munților de foarte aproape mie țară iubită.

FLOREA FLORESCU ■

atelier literar

G. Dumitrescu

N. Sergiu: Același delir verbal, aceeași bătaie de câmp, care dezmiț categoric afirmațiile din scrisoare (despre sfaturi care v-au „deschis ochii”, etc.). Un drum greșit.

E. Vernescu: Vă apropiați de poezie („Cum”, intrucitva și „Incursiune în firese”) numai atunci când, și pe măsură ce vă îndepărtați de „brambu-reală” și „dodii” (de multe ori, facile și ief-tine!). Încercări o verificare mai amplă, mai susținută, a acestei observații (poate veți avea surprize...).

Cristina, Diana Dunăreanu: Am anunțat în repetate rânduri, în această coloană: lucrările de proză trebuie adresate revistelor care publică asemenea lucrări.

Icar: „Încercări de nivel modest”, este o categorie mai largă, în care se caracterizează în linii mari stadiul actual al textelor și autorilor (nu și perspectivă!). Autorii care, ulterior, pot înregistra schimbări în bine, progrese, etc. Sau, dimpotrivă, pot oferi, la un moment dat, certitudinea deplină a lipsei de vocație. (În care caz, răspun-

sul se mută la categoria „nu se văd semne de talent”).

L. Girtu: În ultimul plic, s-au ivit unele semne noi care ar trebui urmărite în continuare. Oricum, ar trebui să scrieți mai puțin și să citiți mai mult! Din când în când, trimiteți-ne cele mai reușite pagini realizate în răstimp (nu mai mult de 10-15). Vom vedea.

Oreste: Pagini în regres, greoaie și imbecite, fără fluentă și vibrație. Ceva mai bine, în „Singura lumină”, „Sălbăticiune” (cu un final ne-nușit, în care „animalele disperării” e și vag și grosier).

Anașii: Așteptam semne mai clare, prin renunțarea la falsele mistere (inclusiv pseudonimul, atât de pueril cusut cu ață albă, de care faceți prea mult caz...), prin dezlegarea expresiei din prețiozitate și afectare, printr-o mai decisă opțiune pentru coerență și comunicare. Nu s-a ivit, din păcate, nimic nou!

Mihail Narcis: Scrieți-vă textele (inclusiv scrisoarea) îngrijit, citel, ca să poată fi descifrate.

Lia 85: Alegeți 10-15 pagini din scrierile dv., semnați-le citel (cu numele real) și trimiteți-le, să vedem despre ce e vorba (adăugați, firește, o scurtă notă de prezentare a autorului).

Cristina Popescu, Mariana Pricopescu, Gheorghiză Moraru, Gabriela Gabriel, Aida Dimoiu, Maria Maxim, Radu Neulău, Ion Mihalcea, Claudia Stroe, D. Croitoru, Paul Mihai, Monica Mircea, Solange, Dan Cristian, Savin P. Manu, Iosif Brad, Victor Sima, Haralamb Petcu, Ilina Ștef (?), Daniela Micicoi, Trandafir Simpetru, Olivia Radu: Nimic nou!

G.M. Bart, Marian D. Marian, Mioara Iosif, Ioan Iftimie, Ovidiu Apostol, Rodica Timpa, Pompilia Petrovici, George Tei, Blanche, Viorel Cojocaru, Nicolae R., Sandi Alechis, Al. Nicolescu, M. Gutui (amîndouă!), Leonhard Riasci, G.A. Băcăuanu (ceva, în „Scrisoarea 2”): Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PROIECT

La început să construim o casă
Cu două uși și trei ferestre mici
S-avem un pat, un scaun și o masă
Și pe pereți portrețe de bunici
Cămara să miroasă-a miez de nucă
Și-n dormitor discret a lemn de fagi
Din când în când poștașul să ne-aducă
Vestii bune de la cei care ni-s dragi
Să nu-l intereseze pe cutare
Dacă avem sau n-avem frigider
Și să primim cu piine și cu sare
Pe eel cu suflet ospitalier
S-avem un pat, un scaun și o masă
Patru pereți, plafon și dușumea —
La început să construim o casă
Apoi ce vom mai face vom vedea...

VIOREL MUNTEANU

ESENȚĂ

Învățam să nu cheltuiesc
roua
pe fleacuri
dar ca s-o spun pe cea dreaptă
mama mi-a deschis cartea :
„măi băjețe ține minte
noi mai mult decît un pogon
de maci
nu avem”
și pe bună dreptate
din atîta singe
nu am scos decît
un poem.

EMIL ACHELĂRITEI

ETERNITATE

Există un desert
Adunat din toate
Clepsidrele răsturnate.
Acolo nimeni
Nu și-a clădit piramidă.
Acolo, numai
Se trăiește.

OVIDIU CLANCA

AȘTEPTIND VINĂTOAREA

Aș vrea să văd caravane și serpi
tulburîndu-ți pustia
numele tău nestrîgat de iubire
cîrd de rațe sălbătice
visîndu-se în bătaia pustii
ogari lingîndu-ți rînille
singurul glonte bătîndu-ți în piept
în loc de inimă.

ANA-MARIA CRISAN

FALSE HAIKU-URI

Asmî poemul în căutarea
cuvîntelor.
Poemul vine — ca un ogar —
aducînd în gură
cuvîntele ucise.

Ființele noastre ca niște
vase comunicante
Unde sfîrșim noi începe
cerul.

Cînd pleoapele mele
Retează bruce gîtul lumînii
întreaga lume
dispăre în virful picioarelor.

Între noi era o despărțire
pe care o tot aminam mereu
Și un sărut pe care nicicum
nu izbuteam să-l împărțim
în două.

IULIAN BOLDEA

DELIBERAT

Las
deliberat
semnul de carte
acolo unde
nu
se
mai poate întimpla
nimic.

A. VALONI

„Romanul este o formă de comunicare cu lumea”

(Urmare din pag. 9)

istorie ca o atitudine în fața vieții!

— Iar istoria este, apoi, elementul cel mai important al culturii.

— În ce fel?

— Percepția și intuiția istoricului ne ajută să ne situăm într-o justă perspectivă temporală. Cînd judec propriile mele fapte sau faptele altora în perspectiva timpului, ele capătă dintr-o dată dimensiuni și semnificații pe care altfel nu le pot avea. Sintem ai timpului, ai duratei în care ne inserăm. Este știut că reprezentarea artistică a duratei și a istoriei, altfel spus — remodelarea estetică a vieții — este mai profundă și mai cuprinzătoare decît istoria însăși tocmai pentru că ea vizizează esența fenomenelor socio-umane, legile lor, adevărul de dincolo de evenimente, de evidență sensibilă. Fiecare din romanele mele încearcă să fie o autodefinitură prin artă și totodată o treaptă spre sesizarea propriei noastre identități spirituale. Ele sînt o mărturie despre modul în care eu îmi reprezint existența noastră spirituală în timp.

— Dintre cărțile dv. eu subiecte istorice — și mă gândesc la „Culorile singelui”, „Adevărul retorului Lucaci”, „Marele cîntec”, „Călătoria spre zei”, „Speranță” — care vă este cea mai dragă?

— Îmi iubesc toate cărțile la fel de mult. Romanul, ca specie narativă, ca act demiurgic, ca formă de comunicare și comuniune cu lumea, ca spiritualitate imaginativă dar mai ales ca adevăr al vieții și adevăr al artei, este una din cele mai complexe modalități de cunoaștere și autocunoaștere a omului. Fiecare din romanele pe care le-am scris este o esențializare simbolică și o acumulare tenace de experiență artistică. Stăruința mea pe drumul înțelegerii propriei noastre esențe, trecerea mereu reluată de la concretul empiric la generalul abstract își găsește un obiect de susținută dezbateri tocmai în epocile și eroii pe care i-am evocat epic. Cărțile mele comunică strîns între ele. Din această stăruință și din acest drum, din relația între cărțile pe care le scriu și din ansamblul la care visez eu am făcut un mod de viață.

— Romanele dv., concepute astfel încît — credem noi — să poată răspunde unor gusturi cu totul diferite, unor variate criterii ale sensibilității estetice, se remarcă, așa cum i-ați spus și lui Marin Preda, printr-o documentație „garantată”; o documentație de excepție, consemnată ca atare în comentariile

avizate ale unor istorici precum Șerban Papacostea, Virgil Cândea, Camil Mureșan, Vasile Nețea, Dumitru Almaș, Leonid Boicu, Manole Neagoe și alții. Dincolo de datele stricte ale documentației, romanele dv. oferă, ni se pare nouă, și o viziune inedită asupra epocilor spre care vă aplecați. Epoca feudală românească, de exemplu, ni se înfățișează, în viziunea dv., mai puțin „rurală”, mai puțin închisată în forme de viață autarhice și arhaice, mai „intelectuală” și mai subtilă, mai rafinată, așa zice, decît în alte cărți consacrate aceleiași vremi. Pe ce vă bazați cînd ne propuneți o astfel de viziune?

— Pe documente, așa cum s-a observat. Pe destinul creatorilor de valori intelectuale, așa cum îl putem cunoaște. Pe evaluarea drumurilor trasate în timp, pînă în zilele noastre, de aceste valori. Pe realitatea strictă a faptelor, interpretată epic în sensul sesizării esențelor noastre spirituale. Contemplarea ideilor și scrisul, efortul meu de transpunere înăuntrul formei epice, sînt provocate și întreținute de documente. De altfel eu nu sînt singurul care oferă o asemenea interpretare a trecutului nostru. Studiile de sinteză și repertoriile de documente dedicate dinamicii mentalităților, instituțiilor, inițiativelor și realizărilor intelectuale, modulii de viață, curentelor de idei, dominațelor stilistice și tematice din cadrul Renașterii, Barocului și Iluminismului (vă reamintesc că în ultimele două decenii s-au publicat despre aceste epoci din cultura română numeroase studii de referință și mari lucrări de sinteză), așa cum se manifestă ele în cadrul spațiului nostru etnic, arată clar că de întinse, de strălucitoare și de pline de putere de secunde sînt realitățile spirituale din aceste epoci.

— A ne raporta consecvent la ele este deci un fapt de la sine înțeles.

— Cultura românească feudală, de pildă, aceluși Bizanț, după Bizanț, cum s-a spus, o sinteză profund originală de spiritualitate autohtonă și influențe venite din Orient și Occident, reprezintă unul din momentele profund semnificative ale istoriei culturale a lumii. Trecînd de la feudalism la cultura și civilizația Daciei, la epoca străromână sau la epoca romantică, aceleași accentuate puse pe aspectele vieții noastre spirituale marchează adînc structura romanelor mele. Îmi permit să afirm că intuiția și valorizarea estetică a documentelor au în cazul acestor romane, o determinare strict obiectivă.

— Vorbind de faptul că romanele dv. comunică strîns între ele, ni se conturează ideea unui ciclu, urmărind o unică și mare demonstrație. Care este, de fapt, semnificația acestui ciclu?

— Tentativa mereu reluată de a sesiza și semnifica narativ esența, ca structură unitară, necesară, generală și stabilă, a fenomenului spiritual românesc, specificitatea și legile sale, mă ajută să înțeleg mai bine propria noastră ființare. Fiecare roman pe care îl dau la iveală, fiecare transpunere afectivă a lumii în pagină, susținută de o anumită capacitate de obiectivare, este o cale de acces spre fondul nostru originar care, departe de a rămîne haotic, se structurează pentru mine într-o anume formă stabilă. Durata ființării românești ca realitate absolută, aceeași, dincolo de schimbările aparente, ca parte a unei existențe larg cuprinzătoare dar și ca sursă a existențelor noastre individuale într-un anume spațiu cultural și etno-geografic, îmi revelează realități permanente și dominante. Așa cum am mai spus adesea, eu scriu o literatură cu program. Orice program semnifică un cadru de afirmare pentru o intenționalitate structurală, activă, generatoare de forme și sensuri. Fenomenologia epică a spiritului românesc în dezvoltarea sa istorică, la care aspir, este menită să ilustreze aceste trăsături etnice sau altele asemănătoare subsumate lor. Cred că Octavian Goga avea deplină dreptate cînd spunea: „Literatura apare și azi ca izvorul de căpetenie al ideii naționale”. În acest sens, romanul poate fi un act constitutiv și o participare la destinele neamului.

— Să ne întoarcem, eu voia dv., la niște ani cînd erați foarte tînăr. Ați fost inițial redactor șef al revistei „Arges”, al cărui prim număr a apărut în iunie 1966. Practic, la Pitești v-ați petrecut o viață de om. Fînă de curînd ați predat teorie literară și literatură română la Institutul de învățămînt superior Pitești (așa cum ați făcut-o, de altfel, cîțiva ani, și la Universitatea Humboldt-Berlin). Vorbîți-ne, vă rugăm, despre condiția creatorului din provincie. Mai dăinuie complexul cultural de inferioritate față de capitală?

— N-am suferit niciodată de acest complex, care este, de fapt, o stare de umilință. Umlința n-are nimic comun cu închrăzneața creație în artă și literatură. Eu îmi petrec o bună parte din timp la masa de scris, în casa părinților mei din Vultureștii Muschelului, un sat argeșean ca oricare altul. Mă simt foarte bine acolo. Asta — pe de o parte, Pe de alta — sub ochii noștri, în ultimele două decenii, străvechiul Pitești s-a transformat din temelli, devenind unul din cele mai frumoase orașe ale țării. Îmi permit să

cred că autorii grupați în jurul Argeșului, ca de altfel și tovarășii lor de idealuri literare din jurul celorlalte publicații din țară, au avut și au o contribuție majoră în procesul firese al demetropolizării culturale, al afirmării spirituale a localismului creator.

— Să discutăm atunci și despre complexul, tot provincial, de inferioritate a culturii române în fața culturilor zise „mari”. Ce părere aveți? Iată, a apărut recent cartea lui Mihai Ungheanu „Exactitatea admirației”, care include în anexă discuțiile despre protocronism în cultura română organizate în 1977 de revista „Lucașfărul”. S-a încercat, după cum bine știți, ca ideea de protocronism românesc să fie persiflată, marginalizată, denaturată. Credeți că după apariția cărții lui Mihai Ungheanu mai e posibil o astfel de atitudine?

— Faptul că anumite realizări spirituale românești sînt anterioare și că, în unele cazuri, au și o valoare de model în raport cu realizările similare din alte spații culturale a fost de mult observat și este în ordinea firească a lucrurilor. Discuția pe care ați amintit-o are meritul incontestabil de a fi făcut din acest fapt obiectul unei ample dezbateri în cadrul unei riguroase concepții organice, decise și consecvent afirmate, despre dezvoltarea noastră spirituală și totodată în acela, mai larg, al noii conștiințe de sine a culturii române. Este recunoscut faptul că nici o cultură nu se poate dezvolta perfect autarhic, fără riscul de a se anula. Observația este valabilă pentru orice epocă istorică dar mai ales azi, cînd lumea, datorită evoluției tehnice, devine din ce în ce mai mică. Sintem însetați de realizările culturale de valoare din lumea întreagă, așa cum alții sînt însetați de propriile noastre realizări. Sintem în permanență și în egală măsură receptori și difuzori de cultură. În cadrul acestui amplu proces desfășurat în ambele sensuri, o parte din realizările noastre au valoarea unor modele pline de consecințe benefice pentru realizări similare din alte spații culturale.

— Ne-ați putea da cîteva exemple?

— Cîne ar putea contesta caracterul protocronic al calendararistic al lui Dionysius Exiguus, în plină epocă străromână, în raport cu realizările asemănătoare ulterioare din Europa și din lumea întreagă? Sau valoarea de model a unor realizări din cadrul Școlii muzicale de la Putna pentru imnografiile ruși de pe timpul lui Ivan cel Groaznic? Sau influența masivă și decisivă a operei lui Mihai Eminescu asupra marului poet slovac Ivan Krasko? Sau valoarea protocronică a reformei artistice a lui Brăncuși în raport cu evoluția ulterioară a sculpturii universale, pe care a influențat-o definitiv și atît

de adînc? Sau rolul de premergător al lui Mircea Eliade în cultura universală de azi? Sau modul în care marile tradiții ale regiei teatrale românești influențează chiar în zilele noastre anumite aspecte ale artei teatrale din Statele Unite? Sau multe alte realizări artistice, științifice și literare românești avînd aceeași funcție catalizatoare, declanșatoare de noi energii spirituale, în spațiile culturale extraromânești? Contestarea ideii protocronice n-a fost niciodată suficient de serioasă.

— Noi am zice — nici nu putea fi. Îi lipseau argumentele.

— Exact. Ideea unora că între receptarea și difuziunea culturală este o contradicție ireconciliabilă, că sintem doar debitori, și încă debitori în perpetuitate, cîtorva culturi europene, indiferent din ce punct cardinal ar acționa ele asupra noastră, este pe cit de puțin fondată, pe atît de aberantă.

— Ați amintit de Dionysius Exiguus și de epoca străromână, despre care ați scris romanul „Depărtarea și timpul”, pe care l-ați anunțat în alte interviuri. Fragmentele din „Depărtarea și timpul” apărute pînă acum în „România literară”, „Arges”, „Steaua”, „Supliment literar artistic al Științei literare” sugerează, dincolo de eleganța și riguroasa austeră a construcției epice, o schimbare de ton și de atmosferă. După cum rezultă din planul Editurii Eminescu, romanul e programat să apară anul acesta. Ce ne puteți spune despre el?

— Forma definitivă a romanului a fost predată de curînd. Poate de aceea mi-e foarte greu să vorbesc despre el. Depărtarea și timpul este rezultatul unor acumulări documentare întinse pe mai bine de zece ani. Acțiunea lui se desfășoară în Dacia Pontică, în epoca străromână, la finele secolului V și începutul secolului VI. Depărtarea și timpul aspiră să fie în egală măsură un roman istoric, un roman filozofic și o parabolă eroică.

— La ce lucrați în prezent?

— Definitiviz un roman inspirat de realitățile politico-diplomatice care au premers și au însoțit primul război mondial iar apoi realizarea marilor noastre Uniri de la 1 decembrie 1918. Tragicul apare aici corelat cu violența istoriei și cu marile conflicte sociale. Acțiunea sa se desfășoară în Bihor, pe Valea Crișului Negru, la Oradea, la Bueurești, la Iași și în unele capitale europene. Eroii săi, căzuți în luptă, sînt intelectuali și martiri, simboluri sublimale ale cauzei noastre naționale. Romanul va fi, ca și celelalte, un alt moment din fenomenologia narativă a spiritului românesc în dezvoltarea sa istorică. Romanul este programat să apară anul viitor la Cartea Românească.

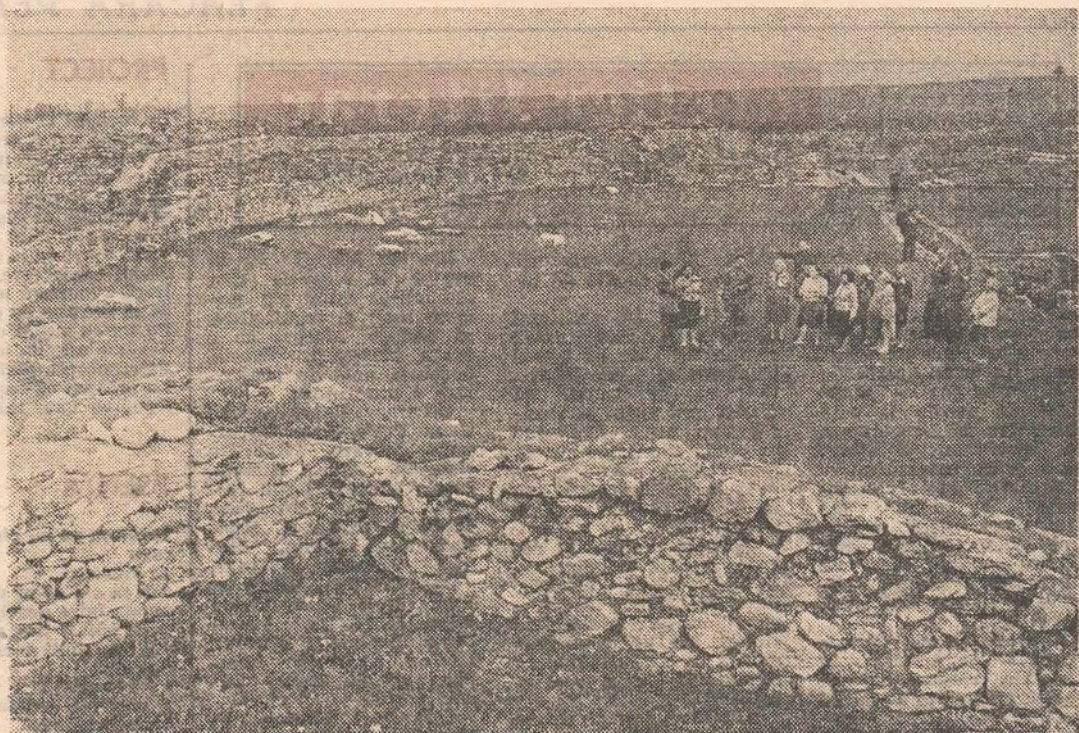
Viața eternă a monumentelor

Mărturii ale civilizației daco-romane puse, sub ocrotirea științei și a răspunderii patriotice, la îndemîna drumurilor noastre de suflet

Îmbogățit cu osemintele de argint ale strămoșilor noștri ca de o sacră comoară ce va arde pururi deasupra sa, pământul patriei noastre este totodată o uriașă carte cu mii și mii de pagini în bronzul cărora istoria s-a scris cu litere de singe și foc. Și-ntrucit nu poate fi laudă mai mare pentru oricare dintre fiii acestui pământ decît aceea de-a ne aplice deasupra acestor litere, așa cum au făcut-o din totdeauna înaintașii și înaintașii înaintașilor noștri, pildă ce cu neprecupetă osirdie o urmăm, procedăm ca atare, deslusind, după puțința noastră acel adînc înțeles al slovelor de singe și foc, întărind astfel, tot mai convingător și cu probe din ce în ce mai evidente, un adevăr ce nu s-a clintit și nu se va clinti niciodată din adîncul său temelii: sintem, de mii și mii de ani, locuitorii pământului nostru, sintem totuna cu el, în pofida tuturor furtunilor ce ne-au încercat de dinlăuntru și de dinafara hotarelor noastre.

Între aceste semne asupra cărora cu justificată mîndrie ne aplecăm, trăind plener sentimentul că ne aplecăm asupra certificatului de naștere a poporului nostru, monumentele antichității daco-romane se înscriu la loc de cinste, de neîntinată prețuire. Este destul să rostim numele davelor peste ruinele cărora, metaforic vorbind, s-au ridicat castelele romane, adică Sarmizegetusa Regia, sau Sarmizegetusa Ulpia Traiana, Sucidava, sau Porolissum și Tibiscum, ori Tropaem Traiani, și gîndul nostru se încarcă de adînci rezonanțe. Înfruntînd milenii, teaurizînd uimitoare probe ce fac dovada unei culturi și civilizații antice, Sarmizegetusa Regia este suspusă unui asalt științific concentrat, multidisciplinar, dezvăluind noi și noi argumente ce vorbesc despre cei despre care strălucită istoriei ai antichității afirmău că sint cei mai viteji dintre tracii, adică despre daci. Începute de academicianul Constantin Daicoviciu, continuete de fiul său, profesorul Hădrian Daicoviciu, iar în zilele noastre de profesorul clujean Ion Glodariu, săpăturile arheologice de la Sarmizegetusa Regia, desfășurîndu-se cu o maximă probitate științifică, au elucidat în bună parte caracterul cu totul și cu totul excepțional al acestei așezări de extremă importanță pentru istoria poporului nostru. O situație intrucitivă asemănătoare, ca evoluție în timp a săpăturilor arheologice, o întîlnim și în cealaltă Sarmizegetusă, cea care, sub numele de Sarmize-

getusa Ulpia Traiana, era menită să devină noua capitală a Daciei, cu deosebirea că lucrările aici se desfășurau pe tot cuprinsul comunei cu același nume, intrucit comuna s-a ridicat exact pe perimetrul străvechului municipiu. Desi, datorită unor condiții obiective, săpăturile înaintează greu, au fost scoase, totuși la lumină cîteva edificii impunătoare, precum marele amfiteatru, școala de gladiatori, palatul Augustailor, inclusiv cîteva principale elemente ce alcătuiau sistemul de canalizare al municipiului. Caracteristic pentru săpăturile ce se efectuează la cele două Sarmizegetuse, inclusiv pentru cele de la termele romane de la Micia, o altă mare descoperire arheologică din județul Hunedoara, este faptul că lucrările de consolidare și restaurare sint efectuate cît mai repede posibil, astfel încît, scoase la lumină, vestigiile să aibă cît mai puțin de suferit. Dacă despre cele două mari monumente ale antichității daco-romane, la care săpăturile au început, mai mult sau mai puțin organizat, încă de la începutul acestui secol, ele transformîndu-se, cum am mai spus, în veritabile acțiuni științifice abia în ultimii ani, reușindu-se a se salva ceea ce mai era de salvat, trebuie să recunoaștem că mai sint încă destule lucruri de îndreptat, termele romane de la Micia au avut, ca să zicem așa, o soartă mai bună grație în primul rînd faptului că ele au fost de curînd descoperite, că săpăturile și consolidările au început doar acum 6-8 ani, inclusiv grație faptului că s-a procedat cu o prevedere sporită, așa cum s-ar fi convenit să se procedeze pretutindeni. Considerate a fi cele mai mari terme romane din Dacia romană, intrutotul egale celebrelor terme aflate în imediata apropiere a Romei, săpăturile de la Micia au dat la iveală nu doar elementele decorative, de nelipsit din ambianta unor astfel de edificii, cît mai ales ingenioasele sisteme de aducțiune a apei calde prin zeci și zeci de tuburi ceramice. Mai la sud, pe malul drept al râului Timis, în apropierea satului Jupa, lângă Caransebeș, a fost mai demult, descoperită o importantă așezare romană (un castru și o localitate aflată în afara zidului de incintă), Tibiscum, a cărui cercetare începută prin săpăturile demarate în anul 1964, dovedește, prin obiectele găsite în interiorul castrului, precum și în preajma locuințelor, că viața acestei localități nu a încetat odată cu

retragerea aureliană, ci a continuat, în pofida valurilor migratoare, pînă dincolo de secolul al IV-lea. Muzeul, amenajat chiar în apropierea castrului, conține o sumedenie de obiecte a căror datare transformă afirmația specialistilor într-un adevăr indubitabil. O altă așezare romană, Porolissum, cea mai nordică pe pământul Daciei romane, a fost descoperită în județul Sălaj, iar săpăturile de pînă acum au evidențiat un admirabil castru (au fost recuperate elementele turnului de la poarta principală) iar în afara zidului de incintă a fost scos la iveală un uriaș amfiteatru, al doilea ca mărime după cel de la Sarmizegetusa Ulpia Traiana, plus o sumedenie de obiecte provenind de la familiile ce au locuit în preajma castrului. Ca pretutindeni, unde au fost scoase la lumină, și aceste obiecte ne îndreptătesc să spunem, fără drept de tăgadă, că viața Daciei romane a continuat cu aceeași intensitate mult dincolo de secolele II-III. De-aici, din nordul Daciei romane, facem un salt spre sud, tocmai la Tomis, unde au fost descoperite și conservate în situ poarta de nord cu turnuri, edificiul cu mozaic, depozitele dinspre port, inclusiv (o cercetare mai recentă), termele romane. Dar pământul Dobrogei, acest uriaș santier arheologic se poate mîndri cu o sumedenie de alte descoperiri, între acestea la loc de cinste înscriindu-se monumentul și cetatea de la Adamclisi, cărora li se adaugă Histria, Capidava, Callatis și nu mai puțin celebrul municipiu Troemsis, sediul Legiunii a V-a Macedonica, oraș locuit pînă-n secolul al IV-lea și, după cum atestă cercetările efectuate în afara zidurilor, pînă-n secolele XIII-XIV. N-am trecut în revistă decît doar cîteva din cele mai de seamă descoperiri arheologice pentru a căror cercetare, consolidare și punere în circuitul istoric și turistic s-au depus și se vor depune în continuare eforturi considerabile, intrucit ele sint, cum spunem argumentele certificatului de naștere a poporului nostru, inestimabile valori ale permanenței noastre pe acest pământ hrănit cu singele nepieritor al strămoșilor noștri.

VICTOR NIȚĂ

Ținutul care a adăpostit primele capitale ale Țării Românești este tulburător impresurat de monumente, vestigii, ziduri și ctitorii, povești și legende, cronici și hrisoave care aduc pînă la noi și duc mai departe ecoul străvechii sale istorii. Un astfel de monument este importanta rezervație de la Cetățeni care, deși de mulți ani abordată de arheologi și cercetători, continuă să fascineze și să dea la iveală alte și alte mărturii despre continuitatea de locuire a acestui suav spațiu românesc de dincoace de Carpați.

Santierul arheologic inaugurat aici de către renumitul nostru istoric Dinu V. Rosetti, prin 1940-1941 și cercetat cu intermitențe pînă prin 1969, este revitalizat prin cercetări sistematice în ultimii cinci ani. Nu mai este doar locul specialistilor în istorie medievală, este locul de întîlnire, de muncă și de studiu, de colaborare și descifrare al celor din toate epocile is-

torice din preistorie și pînă aproape de epoca modernă. Mediivistul Lucian Chițescu de la Muzeul național de istorie, elev, colaborator și continuator al lui Dinu V. Rosetti, a atras în colectivul de cercetări

comunei Cetățeni datează din vremea voievodului Vlad Inecatul, domn al Țării Românești între 1532-1535, mărturiile arheologice vorbesc despre existența în preajma lui, pe terasa stîngă a râului Dimbovița, între

pornit totuși de la legende și de la mărturii scrise. Fie ale călătorului francez Jacques Bongars care menționa la 1535 „Castelul lui Negru Vodă”, fie ale unor izvoare cu mult mai vechi, ori mai demne de cre-

le princiare. Cercetat atent, micul platou din virful munticului stîncos a dat la iveală cea mai veche cetate geto-dacică de zid cunoscută pînă acum la sud de Carpați. Forma și zidurile ei îndreptătesc pe cercetători s-o dateze în cursul secolului II î.e.n. și începutul celui următor, deci înainte de formarea statului dac al lui Burebista. Și ca una dintre acele cetăți despre care Dio Cassius scria, în Roma timpului său, a fi adevărați „munți de piatră”. La poalele munticului, pe platoul mai mic din stînga Dimboviței fiind identificate urmele unei așezări geto-dacice din secolele III-I î.e.n. a cărei viață ora, desigur, protejată de cetatea de pe înălțime. Se confirmă iată, încă o dată ce mari strategii și constructori au fost vajnicii noștri străbuni.

CICI ORDACHE ADAM

Rezervația istorică de la Cetățeni-Argheș

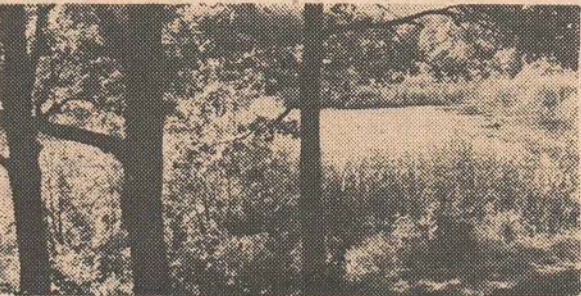
pe care îl conduce numeroși alți specialiști pe perioade ale epocii feudale, dar deopotrivă în istorie veche și străveche printre care doi mari pasionați de la Muzeul județean din Pitești, Eugenia Popescu și Spiridon Cristocșa, dărîndu-și vocația cu o nestăvilită cheitua-lă de sine acestei rezervații absolute monumentale. Firește, ca mediivist, Spiridon Cristocșa ne propune demersul de sus în jos pe etajele timpului. Dacă prima atestare documentară a

Valea Chiliilor și Valea lui Coman, a unui centru feudal ce a durat din secolul al XIII-lea și pînă în secolul al XVIII-lea, descoperindu-se vestigiile a trei edificii construite între aceste veacuri. Și mai sus, pe munticului care a traversat timpul sub numele „Cetățeniului lui Negru Vodă” aflîndu-se urmele reale ale unei cetăți feudale înălțate pe trupul ruinat dar încă invincibil al unei strălucite și importante cetăți geto-dacice. Fascinația acestor locuri n-a

zare printre care cronicile lui Teodosie Rudeanu, Balthazar Walther, Nicolae Istvánffy, Radu Greceanu, scrișoarea Stolnicului Constantin Cantacuzino către I.F. de Marsigli (din 1694), ca și relatarea lui Edmund Chisthull din prima jumătate a secolului al XVIII-lea ori lucrarea lui Fr. J. Sulzar din 1781. La 1890, cu ocazia construirii șoselei de pe Dimbovița, se consemnează că „s-au găsit coifuri, zale, spade”, însemnele unei înfloritoare cetăți feuda-

Cobor dinspre Păltiniș către Gura Riului și pădurile care străjuiesc golurile alpine îmi par niște desene din cărțile cu povești. Nu mă pot gândi la aceste imense bogății altfel decât ca la niște locuri frumoase și înfricoșătoare totodată, unde codacele pot fi înghițite în orice clipă de uriașul Periferigerilimini. Nu-mi pot imagina copacii sub formă de chereștea, plăci fibrolemnoase și mobilă, nu fiindcă mi-e greu să pricep drumul lemnului prin marile combinate, ci fiindcă aici, în vârful muntelui, îmi trec prin minte alte imagini ale pădurii, pline de farmecul și drăcăriile copilăriei, decit procesele tehnologice prin care copacul ajunge să-și schimbe înfățișarea. Abia tîrziu, după ce ajung la Inspectoratul silvic județean Sibiu, gândurile dulcele și romantice se împrăștie și, din drumetul nostalgic de mai înainte, devin brusc un elev docil care notează o mulțime de date și informații despre silvicultura județului, aflată în ultima vreme în plină dezvoltare. Inspectorul șef, inginerul Ioan Cotârlea, are gesturi reperi și vorbește ca din carte, repetă aceste lucruri pentru a nu știu cîta oară, de altfel a și colaborat la publicația de specialitate cu diferite articole. **Silvicultorul sibian** e o foaie volantă editată de inspectorat, în fapt un ziar în toată regula, cu articole de profil, cu informații interesante și cu fotografii din domeniu, o publicație deci pe care o citești cu interes, chiar dacă nu ești silvicultor de profesie. Conlocutorul pune pe tapet întii problemele de interes general, are o metodă a sa de a face demonstrația plauzibilă, „știți, dezvoltarea silviculturii în județul nostru, care e o chestiune se-

rioasă, a fi silvicultor nu înseamnă a hălădui toată ziua prin păduri fluierînd, așa, dezvoltarea silviculturii deci trebuie pusă în legătură cu crearea Ministerului Silviculturii, în 1982, și cu mai recentul Consiliu al Silviculturii, organ deliberativ care controlează și îndrumă activitatea Ministerului Silviculturii cu privire la conservarea și dezvoltarea fon-

dului forestier; or fi fiind pădurile niște locuri sălbatice, dar ele reprezintă un punct important în economia națională și tocmai de aceea silvicultura e tratată cu cea mai mare atenție, după cum v-am explicat. Acum am început să mă dezmeticesc de-a binelea și imaginile fugoase care-mi veniseră în minte pe dealul dinspre Păltiniș încep să fie înlocuite de o chestiune clară: rolul pădurii în viața economică a județului Sibiu. Din pădurea de fagi am trecut la pădurea de simboluri.

Pădurile, aflu de la inspectorul șef adjunct, inginerul Andrei Talabă, reprezintă a treia parte din suprafața județului. Clima echilibrată (noaptea plouă, ziua dă soarele) a sti-

mulat dezvoltarea și extinderea fondului forestier, așa că, mai precis, 34% din întinderea județului Sibiu înseamnă copaci de diferite specii: cel mai răspîndit este fagul, apoi răsinoasele, stejarul, carpenul, frasinul, jugastrul, oho, jugastru sfiala, vorba unei poete. Lemnul se industrializează masiv, dar chibzuit, zona are tradiție, mai ales că pe la 1930 la Tâlmăciu

producție și, deci, pentru accelerarea ritmului de exploatare. Criza ecologică din ultima vreme nu i-a lăsat totuși indiferenți nici pe silvicultorii sibieni și, alături de regenerarea intensivă, artificială, aceștia sînt preocupați, în egală măsură, de regenerarea naturală a pădurilor. Sînt stabilite deja numeroase măsuri silvotehnice complexe pentru stimularea

zone de agrement, iar zonele împădurite cuprind cam 1000 km de poteci turistice marcate. Inspectoratul silvic se ocupă, prin lucrătorii săi, de amenajarea unor locuri de popas, de eliberarea potecilor atunci cînd se produc căderi de arbori, de delimitarea și protejarea zonelor de liniste pentru vinat, cum ar fi Izerele (Cindrel) și Căldarea Bîlîi (Făgăraș). La această treabă alăturată preocuparea pentru îngrijirea pășunilor montane care, în județul Sibiu, ating suprafața de 27 430 ha. Se fac anual suprainsămînțări cu amestec de graminee, se fertilizează terenurile cu îngrășăminte chimice, cu sprijinul aviației utilitare, și se supraveghează îndeaproape golurile alpine unde turmele de oi dau farmec, însă uneori dau și iama prin plantații. Dar aceasta este o problemă mai degrabă economică, deloc străină inspectoratelor silvice care au și sarcina de a recolta fructe de pădure, de a crește păstrăvi, viermi de mătase și chiar țărâși. Probabil în amintirea zimbriilor de odinioară.

Pădurea are probleme serioase, „vedeți că nu e așa simplu să fii silvicultor, zice inspectorul șef, pînă ajungi să dărîmi copacul din cîteva lovituri de topor trebuie să-l îngrijești ani de zile, pădurea crește greu și cade iute”. Văd, sigur că văd, ce greu e să lucrezi cu pădurea și tocmai de aceea s-a elaborat un **Program național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, în perioada 1976—2010**, document important pentru silvicultori și, desigur, chiar pentru soarta copacului bătut de ploii.

RADU G. ŢEPOSU ■

Oameni și copaci

funcționa cea mai mare fabrică de chereștea din lume, chiar așa, din lume, unde acționau 27 de gateri. Dar lemnul nu ajunge în întregime în gurile flămînde ale combinatei, el ajunge și în miinile gospodărilor care trebuie să-și întemeieze case. Din igienizarea fondului lemnos, care nu intră deci în producția industrială, se acordă cîte 3 metri cubi fiecărei familii, pentru încălzire, cîte 5 metri cubi pentru construcții și cîte 2 metri cubi pentru reparații.

Înainte de a fi tăiate, pădurile trebuie însă îngrijite pentru evitarea golurilor și pentru salvarea ecosistemului. Din 1974, conducerea inspectoratului a luat hotărîrea să producă puieți de răsinoase în solarii pentru scurtarea ciclului de

refacerii naturale, mult mai eficientă la drept vorbind, căci astfel se asigură o mai consistentă protecție a mediului prin conservarea solului, se echilibrează regimul apelor, în fine, se conservă ecosisteme naturale de mare rezistență. Dacă e adevărat că într-o ghindă se ascunde stejarul, tot la fel de adevărat e și faptul că în capul silvicultorilor sălășluiește pădurea. Nu întîmplător hrisoavele menționate în 1817 existența primei școli silvice la Sibiu. Știința pădurii se învață.

Fiindcă lucrurile trebuie privite într-o relație strînsă, să mai spun că tot silvicultorilor le revine și sarcina facilitării turismului, pentru a expune pădurea cît mai puțin degradării. În munții Cindrel, Lotru și, în parte, Făgăraș sînt numeroase

Adevărul acesta e: l-am găsit dormind. Și este la fel de adevărat că treaba asta m-a necăjit grozav; ar fi putut și el să fie la dispensar ori pe undeva, pe la vreun bolnav, printre-unul din satele din preajmă, sau măcar să fi lucrat prin curte sau să fi stat de vorbă la poartă cu un vecin și tot era o chestie. Dar el dormea. Și ceasul nu era decît patru după-amiază. Mi-a mai venit inima la loc atunci cînd a feșit din casă și nu s-a mirat de fel că-l caută cineva pe care nu-l mai văzuse vreodată, m-a pus în casă și m-a întrebat ce mă doare, ca pe orice pacient. Mă doare de oamenii comunei, i-am răspuns înșepat, oameni care au poate chiar acum nevoie de un medic, iar el doarme liniștit. A zîmbit, și-a trecut mina peste fața și ochii cu vizibile semne de oboseală, era nerăs de două-trei zile, s-a scuzat un moment și s-a întors cu două cafele — una potrivită pentru mine și una foarte mare pentru el. Ne-am prezentat unul altuia, observînd în treacăt că amîndoi ne numim Dan, doar că la el acesta e numele de familie, apoi ne-am bătut cafelele fără să mai schimbăm multe vorbe. A ieșit iar și m-am auzit strigat, scosese mașina din garaj (o Dacie cu mult peste suta de mii la bord) și am pornit-o spre dispensar. Acolo, în cabinetul său, medicul Radu Dan deveni alt om; volubil, în continuă mișcare. M-a plimbat prin toate încăperile, mi-a dat o mulțime de explicații de specialitate, apoi s-a oprit brusc, de parcă și-ar fi adus aminte de ceva ce-l frămînta de mult, ce-i stătuse pînă atunci pe inimă și pe limbă, s-a proptit în fața mea și, privindu-mă drept, m-a întrebat — dar de ce-ai urcat tocmai pînă aici, la Tâtaru, țara e plină de medici, cum de v-ai oprit tîmpan la mine? A trebuit să-i spun că nu venisem acolo doar de dragul de-a călători de la Ploiești, vreme de două ceasuri, într-o mașină arhiplină și într-o căldură greu, greu de suportat, numai pentru a ajunge la capăt de linie și a încerca să-l aflu, într-o după-amiază de simbătă, pe medicul satului, pe care, după una și alta, l-am găsit dormind. Nu, venisem la fix, cum se zice, auzisem vorbindu-se mult despre el cu cîva timp înainte, atunci cînd fusesem într-o comună din apropiere, aflată peste deal, la Călugăreni, unde oamenii, și mai ales cei vîrstnici, spuneau despre el numai cuvinte de laudă, cum că ar fi un medic tare priceput și plin de suflet, de bunăvoință și de grijă, tîmăduitor al multora, foarte multora dintre ei și speranța de viață a altora, mulți și ei. Cîlmea era că el, Radu Dan, nu e medicul acelei comune, dar știindu-l de-al lor, de-aici, din

partea locului, oamenii spuneau că numai el poate fi considerat Medicul, ceilalți, navetiști, cu orarele lor bizare, în contra-timp cu nevoile oamenilor, nefiind luați în calcul. Dar, aflu cu surpriză, nici medicul Dan nu e localnic, ci-i turdean, cu copilărie și adolescență trăite la oraș și venit aici după terminarea Facultății de medicină din București, acum 16 ani. S-a căsătorit cu o fată din Tâtaru, cu Roza, și nu s-a mai dat dus din colțul asta de țară. Nu s-a adaptat prea lesne. Nu știa ce-nseamnă viața într-un sat, nu tăiasse lemne în viața lui, nu dăduse cu sapa și nici nu scosese apă din fîntînă, avea obiceiuri de orașean, obiceiuri statonice într-un sfert de veac trăit numai în mediul urban, în condiții de bloc. Dar el avusese de gînd, chiar de la intrarea în facultate, să atingă starea de performanță, ceea ce însemna sau să ajungă doctor

trimit pe omul suferind tocmai la Urlați, unde trebuie să mai aștepte cel puțin o zi rezultatele, și să pun diagnosticul abia peste trei zile, în loc să fac eu, medic, analize, atent, și să dau diagnosticul de îndată? Acum, medicul Radu Dan e aproape gata și cu dotarea unei camere de reanmare, la fel de necesară ca și laboratorul, dacă nu și mai necesară pentru cazurile de mare urgență, bolnavii fiind în siguranță pînă la venirea salvării.

Marea șansă a medicului de țară adevărat, îmi explică Radu Dan, este aceea de a putea urmări în timp exactitatea deciziilor și efectele tratamentului său, de a depista, tot la timp, afecțiunile caracteristice zonei, astfel încît, pe baza observațiilor și a datelor statistice, să poată descoperi mai repede o boală, s-o poată preveni. În consecință, cei care au suferit de o afecțiune anume sînt ur-

înalță calificare și respect, mai ales, starea de performanță în care trăiește continuu. În noaptea de dinaintea venirii mele la Tâtaru a avut de făcut trei vizite, trei urgențe. Acesta e motivul pentru care dormea la acel ceas de amiază. Dar și de obicei tot doarme o oră în timpul zilei pentru a fi apt de muncă noaptea, căci greul meseriei de doctor de țară abia noaptea se face simțit cu adevărat, atunci cînd trebuie să te urci în șaretă sau în mașină — cunoscută de toate satele din preajmă ca o veritabilă salvare, numai sirena îi lipsește — și să mergi unde te cheamă suferința omului. Același e motivul pentru care medicul Dan gustă numai rareori, la cine știe ce eveniment, cîteva picături de vin. În rest, nu se atinge de băutura (deși trăiește într-o zonă unde via e la mare cinste), nu-l dau dreptul la asta marile exigențe pe care singur

turi de el, mereu în slujba sănătății lui, după cum și el eșe permanent în slujba cîmpului care-ți dă și ție, medic, de mincare. Nu suportă să fii un simplu obiect de inventar, inexistent atunci cînd ți se face inventarul faptelor. Și te mai știe ca pe-un intelectual și are pretenții de la tine, cea dinții fiind aceea de a-l lumina. Or, medicul Dan a început să lumineze satul nu doar la figurat, ci și la propriu, zăbîndu-se să fie aduși primii stîlpi pentru instalarea luminii electrice pe ulițele comunei, ceea ce consătenii lui nu uită și apreciază așa cum se cuvine. Și mai spune medicul Dan că una e să repari o mașină oarecare, adusă de cine știe cine, și cu totul altceva să repari mașina pe care o conduci chiar tu, adică să fii mereu în preajma ei, să-i știi toate secretele, fie că-i vorba de o mașină de fier sau de una umană. Apoi, se și teme de ceva, de o imagine care i-a venit odată în minte sau poate în vis: un avion trecea pe deasupra satelor și ridica, într-un cîrlig imens, toate dispensarele unde nu existau medicii la program. Vrea să fie (și este) liniștit că, pe o rază din păcate destul de mare, singur dispensarul său va rămîne pe loc. Ține, așadar, cum nu se poate mai tare la prezența continuă în mijlocul oamenilor, vrea să figureze nu numai pe ștutul de plată, ci mai ales pe acela de acțiune, și nu se împacă deloc cu abandonarea studiului căci — nu încetează a face comparații — un medic ce-și uită sau nu-și împropătează cunoștințele e ca astronomul care privește cerul, dar nu (mai) știe cu exactitate locul fiecărei stele în fiecare moment. Îl miră și-l deranjează un lucru: de ce pe la emisiunile de radio și televiziune dedicate vieții satului nu sînt prezentați și medicii de țară și profesorii? Ei nu sînt oameni ai satului?

S-a făcut noapte și medicul Dan își amintește că are de mers într-un sat pentru o infiltrație cu Boicil, așa că-mi iau rîmas bun de la el spunîndu-mi, așa cum am auzit făcînd-o pe sătenii așezați la porți, în acea seară de simbătă — să ne trăiești, doctore. În rata care mă ducea spre Urlați, două bătrîne povesteau despre medicul de la Tâtaru în termeni pe care, dacă i-aș reda întocmai, aș putea fi bănuit de încercarea de-a lăuda într-un mod aproape indecent. Atît voi reproduce — „un om care nu-și primește un ou, măică, și te-ngrijește de parcă i-ai fi neam”, expresia din urmă „pă-rîndu-mi-se cum nu se poate mai fericit, medicul Radu Dan fiind, într-adevăr, neam cu toți pacienții săi. Neam de suflet, de pămînt și de omenie.

DAN MUCENIC ■

Starea de performanță a omeniei

de țară, sau să lucreze într-o mare clinică. Acestea ar fi, după el, virfurile profesiei pe care și-a ales-o. S-a întîmplat ca soarta să-i ofere prima dintre cele două șanse, iar el nu s-a gîndit nici o clipă s-o irosească. A început munca plină de elan, dar simțea că are nevoie de încă multă experiență, de condiții adecvate de lucru, ba chiar și de încă o serie de cunoștințe teoretice. Tot rîul spre bine, zic bătrînii, și s-a adevărit a fi așa în '72, cînd apele au luat vechiul dispensar și s-a ivit imperios nevoia ridicării unui nou. Așa, pornind de la o calamitate naturală, a ajuns Radu Dan să-și poată clădi un loc de muncă după cum și-a dorit. Dar, tot bătrînii zic, pofta vine mîncînd, așa că medicul nostru s-a gîndit că i-ar trebui și un laborator, măcar pentru cîteva analize, cele de maximă urgență, a gîndit asta, apoi a pus mina, a umblat încoace și-ncolo și, iată, laboratorul există. Mulți au comentat, ba l-au și spus în față — ce-ți trebuie ție laborator la Tâtaru, în crăierul dealurilor?, doar nu te-oi apuca să cercetezi! Vrei să ajungi celebru? Dar, ca de obicei, ardelean tăcut, medicul Dan și-a văzut de treabă, fără comentarii și fără a pierde vremea cu explicațiile pe care ar fi trebuit poate să le dea unora care știau și singuri — doar erau de meserie! — că un asemenea laborator înseamnă o imensă economie de timp, ceea ce pentru bolnavi eșe extrem de important, puțînd însemna chiar viața. De ce — și-a zis — după consult, să-l

măriti în continuare, pe fișe scrise cu multă îngrijire (contrazicînd flagrant prejudecata scrisului urit, indescifrabil, „de doctor”). Pe asemenea fișe poți afla frecvența controalelor efectuate, rezultatele analizelor periodice, planurile de recuperare, evoluția (sau involuția) bolii etc. Începînd din '81 și pînă acum, Floarea Șerban, de pildă, a fost consultată de 43 de ori, Ion Rădulescu, Eugen Corbu sau bătrînul de 80 de ani Dumitru Păieșu — la fel. Se simt în întregul dispensar — obiectele par să o spună, încăperile — seriozitatea și devotamentul pentru profesie a medicului Dan. Pereții sînt albi, proaspăt spoiți (de un om al satului, firește), vopsiți cu grijă (de către medic și copiii lui), fișele sînt ordonate, registrele de analize sau consultații asijderea, așezate pe categorii — copii, gravide, adulți —, e o ordine perfectă pretutîndeni, de la intrarea în curte — printr-o alee străjuită de brazi tineri — totuși respirînd grijă și respect pentru vizitator.

Mulți oameni a scăpat de la moarte acest om de numai 42 de ani, pe mulți — mai ales atunci cînd iernile au fost grele și ambulanțele nu puteau urca pînă acolo — i-a ajutat să vină pe lume.

Citește mult și în fiecare seară, are biblioteca plină nu numai de lucrări la zi, ci și de rarități bibliofile de specialitate, manuale sau tratate apărute acum mai bine de 120 de ani, la noi și în străinătate. Își respectă meseria, își respectă nobilul titlu — pe care singur și l-a dat — de țaran cu

și le-a impus, dintr-o conștiință profesională admirată unanim. La Tâtaru se practică intens spitalizarea la domiciliu, ceea ce implică multă alergătură pentru doctor, dar și disciplina a tratamentului din partea bolnavului. El trebuie educat în acest spirit, iar medicul Dan a făcut multe în direcția asta, începînd cu elevii de școală și cu viitoarele mame și terminînd cu bătrînii. Ba, mai mult, același lucru îl face și cu oamenii din alte sate, care-l vizitează frecvent la dispensar (numai într-o singură lună a acestui an au venit la Tâtaru 200 de bolnavi din comunele din preajmă, acolo unde există medici — dar navetiști —, adică nu prea există, dar se mai și supără și mai și reclamă că medicul Dan „le fură” pacienții, pacienții care fac destui kilometri, pe drumuri grele, pentru a fi văzuți de cel în care au toată încrederea, atît ca specialist, dar și ca persoană fizică, pe care o pot găsi oricînd).

Se cunoaște, în felul de-a vorbi al medicului din acest sat suspendat între dealuri, că a meditat mult la profesia lui, la privațiunile pe care aceasta le impune, la marile ei cerințe de ordin științific și moral. Știe foarte bine că omul de la țară — ca orice om bolnav, de altfel — te simte dacă știi meserie sau nu, deoarece o simte pe propria-i piele. Dacă nu eșil bun, te consideră ca pe-o unealtă de care nu are cum se folosi, o ține prin cămară sau prin pătul, dar nu se atinge de ea. Țăranul vrea să te știe pe tine, ca medic, mereu ală-

Pe acoperişul lumii, la Dichiu

În urmă cu vreo cîteva ani a avut stîină pe muntele Nucet, din Bucegi, o fermă de la Vadu Stanchii.

Vadu Stanchii e un sat din partea de miazăzi a judeţului Dimboviţa. E un sat de cîmpie. Iar ciobanii erau chiar din satul acela. Erau oameni care nu prea călcaşeră pe la munte.

Odată au intrat pe păşunea lor. Ei ţin la păşunea lor ca la ochii din cap dar nu s-au supărat. Străinii călcaşeră strîmb din neştiinţă, nu din altă pricină. Atunci oamenii aceia de la cîmpie au aflat cu uimire că munţii şi păşunile stînelor au hotare tot atît de limpezi de parcă ar fi trase pe-o bucată de hîrtie cu creionul. Ei credeau că muntele de aceea-i munte, că poţi să urci ori să cobori încotro îţi alunece privirea. Tot atunci au mai învăţat că nu e bine să scoţi turma grămadă la păşunat. Ea trebuie împărţită în cîrduri. Între altele şi pentru că e adevărat că dacă o oaie cade în ripă, nimic nu le mai poate opri pe celelalte să se arunce după ea. Un singur lucru n-au putut să-i deprindă: să iasă în faţa ursului şi să-l alunge. Cînd apărea ursul, lăsa turma de izbelişte şi fugeau în stîină cu toţii. E şi asta o meserie, să ştii ciobănitul la munte, care se învaţă greu şi cel mai bine se învaţă de mic, zice Stan Gheorghe.

El se cheamă, oficial, responsabil de stîină. Altfel, cu un cuvînt vechi şi pe care e greu să-l cîntească altul, el este baciul, mai marele peste stîina de pe Dichiu. Nu este însă şi cel mai bătrîn dintre toţi ciobanii. Ani de zile s-a vorbit despre această meserie rămasă pe miinile mai slabe ale bătrînilor pînă cînd au apărut, iată, ceea ce literaţii ar discuta mult şi bine dacă asta e o nouă promoţie sau o nouă generaţie. De ciobani, se înţelege. Aici sînt zece cu toţii, şi toţi sînt din Riul Alb, sat de sub muntele Leaota. De 13 ani s-au tocmît să muncească la un C.A.P. dintr-o comună de şes, Băleni. Au carte de muncă şi plătesc darea cuvenită ca la bătrîneţe să primească o pensie. Sînt plătiţi, pe lună, cu cîte 1900 de lei şi fiecare are dreptul să-şi ţină în turmă 10 oi şi 3 miei. Peste acestea, fiecăruia i s-a mai dat dreptul să cumpere toamna la preţ oficial cîteva sute de kilograme de porumb şi C.A.P.-ul îi ajută să-l transporte pînă la Riul Alb, unde porumbului nu-i prieste să crească decît prin manualele de botanică. Invoietele acestea sînt curate şi multumitoare şi pentru unii şi pentru alţii, C.A.P.-ul ştie că de primăvara pînă toamna scapă de grija celor 1900 de oi iar ciobanii ştiu la rîndul lor că şefii de la cîmpie le apreciază munca şi o dovadă în această privinţă ar fi chiar aceea că la stîină mîlăul se găseşte întotdeauna în cantităţi indesculţabile şi că

nimeni nu stă să le măsoare dumnicatul.

Anul acesta, la vreo cîteva săptămîni după ce ajunseseră pe munte s-a pornit un viscol care a ţinut trei zile şi-a aşternut zăpada pînă aproape de genunchi. În asemenea împrejurări există o regulă, nu laşi oile în bătaia vîntului şi-a ninsorii, să se înalţe peste ele nămeţii, ci le duci degrabă în pădure. La munte, pădurea fiind întotdeauna aproape. Acolo n-ai decît să aştepţi să treacă urgia. Dar este adevărat că uneori poţi să

explică într-un totu de ce Stan Gheorghe zice convins: e unul dintre munţii buni! În fiecare primăvară întreprinderea de paşişti aduce îngrăşăminte chimice iar ţăranii din Băleni, ciţi încap într-un camion, împreună cu elevii de la licee din Pucioasa şi Fieni, care ţin să dea o mină de ajutor dezvoltării zootehniei locale, reuşesc să fertilizeze păşunea de 136 de hectare într-o singură zi. Apoi grija muntelui rămîne în seama ciobanilor care ştiu ei prea bine că azotatul se duce la vale, spălat de ploaie, dacă locul n-ar fi in-

Pavel ar tăia vorba din scurt: cu asta nu se glumeşte! Păşunea de-aici este în bună parte munca lor şi nu se cade în nici un fel să vină alţii aici o vară sau două şi după aceea să nu mai vrea să vină iarăşi nimeni, căci fără tîrlire, orice-ai face, muntele se sălbăteşte şi nu peşte mult timp verdele curat şi proaspăt al ierbiilor adevărate e înecat de valul unei ierbi fără nici un folos, un fel de iarbă cu tulpină înaltă şi albă, iarbă aspră, căreia ciobanii îi zic pîrul porcului şi pe care vitele o ocolesc.

rînd peisajul. Unii dintre ei, firi romantice şi doritoare de suvenire, dintre aceia în stare să păstreze spre contemplare în momente de reverie o şuviţă din frizura iubitei alături, de eventual, portretul ei, probabil că ar fi miraţi să afle că, la predarea lîinii din care sînt făcute puloverele cu care ei se apără de răcoarea muntelui, pentru a se stabili calitatea mărţii şi preţul convenit se ia prin sondaj cite un fir din grămadă şi se analizează la microscop. Abia atunci se vede cînd a mincat oaia pe sătule şi cînd nu, după cum firul este mai gros ori mai subţire. Cu o colecţie de asemenea fire de lînă poţi să scrii istoria oricărei turme şi să afli perioadele ei de strălucire şi cele de restrîcţie. Istoria turmei C.A.P.-ului din Băleni ar duce însă, cu siguranţă, la observaţii dintre cele mai îmbucurătoare. Cit pr-veşte vara aceasta, chiar dacă n-a plouat şi nu plouă şi e secetă şi în munţi, se zice, oile ţăranilor din Băleni au dat lapte ca-ntr-un an bun. E drept că maşina I.C.I.L.-ului n-a mai venit să-l ia în fiecare zi, cum venea într-un timp. Maşina asta umbla altădată ca un bărzăune din stîină în stîină şi i se auzea de departe motorul urlînd pînă a potolit-o motorina care nu prea mai e şi ciobanii s-au apucat să inchege brînză chiar ei, după metode cărora n-a fost nevoie să le mai aducă nici o îmbunătăţire pentru că s-au arătat tot atît de sigure pe cit sînt de vechi. Da, zice baciul, el crede că a fost un an bun şi asta o să se vadă şi mai limpede cînd se vor face socoteliile, la Băleni, în jumătatea a doua a lunii septembrie.

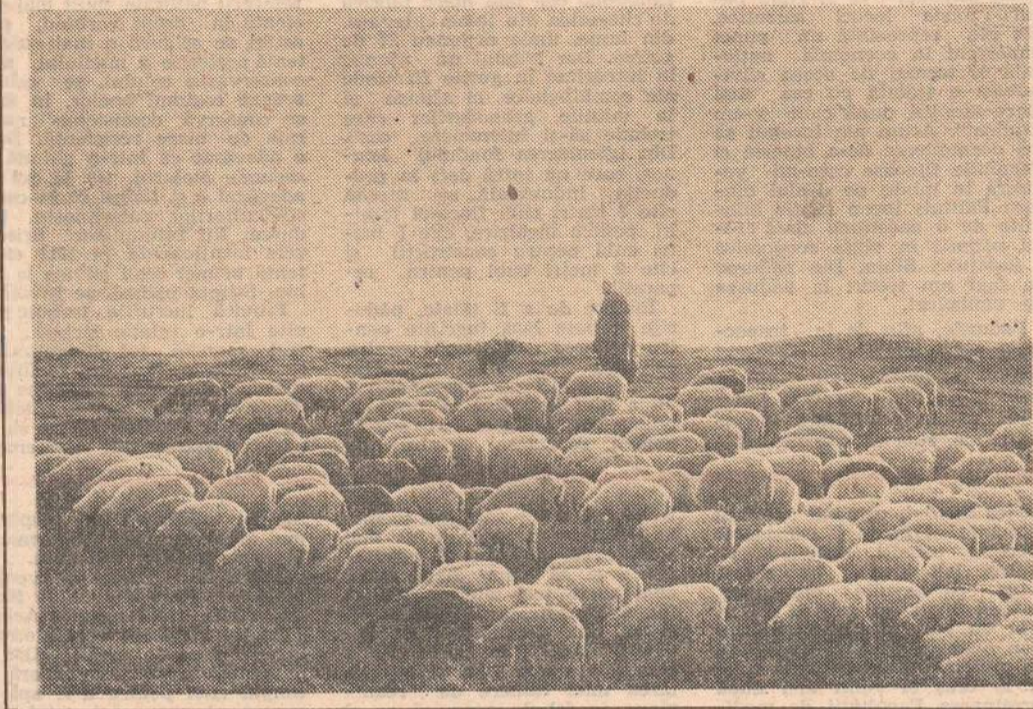
A vrut, mai zice Stan Gheorghe, ca printre ei să se afle şi-un localnic, un flăcău născut şi crescut la cîmpie, l-au primit între ei ca pe unul de-al lor dar cum au urcat pe munte, în prima duminică, ciobanul stăgîar a cerut voie să coboare pînă la Tirgovişte la meci şi asta, cum s-ar zice, i-a lăsat pe toţi cu gura căscată. Nici vorbă ca baciul să-l involoască. Atunci flăcăul a prins momentul nimerit, a ras patru kilograme de brînză şi şi-a luat tîlpăşita pe munte în jos. Poate că a folosit brînză ca mijloc de plată pentru vreun automobilist mai dornic de aperitive şi ca să deschidă poarta stadionului. E şi asta o meserie, zice din nou baciul, iar răbdarea şi dragostea pe care se cuvine să le ai ca s-o înveţi şi pe urmă să nu te mai laşi de ea nu pot să le aibă, deopotrivă, toţi cei cărora le place să asculte „Ciobănaş la oi am fost“.

Munca asta, văzută din afară, poate să fie ca o romanţă.

Sigur că ea este şi frumoasă, uneori, şi bănoasă în lîinii mari. Dar văzută dinăuntru e mai ales grea.

DUMITRU ELIADE ■

O păşune bună se face mai greu decît o casă

fiu ajutat ca aşteptarea să treacă mai uşor. Viscolul a început pe 17 iunie şi-a ţinut trei zile încheiate dar încă de-a doua zi, la ora 9 dimineaţa, la stîina de pe Dichiu a ajuns un camion cu fin căruia toată noaptea şeful fermei de la Băleni, medicul veterinar Florin Muşat, împreună cu alţi cîteva îi deschisese drum cu lopeţile, pînă aici, la 10 kilometri de Babele.

Partea asta a muntelui, chiar pe virful Dichiuului, e a întreprinderii de paşişti din Tirgovişte, adică a Inspectoratului silvic judeţean, iar împrejurarea că de mulţi ani încoace e închiriată numai C.A.P.-ului Băleni

grăşat mai temeinic pe calea ştiută de cînd lumea, a tîrlitului. Alinaiază stilpii şi întind plasa de sîrmă mereu în alt loc, la nouă zile, mutînd de colo pînă colo tîrla ca şi cum ar plimba o piesă pe o tablă de şah, iar pe locurile îngrăşate în felul acesta coasta muntelui se înfăşoară după o vreme în culoarea vie şi strălucitoare a ierbiilor. De aceea, dacă le-ar spune cineva că la anul n-o să li se mai închirieze aceeaşi păşune, Stan Gheorghe şi oamenii lui, Gheorghe Marcu, Mihail Jianu, Anton Savu, Ion Tîncu, Vasile Nicolaescu, Arion Cîrstei, Victor Mircea, Alexandru Savu şi Ion

O păşune bună, zice Stan Gheorghe, se face mai greu decît o casă şi dacă n-ai grijă de ea se ruinează mai repede decît o casă. Bineînţeles că ar mai trebui ca măcar din cînd în cînd să vină cineva şi să mai arunce în cuprinsul ei cîteva căciuli pline cu seminţe dintre cele bune, dar loturile semincere ale întreprinderii de paşişti abia se întind pe-un sfert din suprafaţa care ar fi necesară şi de vreme ce asta-i situaţia nu ne rămîne decît să spunem că muntele este desigur frumos acum, la intrarea în toamnă, şi turiştii motorizaţi ori pedestri cîrăla între Pietroşiţa şi Sinaia admi-

Mie îmi place mai mult ca artist, chiar dacă nu mai are decît cîteva din cele cîteva sute de statui lucrate în lut şi marmură. Uneori se mai duce pe mîlul Streiului ca să aducă lut. E un pămînt albastru şi argilos, uşor de lucrat care, după cîteva ani, se face tare ca marmura. Dar se duce din ce în ce mai rar. Unii îl stimează chiar dacă nu ştiu nimic despre staturile sale. Au consideraţie pentru cit de bun crescător de animale este. Zic mereu „le are pe astea“, fără să ştie că, în secret, Romulus Tot face sculptură, grafică, pictură şi desen, iar miza vieţii lui, oricît ar părea de ciudat, nu sînt aceste lucrări de artă, ci creşterea animalelor. Romulus face parte dintr-o familie de artişti, de structuri melancolico-ironice. Bunicul său era un personaj. Se numea Popovici. Avea batoză. Era singurul om care se pricepea la mecanică, pe teritoriul cîtorva comune fiind „number 1“. Nu credea în sfinţi, dar duminica obişnuia să cînte în biserică şi cînd era lumea mai îngîndurată, mecanicul trăgea în gura mare o înjurătură că nu găseşte nu ştiu ce carte. El a fost unul dintre cei cu care a început mecanizarea agriculturii. Mecanicul ateu a avut copii. Unul dintre ei a fost scriitor. A murit de tînr, înainte de-a apuca să scoată o carte. Acesta a fost cel mai apropiat de sufletul viitorului inginer zootehnist. El l-a descoperit că are ochi şi mină de artist, că toate lucrările sale nu sînt nici reproduceri, nici semnul unui curent adjucecat în totalitate. Şi în ciuda strădaniilor lui Ioan Popovici, Romulus

Tot a rămas fidel animalelor, chiar dacă, în primăverile timpurii, cînd padocurile crescătoriei la care lucrează se umplu de miei şi miei care zblăără disperaţi după mamele părăsite, chiar dacă atunci îi apucă disperarea şi simte că şi în zootehnie este ceva pentru care îi se rupe sufletul. Romulus Tot din Simeria este un om „cu două feţe“. Pe de o parte, artistul, cel care nu se poate opri din căutarea formelor, omul singur şi melancolic, de cealaltă parte fiind inginerul zootehnic, omul practic, organizatorul. Adică meseriaşul, un meseriaş care a crescut la Simeria dar

dicul veterinar era în concediu. Cîteva luni am făcut doping de meserie. Cu o mină eram în vacă şi cu cealaltă răsfoiam fiarele cărţilor pe care mi le ţinea un ingrijitor. După doi ani eram deja un om trecut prin foc. Din păcate, a trebuit să plec. Mama mea se îmbolnăvise grav, foarte grav şi, fiind singurul fiu, a trebuit să mă întorc acasă. Aşa am ajuns la A.E.I.C.I.O., adică, mai simplu, un complex de îngrăşarea mieilor din Simeria. Aici sînt aduşi mieii de la toate unităţile agricole din judeţ. Si mieii de rasă turcană sînt din ce în ce mai mici. Scad în talie şi un

mieulele şi să vindă berbecuţii, au început să procedeze invers. Păstrează berbecuţii pe care îi taie după un timp şi livrează mieulele la fondul de stat. E un prim semn că în psihologia oamenilor s-a petrecut ceva nedrept, că ţăranii au început să se lepede de cele cîteva oi pe care le ţineau pe lîngă casă. Dintre mieii bine dezvoltăţi, Romulus Tot îi selectează pe cei ideali pentru reproducţie. Îi creşte şi-i livrează Oficiului judeţean pentru reproducerea şi selecţia animalelor, de unde sînt redistribuiţi în unităţi. La această oră în judeţul Hunedoara există deja o preocupare

Tot a obţinut creşteri de trei ori mai mari în aceeaşi perioadă. Animalele au nevoie de furaje şi de oameni. Iar la Simeria oamenii s-au adunat într-o echipă care-şi are pivoţii ei de încredere. Si aceştia ar putea fi Mihail Nichita, şeful fermei vegetale, Ioan Beneamin, şeful echipei de furajare, morarul de la moara de furaje Ion Enache şi cîteva femei, îngrijitoare de nădejde. Ele semnează statele de plată în dreptul numelor Vlad Dorina, Cutaş Elena, Goşce Elisabeta şi simt cel mai bine bătaia care se duce pe cîmp, cea purtată între suprafeţele pentru cereale şi cele destinate furajării animalelor.

Chiar dacă sculptează din ce în ce mai rar, inginerul Romulus Tot rămîne adeptul calităţii. În artă şi în zootehnie, o alăturare oricum ciudată, forma rămîne o chestiune esenţială. Iar Romulus Tot spune, decît să ai o sută de animale slabe şi jегărite, mai bine creşti 30 grase şi frumoase. Eşti mai câştigat şi la carne, şi la lapte, şi la muncă. E mai bine să mînci laptele de la 30 de oi sătule decît cel de la 100 de oi flămînde. Aceasta este judecata unui inginer care vede în fiecare animal o formă de studiat, un model pentru o statuie şi care, deşi a absolvit în 1977, este directorul unui complex de îngrăşarea mieilor. Un complex cu oameni muncitori, serioşi, care nu ştiu că directorul, în după-amiezele sale libere, lucrează statui în marmură şi picturi în ulei.

BOGDAN NISIOIU ■

Sculpturi şi miei

s-a instruit teoretic la Timişoara iar practic, la Dulceşti, judeţul Constanţa. Acolo, în 1977, a început meseria în nişte grajduri în care se aduceau exemplare din cea mai frumoasă vacă din lume, Holstein. Totuor le era frică pentru că fiecare animal valora aur iar experienţa lui în zootehnie nu trecea cu mult de copertele cărţilor citite în facultate. „Luni de zile am dormit în fermă. Oamenii şiau ce să facă dar nu aveau curaj. Eu aveam curaj dar nu mă prea pricepeam. Era un complex nou, dotat impecabil, în care i-au intrat 600 de vaci ca nişte statui. Cel mai crunt a fost din momentul în care au început să nască. Me-

mieii mai mic adus la îngrăşat înseamnă furaje mai multe, truda mai lungă şi luni mai multe de ţinut în complex. Romulus Tot este unul din cei care au pus umărul la campania de redresare a raselor locale. În unităţile agricole, ani la rînd, problema selecţiei a părut un moft. Doar ţăranii, la oile de pe lîngă casă, aplicau o selecţie riguroasă, neştiinţifică dar eficientă. Animalul cel slab şi prizărit era tăiat iar cel bun ţinut de prăsilă. Cînd cooperati-vele agricole de producţie au început să se preocupe de selecţie, deja oile de rasă turcană aveau un serios minus de centimetri şi kilograme. Iar gospodării, în loc să păstreze

constantă pentru îmbunătăţirea rasei locale de oi. Iar la Complexul de îngrăşare a mieilor Romulus Tot a adunat oameni statornici. „M-am ferit de trecători, de călători. Am încercat să-i leg pe oameni de animale. Am amenajat curtea şi le-am creat spaţii pentru legumicultură. În loc să plece cu trenul de navetă, sau ca funcţionarii, la ora 15, ei rămîn în complex pînă seara tîrziu. Ca să obţinem o rată sporită de creştere, am extins culturile de trifoi şi lucernă. Proteina e cărămida ţesutului viu. Şi dintre toate culturile, cele de trifoi şi lucernă conţin cea mai multă proteină“. Cu această descoperire veche de cînd lumea Romulus

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

„Doresc ca prin publicarea acestor rânduri să aduc mulțumiri întregului colectiv de oameni ai muncii de la întreprinderea Acumulatorul din Bistrița, care, la solicitarea mea de a-mi schimba un acumulator defect, aflat în stare de garanție, mi-a trimis un acumulator nou în timp de numai 15 zile. Promptitudinea cu care acești oameni mi-au rezolvat cererea merită, cred, a fi cunoscută public” (Aurel Mag, str. Bejan bl. Z 1, scara I — Deva).

■ Primim, din partea Consiliului popular al județului Hunedoara :

„Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Faraș Sandor**, din orașul Petrila, strada „Republicii”, bloc 55, ap. 74, prin care acesta solicită mutarea într-un apartament corespunzător. Conducerea unității „Preparația cărbunelui — serviciul CTC Petrila”, reanalizând cererea petiționarului, i-a aprobat un apartament cu 4 camere, în blocul 108 pe strada Minerului, bloc ce se află într-o stare avansată de construcție și care va fi dat în folosință până la sfârșitul lunii august”.

■ Interesantă (și veți vedea imediat de ce !?), scrisoarea primită de la **Costel Pirvu** din Brașov, bd. Alexandru Vlahuță nr. 48, bloc 123 A, ap. 27 — telefon 25 539 : „Propun, celor în drept, construcția unui complex hotelier balneo-climateric, cu terasă spre lac, amenajări plaje, strand cu apă dulce, apă sărată, bazin acoperit cu apă sărată, băi de apă caldă sărată la vară, băi de plante, impachetări, sală de gimnastică, masaje, parafină, magnetizări, fizioterapii, vibraatoare, saune, nămol, plimbări pe lac cu bărcile, concursuri de pescuit, excursii în jurul comunei la cheile Doftanei, V. Doftanei, Paltinul, Muzeul Doftana, Pietricea, Slănic-Prahova și pădurile din jurul comunei... în comuna Brebu. Se află la circa 12 km distanță de Cimpina, este așezată — ca și Breaza! — pe un platou aflat pe partea dreaptă a râului Doftana ; drum asfaltat, soare mult în timpul anului, aer ozonat, mulți pomi fructiferi, pădure de stejari — un mare lac cu apă dulce aflat în centru și înconjurat de brazi, lac de peste 20 000 m.p. — conductă de apă sărată aflată la circa 800 metri, cu o foarte mare concentrație de sare, care își păstrează temperatura la 18°C, indiferent de anotimp...”.

■ Consiliul popular al municipiului București :

„Referitor la scrisoarea **GRUPULUI DE LOCATARI** din șoseaua Oltenei nr. 63, blocul 3, sectorul 4, vă comunicăm : din

verificările efectuate a rezultat că, într-adevăr, punctul de colectare a fierului vechi a fost necorespunzător amenajat, că datorită acestuia au avut loc unele accidente, ceea ce a dus la discuții și neînțelegeri în rândul locatarilor. Analizând situația creată cu factorii de răspundere de la nivelul Consiliului popular al sectorului 4, acest punct de colectare a fost desființat și reamplasat într-un spațiu adecvat, iar pe spațiul respectiv urmează să se amenajeze un teren de joacă pentru copii”.

■ „Mă numesc **Săndor Czi-ryk**, din municipiul Satu Mare, strada Dobrogeanu Gherea nr. 1, scara E, etajul 3, apartamentul 59 ; sint pensionar și m-am stabilit aici, în Satu Mare, din decembrie 1984, venind din județul Bihor. Am 83 de ani, o soție paralizată căreia îi trebuie medicamente, economiile noastre sint pe sfârșite : de la Oficiul de asigurări și pensii Oradea am primit drepturile de pensie pînă în decembrie 1984 inclusiv. Dar de la stabilirea mea la noua reședință încă nu am primit nici un ban — deși dosarul a fost trimis de către Oficiul de pensii Bihor pe data de 12 decembrie 1984 către Oficiul similar Satu Mare. M-am interesat la Oficiul de asigurări sociale și pensii Satu Mare, unde mi s-a spus că dosarul meu de pensie a fost trimis cu adresa nr. 1588/20 aprilie 1985 la Direcția Generală de Asigurări Sociale și Pensii București, de unde, pînă la data cînd vă scriu (16 august a.c. — N.R.), nu a ajuns la Oficiul de pensii Satu Mare ! Sint aproape 8 luni de zile, de la începutul lui decembrie, de cînd mă zbat... nu știu ce să mai cred ! Unii spun că să mă aștept ; le-aș răspunde : cit ? ! — la vîrsta mea?”.

■ Consiliul popular al județului Bihor :

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Ioan Chiș** din Oradea, strada Borsecului nr. 16, trimisă nouă spre competență rezolvare, vă comunicăm : **Ioan Mateias**, responsabil unității nr. 61 din cadrul I.C.S. Alimentara, a fost chemat la conducerea întreprinderii și atenționată pentru abaterile de la regulile generale de comerț. De asemenea, cazul va fi prelucrat și la sediinta cu toți gestionarii și lucrătorii comerciali din cadrul unităților noastre, în cursul acestei luni”.

■ Consiliul popular al sectorului 2 :

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către un **GRUP de cetățeni din strada Maior Coravu nr. 30**, sesizînd că programul de la Teatrul de vară „23 August” le deran-

jează odihna, vă facem cunoscut că la acest teatru, de la orele 17,30 și pînă la ora 21, va avea program de discotecă, urmat de film artistic ; s-au luat de asemenea măsuri ca stația de amplificare să funcționeze la parametri fonici normali”.

■ Consiliul popular al municipiului Buzău :

„In legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Zoia Chifu** din Buzău : pentru rezolvarea acesteia, Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a repartizat I.V.V. Buzău — unde este încadrat soțul petiționarei — apartamentul 16 din blocul B.I, pentru a fi repartizat familiei Chifu”.

■ Un bucureștean (**Daniel Rusu**, strada Stupinei 23), ne relatează un caz, după părerea domniei sale, cel puțin ciudat : „Simbătă 3 august, în jurul orei 13,45 — pe o ploaie torențială ! — autocisterna 31-B-3421 stropoa cu sîrg peluza cu iarba din jurul statuii **Mihai Viteazul** din fața Universității. Motorul mașinii mergea din plin, pompind jetul de apă dirijat de șofer la cca. 10 m. înălțime, făcînd astfel o aprigă concurență troleibuzul picate din eer pe cale naturală. Incredibilul fenomen s-a desfășurat pe durata a 10 minute — cit am așteptat troleibuzul în stație — martori fiind zeci de cetățeni ce se aflu în preajmă. In afara gestului de risipă, care nu poate fi neînsemnat, rămîne absurdul situației și un mare semn de întrebare asupra mentalității celor care l-au provocat :

■ Consiliul popular al județului Dimbovița :

„Referitor la scrisoarea lui **Ion Gh. Constantin** din satul Iazu, comuna Cojasca : căsătorit cu Ioana, în vîrstă de 37 ani, casnic, mamă a 11 copii din care 10 sint în prezent sub vîrsta de 18 ani — și privind majorarea cuantumului ajutorului pentru mamele cu mai mulți copii — s-a procedat la majorarea acestuia, de la 350 la 500 lei, prin decizia nr. 78/24 04 1985 emisă de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Dimbovița. Drepturile au fost plătite retroactiv de la data cînd respectiva a fost îndreptățită la majorarea ajutorului”.

■ Intre zecile de scrisori ce ne sosesc zilnic, iată și o vedere „Către redacția **Flacăra** — București, Piața Școlii nr. 1. Salutări de la **Năvodari**, vă transmite delegația de elevi și profesori a municipiului Cluj-Napoca !” Atît. Bucuria n-are nevoie de multe cuvinte.

■ „Dacă din intîmplare te afli la Bacău, și dorești să călătorești cu autobuzele I.T.A. pe ruta Bacău — Comănești — dorînd însă să cobori în stațiile **Grigoreni, Tescani sau Scorțeni** etc. — casiera de la ghișeu îți spune răspicat : „Nu eliberăm bilete decît pentru **Moinești** !” În această situație călătorii din aceste sate sint nevoiți să plătească biletul pînă în Moinești, cheltuînd peste 100% din tarif, pentru a putea ajunge acasă. Intrucît faptul reprezintă o curiozitate pe care călătorii o suportă pe banii lor proprii, vă rugăm să publicați aceste rînduri”.

(**Popa C.**, comuna **Scorțeni**, județul Bacău).

■ Oficiul național de turism — Centrala LITORAL :

„Cu privire la scrisoarea prin care **Nicolae Neacșu**, om al

muncii la brigada de construcții a Centralei de Turism O.N.T. „Litoral” Mamaia s-a adresat redacției dumneavoastră... „Conform noilor tarife, tov. Neacșu are de plătit pentru perioada la care se referă suma de 1 209 lei ; diferenta de 1 471 lei plătită în plus urmează să i se restituie ; de asemenea s-au refăcut calculele și pentru celelalte persoane nominalizate în scrisoare și care locuiesc tot la cîminul din cadrul I.H.R. Eforie Nord”.

■ I.F.E.T. — Arad :

„Privind modul de rezolvare a scrisorii adresate redacției de către **Ioan Ierogosan**, muncitor la secția de industrializare a lemnului din Bocsig : la data de 1 august a.c., cazul tovarășului I.I. a fost rezolvat favorabil : unul dintre electricienii noștri plecînd prin transfer, tovarășul mai sus amintit a fost reincadrat în funcția de electrician”.

■ „Vă rog foarte mult să mă ajutați să obțin o adeverință prin care să se certifice faptul că am fost angajat la **Întreprinderea minieră Aninoasa** — localitatea Aninoasa, județul Hunedoara — în timpul practicii studentești din anul 1980, perioada iunie—iulie. Menționez că pînă în prezent am făcut două scrisori recomandate întreprinderii în acest sens, neprimînd răspuns. Respectiva adeverință îmi este necesară pentru completarea cărții de muncă”.

(**Cristian Bălan** sat **Brădet** bloc 55 A, camera 12, comuna **Brădeț**, județul Argeș, cod 0464).

■ Consiliul popular al județului Hunedoara :

„Privind modul de soluționare a scrisorii adresate redacției de către **Marius Vasilev**, din Hunedoara, strada Batiz nr. 9, prin care acesta solicită sprijin pentru încadrarea în muncă, vă comunicăm : cele semnalate în scrisoare au fost discutate în comisia de repartizare a forței de muncă a municipiului Hunedoara, cu care ocazie s-a stabilit ca M.V. să fie repartizat la Ocolul silvic Hunedoara, petentul fiind mulțumit de rezolvarea sesizării sale”.

Iată o idee interesantă la care am putea subscrie introducînd obligația de a se imprima pe orice obiect ce se aruncă după folosire (după folosire) și care are deja tipăritură (deci fără implicații asupra costurilor), din hirtie, metal sau mase plastice (precum tichete, prospecte, pliante, ambalaje de orice fel), deviza : „Păstrați România curată”, sau „Păstrați orașul nostru curat !” — desigur, fără a impieta asupra aspectului general al produsului respectiv, al grafiei în ansamblu. E o propunere”.

(arhitect **Florin Mihăescu**, șos. **Pantelimon** nr. 256, bloc 53, scara B, ap. 132, sectorul 2, București — telefon acasă : 28 36 24).

■ În numele citorva sute de navetiști de pe ruta feroviară **Balota—Drobeta-Tr. Severin**, ne scriu **abonații C.F.R. Gheorghe Hoancă și Gută Dincea din satul Aluniș, județul Mehedinți**. Intrucît — spun ei, printre altele — întîmpinăm serioase greutăți cu coborîtul și urcătul în tren în stația **Girnița**, datorită lipsei unui peron adecvat, solicităm Direcției regionale C.F.R. Craiova să dispună amenajarea unui astfel de peron în stația **Girnița**. Dacă va fi nevoie — adaugă ei în încheiere — noi, locuitorii satelor **Girnița, Prunișor, Ghelmeșoia, Gușu, Prunar, Valca Odăilor, Alunis, Bădărești** și **Balota**, vom fi gata să dăm o mîină de ajutor la executarea lucrărilor.

■ Veiți bune și pentru : **Georgeta Toi** din **București**, str. **Sold. Stelian Mihale** nr. 3 ; **Marioara Iamandi**, **București**, șos. **Mihai Bravu** nr. 39 ; **Gheorghe Roman** din **Făgăraș**, str. **Tudor Vladimirescu** bl. 4, ap. 3 ; **Nicoleta Raita** din **București**, str. **Zambilelor** nr. 4, și **Mihail Cîmpeanu** din **București**, str. **Barajul Dunării** nr. 3, bl. M 35, sc. 7, ap. 295. Scrisorile dumnealor, prin care solicitau sprijin pentru încadrarea în muncă, au fost trimise organelor locale ale puterii de stat din localitățile de domiciliu spre competență rezolvare. Urmare a grijii și atenției cu care au fost tratate sintem în măsură să anunțăm, în baza răspunsurilor oficiale primite, că : **Georgeta Toi** a fost repartizată la I.C.T.B. ca muncitoare necalificată în vederea calificării în meseria de confecționer ; **Marioara Iamandi** la I.T.B. ; **Ana Roman** la **Întreprinderea de prelucrare și industrializarea cartofului Făgăraș** ; **Nicoleta Raita** la **Întreprinderea „Trico-dava” București** ; **Mihail Cîmpeanu**, tipăritor tipar înalt la **Întreprinderea poligrafică „Filar”**.

■ Eu nu fumez, dar asta nu înseamnă că nu pot sau nu am voie să intru în unitățile ce se găsesc în Capitală și depind de I.C.L. Tutunul, pentru că în aceste unități mai găsîm uneri și alte articole trebuitoare. Ba unele unități de acest fel se intitulează cu litere mari „A.B.C.” Nu știu prea bine ce semnifică o astfel de firmă, dar în A.B.C.-ul ce se află într-o nișă de zid din Piața Ghencea n-am putut intra deoarece mai todeauna este ferecat în lacăte. La fel stau lucrurile și cu ABC-ul din Complexul comercial ce se află lângă Fabrica „ADESGO”, pe Șerban Vodă. Gestionara de aici are un program strict personal care vine în totală contradicție cu cel afișat ; ba e plecată la piață, ba e în inventar sau dusă la ICRAL sau în concediu medical. Poate se găsește cineva să se ocupe și de aceste ABC-uri, învățîndu-le mai întîi alfabetul respectării unui program legal de lucru. (**Ion Minghe-raq**, **București**, str. **M. Eminescu** nr. 218).

■ **Ministerul Minelor** răspunde scrisorii lui **Constantin Giosan**, din comuna **Dorna Arini**, str. **Gura Negri** nr. 324, județul **Suceava** : **Combinatul minier Suceava** v-a comunicat că are posibilitatea să vă încadreze în meseria pentru care sinteți pregătit la **E. M. Călimani**. Rugăm a vă adresa **C. M. Suceava** pentru întocmirea formelor legale de încadrare în muncă.

Pagină realizată de **HORIA PĂTRAȘCU**

Răspuns la o... anonimă

În pofida precizării constante din revistă că „nu sint luate în considerare scrisorile anonime...”, vom face, de data aceasta, o excepție, răspunzînd unui „**Stan Pățitu**” din **Timișoara**, cum se autocaracterizează cel care omite semnătura.

Este vorba de cîteva observații, bine intenționate în fond, pe care timișoreanul anonim le așterne pe hirtie, cu indignarea justificată pe care o provoacă elementele infractoare oricărui om corect, indiferent dacă a-ajunge sau nu în postură de păgubaș. Autorul anonim are multă dreptate, în principiu, susținînd că hoții, borfașii de toate categoriile aduc un mare rău semenilor societății, dar nu este realist atunci cînd reproșează că „de ce îi criticăm prin articole pe naivii care se lasă induși în eroare de escroci ?” Ei sint, vezi Doamne, oameni de bună credință. De vină sint cei care îi înșală. Perfect adevărat, pînă la un punct. Dar cîtă vreme această moștenire a trecutului, pentru eradicarea căreia mai avem multă vreme de acționat nu este oare imperios necesar ca să fim noi, ceilalți și mulți de altfel, mai vigilenți, mai combativi față de cei care ne lezează interesele ? Față de acele elemente infractoare care poartă uneori masca unor indivizi „binevoitori”, cu relații și posibilități aproape nelimitate de a face și a dregre, ceea ce, de altfel, miroase de la o poștă a escrocheriei !

Dar să nu ne pierdem cu prea multă teorie, cînd avem, din păcate, exemple edificatoare care ar trebui să pună pe atîția alții

pe gînduri, atunci cînd ajung în împrejurări similare.

Astfel, **Petre Manciu** din comuna **Vărăști**, județul **Giurgiu**, avea să devină, în ziua de 28 iulie a.c., victimă a unei înșelăciuni, oferînd cu ușurință suma de 13 800 lei numiților **Radu Chișu**, fără ocupație, din **București**, str. **Lipova** nr. 14, și **Dumitru Stan**, din aceeași localitate, str. **Suhaia** nr. 12, instalator la o secție anexă a Consiliului Popular al Comunei **Belciugatele**, județul **Călărași** — ambii cunoscuți cu antecedente penale, care au „promis” că pot procura folie de polietilenă pentru solarii, în realitate neavînd asemenea posibilități, dar nici intenția de a da curs promisiunii.

Șansa lui **Petre Manciu** de a-și recupera banii a fost că, sesizate la timp, cadrele din **Circumscripția II** miliție au acționat operativ, reținîndu-i pe escroci și recuperînd prejudiciul.

Mai greu a fost însă pentru soluționarea reclamațiilor cooperatorilor **Ștefan Baciu** și **Dumitru Baciu**, din comuna **Izbi-ceni**, județul **Olt**, care au reclamat la miliție că au fost înșelați de către **Neculai Andrei**, din comuna **Clinceni**, județul **Giurgiu** și **Ilie Udrea**, comuna **Grădinari**, același județ, cărora le-au incredințat suma de 240 000 lei (!) pentru a le procura, chipurile autoturisme „ARO”, aceștia dînd birul cu fugiții, imediat după ce au pus mîna pe o sumă atît de frumuscă.

Dacă înțelepciunea populară a creat acest binecunoscut personaj „**Stan Pățitu**”, de ce să nu ne gîndim măcar puțin la el înainte de a băga mîna în buzunar ?

MIHAI GROZAVU

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Dialoguri despre alimentația rațională

Ce loc ocupă LEGUMELE în meniurile alimentației publice?

Raid in căutarea unei salate

Deocamdată decor! De ce nu și aliment de bază?

Am început ancheta de față pornind de la gestul cel mai firesc: ne-am așezat la masă, firește într-un restaurant, și, pe lângă porția de carne care ne-a fost servită, am mai solicitat, cu gândul la o alimentație mai completă, și ceva legume: o salată de vinete cu ardei copti, de pildă, o cremă de legume, altceva care să ne asigure vitaminele necesare într-atît vieții. Nu ceream, deci, marea cu sarea, ci un aliment la îndemână, mai ales acum, în toial verii, în plin sezon legumicol.

„Nu avem decît salată de vinete; ardei copt nu avem!” ne dezarmează de la început ospătara Maria Popescu, femeie destul de harnică, după alergătura ei, destul de amabilă, după felul în care ni se adresează și după cum ar vrea să satisfacă solicitările fiecăruia. La masa de alături, un bărbat și o femeie consumă, la friptură, și cite o salată asortată. Nu-mi stă în obicei să trag cu urechea, dar cum ne aflăm atît de aproape, și cum expresia femeii se distinge prin plasticitate sint tentat s-o rețin: „Stefane, castraveții ăștia au cam albit; sint bătrîni, dragă!” Citeva vrăbii se ospătează cu boabe de orez rămase pe o farfurie, fapt ce se încadrează plăcut în decorul natural din jur. Consumăm, deci, plătim și-l căutăm pe bucătar. Il întîlnim, cum era de așteptat, la bucătărie. Ce mîncăruri, preparate din legume aveți azi? întrebăm. Privirile bucătarului ascund un zîmbet indulgent și ne mărturisesc că, în afara unei ciorbe de legume, nu mai are nici un fel de altă mîncare din legume. „Nu prea se consumă, aici, la noi la Restaurantul Băncasa; am gătit ghiveci, dar nu-l puteam păstra de la o zi la alta, se strică. Apoi, sinceri să fim, ni se confesează bucătarul Aurel Ivașcu, nici nu prea primim cine stie ce cantități de legume”. Și, într-adevăr, realitatea din bucătărie confirmă afirmațiile: citiva ardei copti (totuși!), salata de vinete, legumele pentru garnituri — roșii, mazăre și fasole, castraveți și ardei iute — sint toate alimentele legumicole de la restaurantul Băncasa. Cu toate acestea,

șeful unității, tovarășul Paritenie Pasitoni, om cu destulă experiență în comerț, plecat de la ospătar și ajuns șef de unitate, ne spune că planul minimal, de 5 kilograme de legume la un kilogram de carne, se realizează totuși. Cum? îl întreb, sceptic oarecum. „La mesele organizate pe care le oferim grupurilor de turiști, ne răspunde dînsul; din două sute de turiști, cîți ne vin la o masă, 50 măcar sint vegetarieni. Știm lucrul ăsta dinainte. Astfel stînd lucrurile, ne aprovizionăm cu cele necesare. Pentru ceilalți consumatori, însă, nu prea avem ce oferi. Serviciul comercial, care ne aprovizionează, ne aduce ce găsește.”

— Dacă vă pomeniți acum cu un grup de turiști, ce le oferiți? — Le oferim ceea ce avem... Cu vegetarieni ne-am descurca mai greu, e adevărat. Deși unele păreri sint contradictorii, atunci cînd bucătarul ne spune că nu sint prea solicitate legumele, iar șeful de unitate ne spune că se realizează planul minimal, reținem totuși un punct de vedere comun: cel puțin aici, unde am debutat cu această anchetă, ar fi vorba de o deficiență în aprovizionare. Mai este însă vorba și de altceva: de o neconcordanță între ceea ce există în bucătărie și ceea ce știe ospătarul că există. Înlăturată și această defecțiune lucrurile se mai pot încă îmbunătăți...

Ne continuăm ancheta într-o unitate în care legumele ar putea deține un loc important în alimentație, unde poate îl și dețin, dat fiind aflulxul mare de consumatori: restaurantul cu autoservire Gastronom, situat la intersecția străzilor Știrbei Vodă și 13 Decembrie. E ora prînzului, oră de vîrf. Ce se află în vitrine? Pînă a intra mai în amănunt, la o primă privire legumele sint prezente: ciorbe, vreo cinci feluri, toate conțin legume; garniturile, la marea majoritate a sortimentelor, multe aflate în vitrine acum, sint din legume: dovlecei, mazăre, fasole, varză, spanac, ciuperci, cartofi, vinete, ardei. „Nu avem, ne spune tovarășul Ștefan Pochio, unul din cei doi șefi de

unitate, cantități suficiente de morcov, verdeturi, albituri în special, conopidă, care se găsește, pentru noi la un preț neabordabil, nu avem în cantități suficiente dovlecei, ardei gras, varză albă, alte legume mai rare. Din această cauză n-am putut atinge baremul minimal de 5 kilograme de legume la un kilogram de carne; și mai contribuie, la această nerealizare, și punctul Gospodina, organizat tot în interiorul unității, unde semipreparatele, majoritatea din carne, se vind fără legume. Sintem, însă, foarte aproape de acest barem, am ajuns la 4,8 kilograme de legume”. Șeful de unitate are dreptate: există legume suficiente, dar din cele de bază. Unele, pentru care trebuie să umbli mai mult, probabil lipsesc. Cercetînd nota de comandă din ziua raidului nostru rezultă următoarele: din 70 de kilograme de vinete solicitate nu se primise nici măcar un kilogram; din 120 kilograme de castraveți, nimic, iar din 120 kilograme varză albă, tot nimic! Ce faceți în situația în care nu aveți aceste legume? am întrebat. „Rămînem la legumele de bază, din care avem, cum vă spuneam, cantități suficiente, în stoc”. Dar și din acestea, am văzut, multe sint conservate, de anul trecut, cum e mazărea, ghiveciul, fasolea verde și altele. Sigur, sint legume bune, dar ele se pot folosi în timpul iernii, cînd cele proaspete lipsesc, iar serviciile comerciale ale întreprinderilor, complexelor de alimentație publică ar putea să se zbată ceva mai mult, să asigure o mai bună aprovizionare a subunităților.

Aici, la restaurantul Gastronom, bucătarul-șef, Cornel Toanță, ne-a vorbit despre o preocupare laudabilă a colectivului de bucătari: aceea a calității preparatelor. „Nu există, crede el, linie mai bună, mai completă, ca la Gastronom! Am avut în vedere și o categorie mai specială de consumatori: bătrînii singuri, cei cărora nu are cine să le prepare, să le gătească mîncărurile de care ei au nevoie, uneori li se impun. Avem clienți, din această categorie, care s-au obișnuit cu nelipsita cremă de legume, cu ciorba Gastronom, numai din legume, specialitate a noastră. Tot pentru ei, și nu numai pentru ei, servim dimineața oă la pahar, orez cu lapte, alte preparate adecvate, budinci din legume. Am ajuns să le oferim consumatorilor pînă la 80—90 de sortimente pe zi”. Bucătarul-șef Cornel Toanță are dreptate, dar

tot de la el am reținut că muncă-lor, a celor de la subsol, adică din bucătărie, depinde foarte mult de munca oamenilor de la suprafață: a ospătarilor, a bufetierelor; de felul în care aceștia se comportă cu clienții, de felul în care sint informați cu realitatea de la bucătărie. „Noi, zice, adică unitatea noastră este o adevărată uzină de mîncare, avem un plan de aproape 75 000 lei pe zi. Contează foarte mult dacă masa e curată, debarasarea se face continuu, dacă bufetiera e amabilă. E bine, cred eu, să-i mai zici clientului și: „poftă bună!” și „dacă nu vă place, poftiți altceva!”

— La dv. se întîmplă astfel de amabilități? întreb...

— Am văzut clienți care au mers direct la bufetieră și i-au zis: „vă rog să-mi dați o ciorbă direct din oală!” Și bufetiera le-a dat. Sau am văzut clienți cărora nu le-a convenit prețul, după ce luaseră mîncarea, și au venit la bufetieră, au rugat-o să le-o schimbe. Și ea le-a schimbat-o. Așa se face că avem clienții noștri, unii de ani de zile.

Dialogul de mai sus nu face altceva decît să sublinieze starea normală a unui comerț civilizată, normele firești care ar trebui să fie respectate la fiecare astfel de loc de muncă, aleasa conduită a lucrătorului din comerț. Că nu peste tot este la fel, e tot o realitate, dar una care trebuie asanată radical.

Să ne continuăm însă raidul nostru, pentru a mai cunoaște cite ceva despre starea de fapt, în alimentația publică, a Măriei Sale, Leguma. Fiindcă pînă acum am reținut că, pe ici, pe colo, ea mai are de înfruntat mentalități, comodități, că soarta ei trebuie gîndită începînd chiar de la terenul pe care e semănată. Poposim deci la restaurantul București, o unitate model a comerțului bucureștean, care dispune de o bază materială de o eleganță rar întîlnită. Încă de la intrare observăm o expoziție de preparate din legume, precum și din carne și legume: salate de mai multe feluri, de combinații inedite, cocktailuri de crudități, ciuperci simple cu brînză rasă pe deasupra, altele cu usturoi, roșii umplute cu salată de vinete, chiar și vinete imambaialdi, pește cu legume etc. Aici, se poate constata, leguma e cu adevărat înobilată. Expoziția, aflăm de la tovarășul Gheorghe Petrache, șeful unității, e zilnică, nu ocazională. Preparatele se aduc la masă cu căruciorul, iar clientul alege ce dorește. În felul acesta legumele se consumă, sint solicitate. În plus, servind imediat acest antre,

clientul nu este nevoit să aștepte pînă i se servesc și celelalte feluri de preparate. La rîndul său, lucrătorul din comerț, ospătarul, are timp să-i facă mai bine meseria.

— Cum e aprovizionarea cu legume? întreb eu șeful unității.

— Dacă ne preocupăm de acest lucru, avem; dacă nu, nimeni nu zice: „poftim!”, spune la rîndul său șeful de unitate.

Și, preocupîndu-se, în magazine există la ora asta 300 kilograme de vinete, 200 kilograme de morcov, 150 kilograme dovlecei, 100 kilograme varză albă, 100 kilograme de pepeni, cantități însemnate de struguri, mere și pere, prune, piersici și caise. Cu alte cuvinte, vitamina este asigurată. Chiar și prepararea unor legume este mai altfel decît am văzut noi în alte unități: „printr-un procedeu tehnic adecvat, zice bucătarul-șef Lucian Postelnicu: prin înăbușire sau sotare, altele prin fierbere sub presiune. Evităm pe cit se poate componenta sursurilor care conțin faină. Vinețele, dovleceii, de pildă, se curăță de coajă, se taie în cubulețe, le punem într-un vas cu unt topit și, astfel, le sotăm. Le adăugăm sare, piper, zahăr și pregătite în felul ăsta le servim. Devin adevărate delicii! Preparăm, zilnic, între 105 și 142 de sortimente, firește nu numai din legume. Așa se face că avem o solicitare suficient de mare, avem clienți care vin la noi să servească ciorba București sau soteul național. Apoi, toate minaturile, la noi, au o garnitură, de 12 lei, din patru feluri de legume — obligatoriu.”

Aici ni se ridică, însă, și o altă problemă, pe lângă celelalte de pînă acum: semiindustrializarea unor legume, cum și conservarea lor. Legat de aceasta, șeful unității, Gheorghe Petrache, spunea următoarele: „Pentru noi, unitățile de alimentație publică, ar fi bine ca furnizorii, adică ilefeurile, să conserve legumele în recipiente mai mari, de 3 pînă la 5 kilograme, chiar mai mari. Cartofii, de pildă, ar fi bine și ar putea să ne fie livrați curățați, tăiați, gata pentru a fi pregătiți. Să fie semifabricați și, desigur, să se includă în preț costul acestor manopere. Am putea evita, astfel, lucrătorii intermediari, nu puțini în unitățile noastre, am diminua consumul de energie prin evitarea roboților, am asigura o mai bună calitate produselor și, nu în ultimul rînd, am realiza importante economii de legume și zarzavaturi, știut fiind că mai în fiecare iarnă ne trîcim cu cartofi, morcovi, țelină și alte legume stricate. Este un deziderat mai vechi al furnizorilor noștri.”

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Trei opinii de la Capșa

Vara și toamna, „sarea în bucate” ne-o oferă grădina!

„Casa Capșa” nu se dezmințe. Aceeasi ospitalitate, aceleasi mîncăruri care-ți lasă gura apă. Verdeturile și legumele sint la mare cinste, ele decorează, dau gust, întregesc mîncărurile, colorează meniurile, grație imaginației și harniciei unor bucătari care ar face cinste oricărui mare restaurant din lume, ele, cruditățile, reprezintă cam 70 la sută din alcătuirea preparatelor care fac renumele firmei. „Este un procent, afirmă Dima Agop, unul dintre responsabilii restaurantului, care ne apropie și din acest punct de vedere de marile restaurante din străinătate. Nu poți asigura o calitate deosebită mîncărurilor dacă nu le asiguri și bogăția de vitamine, dacă nu le ornezi atrăgător. Unitatea noastră are un plan de 100 000 lei pe zi, producția culinară proprie reprezentînd 75 la sută, restul fiind realizat din băuturi. Pentru o bună aprovizionare trebuie să te zbați tot timpul anului, nu numai în sezonul turfanadelor sau vara. Toamna bate la ușă și cămările noastre trebuie să fie la fel de pline cu verdeturi și legume pentru că în orice zi a anului trebuie să oferim consumatorilor mese complete.”

Cei doi bucătari șefi ai „Capșei” sint Ion Samoila și Zenovie Zamfir. Ion Samoila, maistru bucătar, a participat la două olimpiade internaționale, la numeroase concursuri europene și a lucrat ani buni în străinătate ducînd faima artei culinare românești în numeroase țări. A obținut 13 distincții cu echipa și trei medalii de aur personale. Bucureștenii, ardeleanii după

părinți, își iubesc meseria ca orice ardeleni care își ia viața în serios. Ne arată ce a gătit în acea zi, „nu este mîncare, nu există preparat care să nu fie îmbogățit, înobilat” cu legume, ne arată borcanele, borcănele, canistrele puse gospodărește, pentru toamnă, pentru iarnă, cînd nu va fi nevoie să apeleze doar la industria de conserve. „Am lucrat mult în străinătate, străduindu-mă să fac cunoscute preparatele noastre tradiționale. Și în Italia, și în R.D.G., și în Austria sint foarte apreciate salatele. Mi-a plăcut întotdeauna ca un platou să arate frumos. Pînă să guste, cumpărătorul trebuie să fie atras, trebuie să fie curios. Cu verdeturi și legume se pot pregăti nebănuit de multe preparate, antreuri, salate, garnituri. Avem acum salate cu roșii cu vinete, vinete cu legume, pește cu legume, pește umplut cu spanac, pentru că ne-am păstrat spanac și ne-am conservat. Nu te îngrijești, nu poți să faci o masă ca lumea. Toamna, congelăm toate zarzavaturile, conopidă, țarhon, mărar, pătrunjel etc., crude, nu uscate. Acum, vara, este, firește, mult mai simplu, aproape că nu este legumă care să nu existe în preparatele noastre. Avem, azi, creme de ciuperci, de legume, iar castraveții pe care le vedeți, zece la număr, cu roșii, ardei gras, ciuperci, verdeață, salată verde, castraveți, hrean sint pregătite pentru decorul mîncărurilor. Am pregătit șase feluri de garnituri, de dovlecei, de morcovi, de conopidă, fiecare combinată altfel, pentru prepa-

ratele cu miel, cu pui, cu pește etc. Se pot face o mie și una de preparate cu legume și verdeturi iar de învățat, înveți tot timpul și de la oricine. Sint deicioase, de pildă, roșiile umplute cu salată de crudități (vinețe, felină), cu ciuperci, oul umplut cu pastă de morcovi, cu piure de mazăre, cu pastă de felină, de conopidă sau de spanac. Orice crudităte poate fi combinată în foarte multe feluri, șeful bucătar se orientează în funcție de sezon, de piață, el poate și trebuie să inventeze, să creeze cit mai multe preparate. Omul intră în restaurantul tău când îl ciștiți cu ceva, nu-i place una, îi oferă altceva, fiecarea după gust, dar trebuie să fii mereu atent, cum merge o mîncare, o salată, un antreu. Vi-o spune un meșter care este de 31 de ani la „Capsa“.

Stefan Lăzărescu, „capsist“ din fragedă tinerețe care a luptat în permanență ca localul să nu-și piardă personalitatea și strălucirea, este de părere că un aport important revine și industriei noastre de conserve. „Vara spune el, și în general în perioada cînd se gătesc crudități, lucrurile sint mai simple pentru un șef de unitate muncitor și pentru un șef bucătar priceput. Iarna, însă,

fabricile de conserve trebuie să fie piața tuturor. Sortimentele sint foarte sărace la ora actuală. Priviți în alimentare, citeva feluri de legume conservate și citeva gemuri. Sint convins că industria noastră de conserve poate face mult mai mult. Iată citeva produse care n-ar trebui să lipsească iarna din magazine: bame în ulei sau bulion, vinețe în ulei sau bulion, dovlecei, morcovi, tarhon, arpagic în saramură, zarzavat asortat la borcane, morcovi în apă, mazăre extrafină, fasole extrafină, spanac, dulceață de trandafiri, de coacăze, de vișine etc. Sigur că da, acestea se fac, dar unele dintre ele în cantități prea mici. Nu găsești tarhon, nu pui, nu primești dulceață de coacăze, folosești gem de caise, dar va ieși altceva și preparatele vor semăna între ele. Lipsindu-ți sfecla sau morcovii, cireșele sau pepenii confiați, produse atât de necesare laboratorului de cofetărie, produsele tale vor arăta în consecință. Repet, baza sint fabricile de conserve pentru că aproape jumătate de an ele trebuie să asigure verdeturile și legumele oricărei gospodării, deci și a restaurantelor“.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Ce ne spune un maestru bucătar

Doar în expoziții se poate

Două zile la rînd, pe 12 și 13 august, am pătruns incognito prin mai multe unități de alimentație publică bucureștene de diferite tipuri și categorii: „Gospodina“ (afărentă restaurantului „Ovidiu“, cea de pe str. Academiei, cea de la Sala Palatului), cu autoservire („Ovidiu“, „Simplon“, „Lido“, „lacto și lacto-vegetariene (de pe Șoseaua Ștefan cel Mare, de pe bd. Magheru, fost Lăzăr-Dorna, de pe bd. Gh. Gheorghiu-Dej) și restaurante („Ovidiu“, „Trocajero“, „Havana“). Cu precizarea că la ultimele două nu ne-am mai prezentat ca un anonim consumator ci chiar ca ziarist, însoțit fiind de tovarășul Sebastian Moraru de la M.C.I. La „Gospodina“, în afară de salată orientală, nici un alt preparat din sau cu legume. O lipsă de diversificare dezamăgitoare care te face să nu mai intri a doua oară. Presupunind că nu ai nimic acasă de mîncare și ești o femeie ocupată profesional, cum sintem majoritatea dintre noi, femeile din țara noastră, și care mai aspirăm și la timp liber pentru a-1 dăru copiii noștri, soților, odihnei, lecturii, largirii orizontului de cultură și cunoaștere, — în fond aceasta este rațiunea pentru care au fost create asemenea unități, pentru degrevarea femeii de o serie de servitii casnice —, n-ai prea avea cu ce să încropești un prînz gustos pentru ai tăi din ceea ce îți oferă galantarele celor trei unități vizitate. Ce se găsea totuși? Pește, Pește prăjit și pane, adică tot prăjit. Pirjoale semipreparate suprasaturate de pesmet. Niște crochete, cică de creier — ne anunța eticheta — la fel de garnisite cu respectivul făinos. În vitrina frigorifică a unității „Ovidiu“ tronau borcane peste borcane cu conservă de iahnie de fasole! Ce i-or fi împiedicat pe bucătari s-o prezinte chiar proaspăt gătită de ei, cu adaosuri de zarzavaturi din plin acum în grădini și pe piață, ardei, morcov, roșii și multă verdeață, ceea ce te-ar fi îmbiat irezistibil s-o cumperi? Sortimentul „maximal“ și cel „minimal“, nu din hirtii și rețetare ci concret, din rafturi, cam acesta a ajuns să fie — pui la cuptor, pește prăjit, știțel semipreparat, pastă de chiftele, pirjoale și, din cînd în cînd, iarna, maioneză și clătite. Cam atât. De calitate să nu mai vorbim... Deși, ani de zile asemenea unități au etalat și propus de toate „ca la mama acasă“ atât produse gata preparate, cit și semipreparate. Sarmale, ardei și dovlecei umpluți, musacale, ardei și roșii umplute cu orez și sos de tomate, cartofi parizieni, vinețe împănate cu usturoi și sos tomat, dar cite nu vindea, spre renumele ei, acum vreo citiva ani unitatea de la Sala Palatului, de pildă, unde veneau consumatori din tot Bucureștiul să le cumpere. Semnatara acestor rînduri a fost ani și ani clienta magazinului. A scăzut într-atît diversificarea și mai ales calitatea preparatelor încît astăzi și ceea ce mai ne propune nu se vinde. Unde este breșa? „Gospodina“ din str. Clucerului, culmea, pri-

veste chiar spre o piață agro-alimentară, are un perete întreg vîrtat și însăși ușa spre Piața 1 Mai, putînd să înregistreze zilnic „pulsul“ legumelor. Le bate în ferestrele bucătarilor de la „Ovidiu“, tonetele cu legume pe care nu le-am prea văzut (în afara unor ardei umpluți ce pluteau în grăsimi) nici la linia de autoservire a restaurantului. De vad nu se pot plînge, fiind amplasat chiar într-o piață și, în plus, cu numeroase șantiere, spitale, institutii în jur. E vară, e cald dar preparatele ce se pot servi reci, deci fără carne, tradiționale ale bucătăriei românești, ca și din bucătăria internațională pe bază de ardei, vinețe, tomate, rădăcinoase, orez, ouă, brînzeturi, lactate, nu există nici la „Simplon“, nici la bugetul „Lido“. Bucătarii, șefii de unități și chiar cadre de conducere ale organelor comerciale justifică prea adesea cum că „domnule, românul s-a învățat să mînce numai carne“. Cine cunoaște atât de bine acest consumator, în numele căruia se vorbește și se decide? În cazul cînd ar fi așa nu și-au pus și întrebarea de ce? Cîte preparate gustoase, aspectuoase și complete din punct de vedere nutritiv îi oferă din sortimentele și rețetele cu și din legume? De ce cînd facem expoziții culinare „se poate“!? Le cumpără și le mîncă cu plăcere? Ani de zile le-am urmărit, fie profesional, fie ca și cumpărător, fără a conștientiza că mai înainte cu varietatea preparatelor, cu ingeniozitatea și fantezia bucătarilor noștri, cu aspectul și gustul excepțional pe care îl puteau oferi la cele mai banale produse. Tot felul de legume gratinate, tot felul de sufleuri, de buđinci, de torturi de legume, tot soiul de rețete în care un ou, puțină brînză sau un strop de cașcaval ori de smîntînă completau într-un adevărat regal gastronomic o „biată“ legumă, o fasole, o andivă, un dovlecel, un spanac, o ceapă... Deci știm să facem! Atunci? Incerc să aflu un răspuns de la maistra în arta culinară, de 30 de ani în această meserie, Eugenia Radu, bucătăreasa șefă a restaurantului „Havana“. (Provine de la „Cișmigiu“, unde făcuse vad, mai mult, unde încetățenise o tradiție și un renume pentru preparatele cu legume.) Răspunsul e prompt și, zice, curajos. „Deoarece pentru expoziții sintem lăsați să ne abatem de la „Rețetarul-tip“ și, se dau întreprinderilor noastre I.A.P.L.-urilor, competențe de prețuri. Deoarece atunci toată lumea se zbate pentru aprovizionare“. Atunci se vind, și chiar nu ajung, atunci se îndeplinește și planul la încasări. Atunci se ignoră, în fine, mentalitatea și prejudecata cum că nu venim la restaurant să mîncăm legume, ci să ne îndopăm de fripturi.

Prin urmare, cum să facem din moment ce cheia succesului se cunoaște, ca „Luna preparatelor culinare“ și expozițiile să dureze, cum ar fi normal și actual, 12 luni pe an?

CICI IORDACHE-ADAM

Pe Valea Mureșului, spre Spini și mai sus, pe la Aurel Vlaicu se întinde un pămînt nisipos, dar nu atît de nisipos ca să nu mai poată fi folosit la agricultură. Dimpotrivă, oamenii spun că aici se obțineau cele mai bune recolte, chiar și în anii în care apele Mureșului mai dădeau cite puțin peste maluri. Dar asta este o imagine trecută, de altădată, revenită mereu în mintea celor care trec pe șosea și vîd jeturile groase de apă, aruncate în bazinele piscicole de niște pompe puternice. De doi ani tot pompează și pompează la apă din Mureș și crescătoria de pește tot nu se umple. Ba nici peștii nu se saturează, nici cu apă, nici cu mîncare. Și ce este pompat din Mureș cu prețul a mii de vați se infiltrează în sol și se reîntoarce în matca riului. Și oamenii de prin împrejurimi se uită la acest miracol al tehnicii, se miră și rid și își vîd de drum. Am încercat să limpezim o parte din miracolul bazinei cu „pești electrici“. La această oră, ferma piscicolă aparține I.A.S. Simeria. În momentul în care descindeam la sediul acestei institutii se făceau formalitățile de rigoare pentru transferarea ei de la întreprinderea piscicolă Timișoara. „În cel mult două zile, spunea inginerul șef George Băbuță, ferma va fi preluată de I.A.S. și vom trece la o exploatare judicioasă, la înlăturarea deficiențelor care se pot înlătura pentru a aduce această investiție la productivitatea pe care trebuie să o aibă“. Am mai aflat că suprafața totală a fermei piscicole este de 120 de hectare, din care 80 lingă satul Spini și 40 lingă satul Aurel Vlaicu. Prima inundată a bazinei s-a făcut în anul 1963, ca un an mai tîrziu să se obțină și un fel de primă recoltă. În acea febră a schimbării de stăpin, l-am întîlnit și pe inginerul Ionel Neacșu, șeful fermei și specialist în piscicultură. El a preluat-o așa cum este nu cu mult timp în urmă. Oricum, necazurile pe care le-a avut în citeva luni au fost destule pentru a-i scoate peri albi, pentru a-i ameți de cap pînă și pe peștii

care nu prea înțeleg ce se întimplă. În fiecare zi la Spini se pompează din Mureș 1350 de metri cubi de apă. Dar apa nu ajunge, în ciuda celor 10 ore de funcționare a pompelor. Inițial era prevăzut ca ele să funcționeze 20 de ore zilnic. Dar pentru asta era nevoie de electropompști mai mulți, de mai mult curent și, bineînțeles, de pompe foarte bune. Și totuși, desi e la citiva pași de unul din marile riuri ale țării, ferma piscicolă de la Simeria s-a chinut mai multă vreme să-și umple bazinele cu apă. „Pompele au mers foarte greu. N-am reușit să atingem adîncimea necesară a apei pentru că se infiltrează înapoi în Mureș. Au fost pierderi în subte-

Pești la curent!

ran, apa a ieșit și-n preajmă, pe terenurile agricole“. Nici acum bazinele destinate creșterii peștelui, desi se pompează de doi ani, nu au putut fi umplute cu apă. „Am avut în continuare probleme cu stația de pompe“, spunea șeful de fermă. A încerca să faci o pescărie pe o margine nisipoasă a unui riu este echivalent cu a încerca să faci un lac pe nisipul deșertului. Cită vine, atîta se duce, iar peștii trebuie să trăiască și să se hrănească în apa care mai rămîne. Mai mult, la Spini, spunea șeful de fermă, „nu avem bazine de iernat. Ambele bazine sint la Aurel Vlaicu. Normal ar fi fost să iernăm peștele acolo și să-l readucem primăvara la Spini. Ca să-l lăsăm aici ar trebui refăcut devizul, ar fi necesare lucrări suplimentare. Dar toate acestea ar însemna bani. Am încercat să lernăm totuși la Spini. Pierderile au fost foarte mari. Pompele n-au mers mai bine de o lună de zile și în momentele cele mai crunte s-au spart citeva vane. Gheața s-a lăsat iar nivelul apei a scăzut. Din aceste cauze ne-au murit 20 de tone din puietul de vara I. Dacă stația de pompare ar fi

mers am fi avut pierderi mult mai mici, minime chiar. Dar fără ea a trebuit să aducem compresoare, să pompăm oxigenul sub gheață, să facem copci“. După atîtea peripeții într-o perioadă scurtă, șeful de fermă, inginerul Ionel Neacșu trăia o mică bucurie. La noul „stăpin“ a găsit înțelegere, interes și sprijin. Într-un timp apropiat vor încerca să rezolve toate aceste necazuri. Cu toate acestea, ferma piscicolă mai are încă destule bețele. Pepiniera nu este nici acum inundată din cauza stației de pompe și a infiltrațiilor. Cit privește acestea din urmă, specialiștii și autorii proiectului susțin că în anii următori fundul cu nisip al lazurilor se va colmata și nu va mai fi nevoie de pompat atîta apă. Cu alte cuvinte, circuitul apei în natură se va întreprinde. Pînă atunci la Aurel Vlaicu se pompează 1100 de metri cubi pe oră, iar la Spini 1350 de metri cubi. Deci într-o zi la cele două ferme se pompează aproape 25000 metri cubi de apă. Pe lingă hrana zilnică, peștii de la Spini și de la Aurel Vlaicu sint și mari consumatori de curent, fără a fi pești electrici. Pe luna iulie ferma piscicolă a consumat în jur de 25000 de kilovați pentru a scoate apa din Mureșul care curge la citeva zeci de metri și pentru a crește peștele care, fără să consume curent, crește liber în albia riului și prin bălțile apropiate. Peștele de crescătoria este mai bun în primul rînd pentru că este mai scump. Ba chiar este mai gustos pentru că are în carnea sa ceva din gustul buzunarului spart pe care se scurg banii. Chiar dacă prima recoltă a fost livrată și investiția pare rentabilă, ideea de a construi o crescătoria pe malul Mureșului cu apă pompată zilnic din riu rămîne o idee de crap sau mai degrabă de somn. Asta în contextul în care fiecare strop de energie coptează și fiecare pește, ca să trăiască stă cu gura căscată și e comutat la un transformator de tensiune.

CORNEL NISTORESCU

Cronica șoselei

Ce vină ai avut tu, bietule căluț

Am văzut cu ani în urmă, la televizor, un film de-a dreptul uitor, fascinant. Era vorba de un poem despre cai, mai bine zis despre îmblînzirea cailor. Descoperitorii lui, indienii, numeau calul „Marele cîine“. De atunci încolo, acest patruped avea să aducă omenirii inestimabile servicii. În cele mai teribile confruntări, în momentele de restrînte, calul, acest nobil și frumos patruped, a fost întotdeauna alături de om, a fost prietenul lui credincios. A murit adesea tot alături de el, fără a se putea apăra de săbii, de lance, săgeți, sulite, glonte mitralierelor sau bombe. Singura lui speranță de viață era iscusința și priceperea ostasului care îl călărea. De cite ori moartea calului n-a însemnat salvarea omului!

ce răul cu binele, servindu-l cu credință, devotament, făcînd eforturi deseori peste puterile lui, care rabdă ploaia, gerul, arșița, neputînd niciodată să ceară, să se plîngă, să protesteze, nu poate fi numit în nici un caz, om. Cine cunoaște și iubeste animalele distinge cu ușurință în privirile credinciosului patruped, mulțumirea, satisfacția, chiar buna lui dispoziție, după cum, la fel citești în ochii căluțului suferința, implorarea ajutorului. Cit de trist e geamătul de durere al calului și de sinistre sint sunetele pe care le scoate cînd viața îi e pusă în grav pericol. Scenele din ecranizarea romanului „Nimic nou pe frontul de vest“, de E. M. Remarque, unde o unitate de cavalerie cantonată într-un oraș din Franța este prinsă în celeste necruțator al bombardamentului de artilerie, sint edificatoare.

O zi la cabana Muntele Roșu

fiacăre în legea lui, după cum știa textul și melodia. Parcă lipsea ceva, stăpînul căluțului era nemulțumit, se încruntase, în ciuda atmosferei de veselie excesivă. Da, calul nu mergea pe placul lui. „Totmai cînd eu is vesel, tu mergi ca la mort. Las' că-ți dau eu țic mințenas“. Tuciuriul căruțaș pune mina pe un fel de scîndură, leaș, așa ceva, și începe să-l lovească fără încetare pe Porumb, care, îngrozit de spaimă, trece de la trap la un galop delirant, comparabil doar cu cel practicat pe ultima sută de metri al unui derby de prim rang. Zbuciumul calului, durerea provocată pe pielea plîsnită la sînge, mersul lui dezordonat, provoacă desfacerea banalului oric de la ham care, lovind patrupedul peste picioare, îi amplifică durerea și spaima. Căruța se apropie de drumul de fier. Semibarierile sint inchise, iar la vreo doi kilometri se zărește trenul. În această secvență, tuciuriul se trezește parcă din beție. Iminența gravului pericol îl determină la măsură. Trage puternic de hățuri. Calul, însă, nu mai ascultă de comenzi. Este exact situația ca atunci cînd o mașină rămîne fără frîne. Animalul dezlănțuit nu mai poate fi oprit nici de încercarea cantonierului de a stăvilii înaintarea patrupedului. Ceferistul se retrage iute pentru a nu fi lovit. Calul trece printre semibarierile și-și continuă înaintarea. Poate că impactul ar fi fost evitat în ultima secundă, dacă bietul Porumb nu s-ar fi împiedicat cîzînd în genunchi pe calea ferată. Strigătele oamenilor din căruța, ale cantonierului, loviturile primite peste picioare de oricel desfăcut, suieratul disperat al locomotivei, toate acestea l-au îngrozit, provocînd căderea lui în cel mai periculos loc. Au urmat secunde de groază, cînd trenul a spulberat tot ce se găsea pe linie. Cîteva date semnificative: au murit pasagerii. Căruțașul a rămas în viață. Are 7 copii. Cei trei decedați erau singurii din numeroasele lor familii care ciștigau. Rămii înmărmurit, parcă nu-ți vine a crede că în zilele noastre se poate manifesta la un om, tată a șapte copii, asemenea primitivism, sălbăticie, agresivitate neobisnuită, toleranță și chiar încurajată de cei trei care au plătit cu viața gestul lor nesăbuit. Și în final. Ce vină ai avut tu, bietule căluț, botezat atît de caraghios, „Porumb“?

VICTOR BEDA

Comentariul săptămânii

Iulie și august, cele mai călduroase luni ale anului, marchează la noi apogeul verii, al celui mai viguros anotimp, când natura este, toată, în plenitudinea forțelor sale, când rodnicia pământului se arată în inegalabila ei splendoare. O coincidență care a dobândit valoare de simbol a făcut ca tocmai în aceste luni să aibă loc și cele două evenimente epocale din istoria noastră: revoluția de eliberare din august 1944 și, în iulie 1965, Congresul al IX-lea al partidului, care avea să aducă la cirna destinului țării, ale poporului nostru, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne.

Se știe ce-a însemnat 23 August 1944 atât pentru români, cât și pentru alte popoare. Încununare a unui trecut glorios de luptă purtată de-a lungul vremurilor pentru libertate națională și progres social, revoluția din august 1944 a reprezentat un energetic și determinant act de voință al întregii noastre națiuni, o strălucită afirmare a hotărârii poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur viitorul. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirea revoluției din august 1944 a constituit rezultatul luptei Partidului Comunist Român, de unire a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor forțelor naționale pentru apărarea intereselor întregului

Miezul verii etern

popor, a integrității și independenței patriei noastre. Reali-zind rasturnarea regimului antonescian, întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste și eliberarea întregului teritoriu național, actul revoluționar din august 1944 a însemnat, totodată, un pas hotărâtor pe calea înfăptuirii unor profunde reforme social-politice și economice.

În același timp, 23 August 1944 a determinat — după cum au apreciat oameni politici și istorici și după cum s-a consemnat și anul acesta, cu prilejul aniversării marelui eveniment — o contribuție excepțională a României la înfrângerea Germaniei naziste, scutirea războiului cu mai multe luni, precum și un aport însemnat al țării noastre la eliberarea altor popoare de sub dominația fascistă.

Cea mai rodnică, cea mai înfloritoare perioadă a dezvoltării noastre a fost inaugurată, după cum am remarcat la început, tot în miezul verii, în iulie 1965, de către Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Datorită spiritului profund inovator și dinamizator pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a promovat și îl promovează în întreaga societate românească, cei 20 de ani glorioși care au trecut de la Congresul al IX-lea au cunoscut mari înfăptuiri revoluționare, remarcabile realizări economico-sociale în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Prin larga deschidere spre inovare și perfecționare pe care a declanșat-o în toate domeniile de activitate, Epoca Ceaușescu a generat un nou și eficient stil de muncă, descoperind toate energiile națiunii, punând puternic în valoare capacitatea de creație a întregului popor. Astfel a fost posibil ca într-un număr relativ mic de ani, țara noastră să înregistreze un spectaculos salt în dezvoltarea sa.

Cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea au însemnat, totodată, o epocă de puternică afirmare a României pe plan internațional, de creștere fără precedent a prestigiului țării noastre în lume, tovarășul Nicolae Ceaușescu fiind pretutindeni apreciat și cinstit ca erou al păcii planetare.

Marcarea anul acesta, în țară și peste hotare, a celor două evenimente — niște de-hotărâle istorice. 23 August și Congresul al IX-lea al P.C.R., ne-a întărit și mai mult sentimentul că ele, petrecute în miezul verii, ne-au condus pe noi toți într-o vară fără de sfârșit a existenței și devenirii noastre.

ION CODRU ■

Despre circulația sanguină, despre tensiunea arterială și, implicit, despre hipertensiune s-au scris tratate groase, care umplu bibliotecile întregi. Ca să nu mai vorbim de miile de articole apărute în revistele de specialitate sau în alte publicații. Se va înțelege, prin urmare, de ce nu putem, în spațiul foarte limitat al unui articol, să reamintim tot ce se știe în momentul de față despre hipertensiune. Vom apela doar la elementele necesare înțelegerii unei descoperiri — despre care a relatat nu demult revista *Science et vie* — de importanță excepțională, dătătoare de mari nădejdi pentru hipertensivi.

Mecanismele de reglare a tensiunii arteriale

Printre substanțele absolut necesare vieții se numără și sodiul, calciul și potasiul. Fără ele, organismul uman — ca și organismul altor ființe vii — n-ar putea supraviețui. De prezența acestor substanțe, și în primul rând a sodiului, este legată, printre altele, tensiunea arterială. Se știe că această tensiune, adică presiunea singelui asupra pereților arterelor, este normală dacă în timpul sistolei (al puseului, când inima își micșorează volumul) nu depășește 160 de milimetri pe coloana de mercur și dacă în timpul diastolei (când mușchiul cardiac se relaxează) nu trece de 95 de milimetri.

La oamenii sănătoși tensiunea este, în limitele arătate, stabilă. Stabilitatea se realizează, paralel, în două compartimente distincte: în lichidul interstițial (care cuprinde singele, lichidul măduvei spinale și umoarea sticloasă a ochiului) și în lichidul intracelular din mușchii vaselor sanguine, prin mecanisme foarte fine de reglare a concentrației sodiului și a celorlalte substanțe menționate. În lichidul interstițial, și în primul rând în sine, când conținutul în sodiu este insuficient, rinichii, ca rezultat al interacțiunii consecutive a doi hormoni (despre care vom mai vorbi în cele ce urmează), rețin sarea în organism, împiedicând eliminarea ei prin urină. Și invers, când cantitatea de sare crește, rinichii împiedică eliminarea apei, pentru ca în sine să se mențină aceeași concentrație de sare.

Reglarea se petrece, tot cu ajutorul secrețiilor hormonale, și în lichidul intracelular din mușchii vaselor sanguine. Membranele celulelor acestor mușchi sunt vulnerabile. Ioni de sodiu și de calciu au tendința de a

pătrunde în interiorul celulei, în timp ce ionii de potasiu (potasiul are asupra organismului efect hipotensiv), dimpotrivă, tind să părăsească celula. Celula trebuie să se debaraseze în permanență de substanțele de prisos, pentru a-și asigura o corelare permanentă a concentrațiilor; aceasta se realizează cu ajutorul a două „pompe” din membrană, care folosesc drept „combustibil biologic” acidul adenozintrifosforic (ATF). Una din „pompe” extrage din celulă surplusul de sodiu, și atunci în interiorul celulei intră potasiul; cealaltă pompă extrage excedența de calciu. În consecință, datorită menținerii echilibrului ionic, țesuturile, contracționate ale celulelor musculare se relaxează, mușchii încetind să mai apese asupra pereților vaselor. Singele poate să circule normal. Din păcate, acest echilibru, ca urmare a îmbolnăvirii, deseori

reținută în organism, cantitatea de sine (lichid interstițial) aflat în circulație crește și, ca urmare, crește și presiunea singelui asupra vaselor. Spre deosebire de această formă de hipertensiune, care se datorează, după cum am văzut, măririi volumului singelui, hipertensiunea esențială se produce invers: cantitatea de sine poate să rămână cea normală dar, din cauza contracției — ca rezultat al excesului de sodiu și de calciu — mușchilor, care apasă asupra pereților arterelor, circumferința acestora se micșorează, arterele se îngustează iar singele, chiar dacă nu și-a sporit volumul, circula cu o tensiune anormală.

Dintre hipertensivi, circa două treimi suferă de hipertensiune esențială (care este, adesea, ereditară) și numai o treime de cealaltă formă, provocată de cele mai multe ori de insuficiența renală sau de dereglare

același hormon acționează și asupra celulelor din mușchii vaselor sanguine. El blochează „pompele” din membrana celulară și permite astfel pătrunderea în interiorul celulei a ionilor de sodiu și ieșirea din ea a potasiului, facilitând în același timp și intrarea de ioni de calciu, care este „combustibilul” celulelor musculare. Prin această mușchii se contractă și canalul arterelor se îngustează. Urmarea — singele lovește mai puternic în pereții vaselor. Și iată că se ajunge la tensiunea esențială. Pentru specialiști era limpede că antidotul, deci contracararea acțiunii hormonului hipotalamic în mușchii arterelor trebuia să fie tot un hormon, care să acționeze însă în sens invers. După îndelungi căutări, el a fost descoperit: e vorba de un hormon — o proteină formată din 24 de aminoacizi — produs de inimă. El acționează în sensul eliminării sodiului din organism, atât din sine, cât și din mușchii. S-a dovedit astfel că inima noastră este, pe lângă ceea ce știm deja despre ea, și glandă endocrină.

Dar dacă remedii există chiar în corpul nostru, de ce totuși apare hipertensiunea? La persoanele fără predispoziție către această boală, cei doi hormoni realizează, într-adevăr, echilibrul necesar, tensiunea menținându-se normală. La celelalte persoane însă, în competiția dintre hormonul hipotalamic și cel cardiac asupra celulelor musculaturii vaselor, primul acționează cu mai multă forță și ca urmare, apare hipertensiunea.

Pentru a micșora acest efect (al acțiunii mai puternice a hormonului hipotalamic), este de ajuns să inoculăm bolnavilor hormonul cardiac. Exact în acest tratament își pun oamenii de știință speranțele. Ca toate proteinele, și hormonul cardiac este produs cu ajutorul unei gene active, unice pentru celele endocrine ale ariului. Săvânții au reușit să depisteze această genă și apoi s-o reproducă în cantități suficiente pentru a putea fi studiată amănunțit. Există convingerea că pe viitor, utilizând tehnica ingineriei genetice, prețiosul hormon va putea fi produs pe scară industrială. Procedul este următorul: pe de o parte, din celula secretată de inimă va fi extrasă gena, pe de altă parte va fi utilizată o bacterie care, urmând gena, va produce proteina necesară. E posibil ca producția pe scară largă a noului hormon să înceapă într-un viitor apropiat, spre mângierea milioane de hipertensivi de pe mapamond.

ION D. GOIA ■

Speranțe pentru hipertensivi

se frînge. Atunci apare hipertensiunea. Precizăm că deși în toate îmbolnăvirile de hipertensiune stresul joacă, în zilele noastre, un rol de seamă, de foarte multe ori rolul principal, în articolul de față nu ne propunem să ne ocupăm de contribuția stresului la apariția hipertensiunii — o vom face, poate, cu alt prilej —, ci doar de acele aspecte ale bolii a căror cunoaștere, fie și sumară, poate înlesni înțelegerea descoperirii la care ne-am referit la început.

Hipertensiunea noastră cea de toate zilele

Studii îndelungate și numeroase experiențe au dovedit fără dubiu că există persoane predispușe la hipertensiune și persoane care nu au acest cursur. Pentru acestea din urmă lucrurile sînt limpezi: surplusul de sare se elimină automat prin mecanismele arătate iar tensiunea arterială se menține în limite normale. Ce se întâmplă însă cu oamenii predispuși la hipertensiune? Dacă hrana lor este săracă în sodiu, nu se întâmplă nimic. Dar dacă hrana conține multă sare, aceasta este

secreției hormonale. Pentru această din urmă formă, cu numeroase variante, medicina dispune de un arsenal destul de eficient de mijloace: dietă fără sare, diuretice, vasodilatatoare și alte medicamente. Ele au în primul rând rolul de a micșora cantitatea de lichid interstițial, în speță cantitatea de sine, după care tensiunea revine automat la normal. Mult mai greu este cu tensiunea esențială (sau ideopată), despre care se spune că trebuie să te obișnuiești cu ea și s-o duci în cârcă până la moarte, tratamentul ce se prescrie de obicei ținînd de empirism. Cum se poate totuși trata și vindeca hipertensiunea esențială?

Hormonul miraculos

Aminteam mai înainte de existența a doi hormoni care concurează la reglarea tensiunii arteriale. Unul din ei este produs în hipotalamus. Pe de o parte, acest hormon, favorizînd eliminarea sodiului de către rinichi, determină micșorarea volumului lichidului interstițial și, ca urmare, scăderea tensiunii nesemnificative. Pe de altă parte însă,

In memoriam

În cadrul vastei mișcări mondiale pentru pace și dezarmare, în primul rând pentru dezarmare nucleară, se inseră și propunerea „Clubului prietenilor UNESCO” din Venezuela. Este vorba de realizarea unei picturi murale în orașul Hiroshima, în memoria victimelor primului bombardament atomic de la 6 august 1945. La realizarea acestei fresce își vor da concursul artiștii din cinci continente sub conducerea pictorului venezolcan Carlos Cruz Diaz.

„Spălați-vă pe dinți!”

Toată lumea știe ce repede „uită” copiii să-și facă toaleta zilnică, mai ales obligația de a-și spăla dinții, uitare care generează veșnice discuții. O firmă specializată vine în ajutorul părinților propunînd un suport vorbitor pentru perii de dinți. Într-o formă originală și atrăgătoare, suportul dă sfaturi despre periatul corect al dinților. Suportul are bineînțeles și periele care de care mai neobișnuite, stîrnind parcă dorința copiilor de-a le utiliza. Iată o modalitate care permite formarea la copii a reflexului de igienă dentară.

Scrumiere pentru toată lumea

Fumătorii uită adesea de semenii lor nefumători, trecînd cu vederea faptul că fumul țigărilor lor este mai dăunător pentru ceilalți decît fumatul în sine.

Din grija față de nefumători, dar gîndindu-se și la „viciul” celorlalți a apărut o nouă scrumieră. Ea seamănă cu cea clasică, doar că mai este înzestrată cu un mic ventilator capabil să recupereze și să purifice fumul țigărilor. Fumul este aspirat printr-un filtru care oprește impuritățile și lasă să iasă deasupra scrumierei doar aerul pur.

Mina din Pamir

În localitatea Bazar-Dare, din podșul Pamir, situată la 4000 de metri altitudine, un grup de geologi sovietici au descoperit o mină de argint ce datează din sec. X. Faptul că mina este situată la o așa de mare înălțime se datorează așa-numitei „crize a argintului” care s-a făcut simțită în această zonă în perioada evului mediu timpuriu. Arheologii au descoperit resturi de cupoare de topit, unelte de minerit și un număr mare de obiecte casnice.

Șofer consecvent

Augusto Macedo, șofer de taxi din Lisabona, continuă să lucreze și la cei 81 de ani ai săi, nedespărțindu-se de vechea sa mașină, un Oldsmobil care i-a slujit cu credință timp de aproape șazeci de ani. La volanul mașinii sale, Augusto Macedo a parcurs peste două milioane de kilometri fără o reparație capitală. El nu se poate plînge de lipsă de clienți avînd în vedere, că turiștii apreciază moda „retro”.

ELENA GRECESCU ■

Accente în lume

Este vorba de realizarea unei picturi murale în orașul Hiroshima, în memoria victimelor primului bombardament atomic de la 6 august 1945. La realizarea acestei fresce își vor da concursul artiștii din cinci continente sub conducerea pictorului venezolcan Carlos Cruz Diaz.

„Corida nefumătorilor”

Nefumătorii spanioli au pornit o coridă împotriva adeptilor țigărilor Tutun. Revendicările lor acoperă un larg spectru de la asigurarea respectării legilor privind consumul de „nicotină” pînă la respectarea drepturilor minorității... nefumătoare. Publicația săptămînală „Tiempo” arată într-o relatare consacrată campaniei împotriva fumatului că această plăcere cu urmări atât de grave constituie în prezent un adevărat flagel al societății spaniole, fiecare al doilea locuitor al țării fiind consumator de țigări. Prin aceasta Spania ocupă locul unu între țările vest-europene, cu cei mai mulți fumători. Statisticile arată că în medie fiecare locuitor aspiră anual în plămîni săi fumul a nu mai puțin de 3000 de țigări.

Lumea se amuză

ROMEO NADAȘAN ■

Tradiția și noul

„Pe bolta cerului senin
Se anin'aceleși stele
Și-aceleși flori răsăr și azi
La noi în Copăcele“.

scria Goga. „Copăcele“ a devenit în ultimii ani dintr-o „parte de sat“ (e vorba de Rășinari, bineînțeles, satul natal al poetului) un adevărat cartier nou. Căci se construiește mult în Rășinari Sibiului. 30-40 de case anual. Dealțul și populația e în creștere. Aflăm că în această lună Rășinari au ajuns la 6274 de locuitori.

„In vaduri, ape repezi curg
Și vuleț dau în cale...“

Versurile lui Coșbuc ne poartă în nordul Transilvaniei, la Hordou, satul unde s-a născut poetul „Baladelor și idilelor“. Mitul și civilizația, tradiția și noul se întind aici pe aceleși ulițe. Cifra caselor noi a trecut în această lună de 500. Cele mai multe — 300 — au două nivele, parter și etaj. S-a construit și un bloc cu 12 apartamente, pentru specialiști. Numai Sălăuța curge la fel. Și dealurile sînt la fel de molcome în jurul satului.

● La întreprinderea de vagoane Arad a fost recepționată rama de metrou cu numărul 100. Ea îmbină, ca și celelalte dinaintea sa, înalte performanțe tehnico-funcționale cu un ridicat grad de fiabilitate în exploatare.

De ce ?

● Mai trebuie oare explicat că muntele are și el legile lui și că marcajele sînt făcute în folosul turiștilor ? Se pare că da. Arhitectul Cristian Maimaduc ne-a relatat că o echipă Salvamont din Sinaia a supravegheat, într-una din duminicile acestei luni, circulația turiștilor în vecinătatea văii Carp din Bucegi. Salvamontiștii au observat că foarte mulți drumeți erau imprudenți, urcau prin locuri primejdioase, expunându-se inutil la accidente, în

nu puneți în pericol viața copiilor, tovarășe profesor !

● Minerii din Barza, județul Hunedoara, dau o atenție majoră recuperării și valorificării materialelor refolosibile. În urma acțiunilor organizate atît în subteran cît și la suprafață, au fost recuperate 540 tone oțel, 14 tone fontă, 5,5 tone cupru, 15,5 tone cenușă de plumb, 1,7 tone corpuri abrazive, 450 mc lemn de mină, 950 traverse, 2.000 armături metalice pentru abataje.

Un meci inedit

Ca de obicei, vara în Cișmigiu se joacă șah. Ca de obicei, disputele, în ciuda virstei, adesea, venerabile a adversarilor, sînt aprige. Ca de obicei, în jurul celor care se luptă în arena cu 64 de pătrate, nu lipsesc supporterii. Ca de obicei, aceștia nu tac, nu se pot abține, propun mutări și dau sfaturi. Dar printre ei se poate ascunde un viitor campion. N-a fost marele maestru Mihai Șubă descoperit în aceste pitorești confruntări la care participă mai ales pensionari, dar și elevi aflați în vacanță ? Revista Șah a anunțat un eveniment inedit : se precizează organizarea în această vară a primului meci de șah la 10 table între selecționatele parcurilor „Cișmigiu“ și „23 August“. Am trecut ieri pe aleile unde se „antrenează“ cei care vor apăra onoarea Cișmigiuului în această competiție. Ca de obicei, aglomerație, replici colorate, ambiții și zimbete. Ca de obicei mai mulți combatanți decît table de șah, unii fiind obligați să se consoleze cu rolul de spectatori... activi. Despre „meciul verii“ n-am aflat nimic sigur, dar nu mă indoiesc că el va fi la înălțimea pasiunii protagoniștilor care înfruntau cu stoicism căldura, cînd uitau să se mute la umbră. Și era, vorba lui Caragiale, căldură mare.

Premieră muzeistică

În patrimoniul Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa“ au intrat de curînd cîteva

**Două organizații din F.D.U.S.
și o inițiativă plină de farmec**

**„Mama poate fi făloasă
Că mă are“**

A mai rămas ceva din mitul Marilyn Monroe, din cel al Clădiei Cardinale. Brigitte Bardot este mamă, Sophia Loren — o distinsă doamnă, Ingrid Bergman a murit. Au mai rămas numele și mitul frumuseții, al corpului desenat în linii subtile, în vecinătatea absolutului. Automobilul, corpul, televizorul, calculatorul, bîlversează lumea modernă, o întorc pe dos și o rează de fiecare dată pe temeliile acelorași obsesii-viteză, frumusețe, comunicare, sănătate, ordine. Dar toate aceste aspirații se amină la infinit. Oricum, corpul își are modelele sale trecătoare. La bărbați mușchii lui Silvester Stallone sînt un vis aproape terorizant. În materie de frumusețe feminină, totul e dominat de manechinle „superlong“, de la Brook Shields pînă la Paulina Porizkova. Dar frumusețea fizică, un ideal al fiecărui, creator de iluzii și complexe, nu înseamnă nimic. Un corp impecabil, dezvoltat numai pînă la gît, pe care capul nu face decît o ceață degerată, e la fel de puțin ca o mîntie scilpitoare într-un dovecac zbîrcit. Deci frumusețea în sine e o speranță amăgitoare, o podoabă inutilă care te poate bucura o clipă, cel mult două. Frumusețea din afară, fără cea dinlăuntru e un nonsens, un spectacol al biologiei. Or, tocmai o corelare între cele două a încredințat concursul „Muncă, tinerețe, frumusețe“, organizat de C.C. al U.T.C. și Consiliul Național al Femeilor, prîvit prin ochii artistului fotograf Dinu Lazăr. Au participat cele frumoase în propria, frumoase și-n muncă, frumoase chiar și-n probele artistice susținute pe două zile la Costinești. Au fost 45 de participante prîvite, alese și interogate în fața a 2000 de tineri care erzu și ei sau se visau la fel de frumoși. A cîștigat Angela Rusu de la Întreprinderea Căprioara din Sebeș, urmată de Camelia Carmen Neagoe de la I.C.T. București și de Gianina Crăciun din Iași. Alte premii, tot dovezi certe de frumusețe au primit Mariana Dana Rus — Satu Mare, Agneta Nagy — Cehu Silvaniei, Gabriela Bădiță — Galați, Victoria Plai — Vilcea, Eniko Lakatos — Miercurea Ciuc, Sevinci Ibrahim — Constanța și Daniela Marinela Pfandl — Oradea. Ca să cîștige cu adevărat te mai rămîne de trecut o probă, aceea de a-și purta frumusețea prin viața de fiecare zi.

CORNEL NIȘTORESCU

**Poftiți
la Scala,
se servește
tortul**

După o pauză determinată de unele amenajări — zugrăvit, schimbarea tapiteriei și alte îmbunătățiri — Cofetăria Scala din Capitală și-a redeschis zilele trecute porțile îmbrăcată în haine noi. Produse de calitate excelentă, o servire exemplară, un desăvîrșit bun-gust și o curățenie fără cusur, iată caracteristicile de căpetenie, intrate deja în tradiție, ale prestației acestei unități. Stau măturte în acest sens numeroasele diplome și alte distincții pe care Cofetăria Scala le-a obținut la prestigioase concursuri și expoziții. După cum ne-au informat Flo-

rica Ionescu, conducătoarea unității, și Dumitru Temciuc, șeful laboratorului cofetăriei, cu un colectiv mic — 28 de meșteri, care lucrează în 2 sau în 3 schimburi, în laborator și 35 de angajați în celelalte sectoare, în primul rînd vînzători —, unitatea realizează în fiecare zi, o producție în valoare de 40.000 de lei și vînzări de 50.000 de lei, servind 6.000-7.000 de consumatori. Cu prilejul redeschiderii, în incinta cofetăriei a fost amenajată o expoziție cu specialități ale casci, din care fotografia noastră surprinde un aspect.

timp ce poteca marcată se afla la numai cîteva sute de metri depărtare. Un profesor, care însoțea un grup de copii pe un drum neamenajat, plin de riscuri, le-a ripostat salvamontiștilor : „De ce să mergem pe poteca marcată ?“ De ce ? Păi, dintr-o mie de motive, tovarășe profesor. Vremea se schimbă rapid pe munte, vă puteți rătăci, sau puteți nimeri pe poteci false ș.a.m.d. dar ar fi de ajuns, credem, un singur motiv : că sa

exponate de o importanță deosebită. Este vorba de 10 specii din vietățile marine descoperite de o expediție oceanografică internațională, la 2.600 de metri adîncime, în dorsala Galapagosului, pe sau în jurul conurilor de unde țînesc izvoarele hidrotermale de 300-360°C. Dr. doc. Mihai Băcescu, directorul muzeului, ne-a spus că a fost o mare surpriză pentru cercetători numărul impresionant de animale găsite acolo, unele

uriașe, neîntîlnite încă nicăieri în oceanul planetar (scoici de dimensiuni neobișnuite, avînd pînă la 30 de centimetri lungime, crabii mari de 15 centimetri lățime, pești orbi sau un ciudat animal de peste un metru lungime și 5 cm diametru, care s-a dovedit a fi un pogonofor — animal superior, așezat pe scara zoologică lingă echinoderme, deci aproape de vertebrate — cu mult mai mare însă decît cei cunoscuți pînă acum. Cu această ocazie biologii și oceanograful au descoperit de fapt un ecosistem cu animale mari, la o adîncime unde nu este posibilă fotosinteza. S-a pus întrebarea cum s-au putut dezvolta acolo ? Analiza apei a scos în evidență o cantitate uriașă de bacterii, cum nu există în nici un alt biotop al oceanelor, bacterii care se reproduc extrem de rapid la +260°C și care alcătuiesc hrana acestor animale.

Cele 10 exemplare (un pogonofor uriaș, o scoică uriașă, o scoică modiolus de dimensiuni neobișnuite, un melc, un crab orb, etc.) aduse la Muzeul Antipa de la centrul de cercetări din Brest, constituie o premieră muzeistică mondială. Se lucrează la o vitrină specială care va prezenta fauna din jurul izvoarelor hidrotermale oceanice, vitrină cu care nu se poate mîndri încă nici un muzeu din lume.

● Columbofilul I. Severeanu ne-a relatat următoarea întâmplare ieșită din comun. Mutîndu-se în București, un crescător și-a adus la noul domiciliu și cei 30 de pui de porumbel, în vîrstă doar de două luni și jumătate, care nu zburaseră încă niciodată. După 7-8 zile de la sosirea în Capitală li s-a dat drumul pentru primul zbor din viața lor. Puii, după un joc liber, s-au reintors în volieră. Lipsea doar o porumbiță obținută din părinți de înaltă clasă. La primul său zbor, ea s-a îndreptat direct spre Ploiești unde a izbutit să-și găsească voliera în care crescuse, aflată pe unul din sutele de blocuri ale orașului.

● S-a calculat că un fag produce în o sută de ani 20.000 de kilograme de oxigen. Dacă raportăm acest exemplu la faptul că în fiecare zi plămîinii noștri filtrează circa 15 kg aer atmosferic și că un autoturism consumă cantitatea de oxigen necesară unui om pentru un an — circa 5 tone — la fiecare 1.000 de km, e lesne de înțeles că amatorii de „inscripții“ săpate cu cuțitul pe copaci nu se gîndesc deloc la plămîinii lor.

● Tehnicianul Emil Braharu de la Întreprinderea de materiale de construcții Iași a conceput și construit cu ajutorul colegilor săi de muncă primul trimaran românesc. Echipată cu un motor diesel, unul eolian și cu vele, ambarcațiunea este capabilă — cel puțin așa susține constructorul ei — să facă înconjurul lumii.

● La tonetele de răcoritoare au apărut sticle de Quick-Cola de 1 (un) litru. Pentru cine or fi fost puse ele în vînzare ? Pentru excursioniștii în grup ? Sigur, atceva ar fi să le găsim în magazine cu vînzare pentru acasă.

● Ziarul „Informația Harghitei“ anunță că vremea frumoasă, cu soare iradiînd o mare cantitate de căldură, a favorizat realizării noi în funcționarea instalațiilor cu panouri solare. La secția minieră Harghita Băi, panourile solare, montate pe o platformă de beton, asigură 5.000 litri apă încălzită la 45-55 grade Celsius pentru băile minerilor.

● Preocuparea pentru economisirea energiei e confirmată și de o premieră tehnică din județul Gorj, anunțată de „Gazeta Gorjului“. Un absolvent din promoția '85, care a urmat cursurile secției de maștri la Liceul de mașini-unelte, a imaginat o instalație care convertește energia eoliană în curent electric. Instalația respectivă poate fi văzută acum la lucru pe acoperișul liceului.

La zi, în astronomie

● Un important eveniment astronomic, către care se îndreaptă acum atenția specialiștilor, este cometa Halley. Această cometă, una dintre cele mai spectaculoase văzute pe bolta cerească, va fi studiată atît prin mijloacele existente la sol, cît și cu ajutorul sondelor spațiale, care deja navighează pentru a ajunge în apropierea ei. Astronomii români se pregătesc și ei pentru a face, cu ajutorul lunetelor, observații fotografice, fotometrice și astrometrice asupra cometei. Nu le-a rămas timp de prognoze prea mult, deoarece cometa va deveni accesibilă lunetelor începînd cu luna octombrie cînd se va afla la o distanță de aproximativ 150 milioane km față de Pămînt. Urmărirea ei se va putea face pînă în lunile iunie — iulie 1986. Distanța cea mai mică, rezultată din calcule, la care se va afla față de Pămînt este de 67 milioane km, în luna aprilie 1986, iar strălucirea cea mai puternică o va avea în luna februarie a anului viitor.

O altă problemă care stă în atenția astronomilor se referă la stelele duble, în care se produc fenomene cataclismice, cu eliberare de mari energii. Este vorba de studiile care se fac în prezent asupra sistemului dublu TT din constelația Berbecul, în care una din stele este pitică albă. Aceste studii se realizează cu ajutorul lunetelor instalate la sol și cu satelitul EXOSAT, într-o campanie internațională la care participă și astronomii români.

În lunile care urmează pînă la sfîrșitul anului, continuă să se vadă pe bolta cerească cea mai mare planetă a sistemului solar, Jupiter, la început aproape toată noaptea, iar mai apoi numai în prima parte. Saturn, a doua planetă ca mărime a sistemului nostru solar, este pe punctul să părăsească bolta nocturnă, dîndu-ne întîlnire în anul 1986. (Informațiile ne-au fost furnizate de cercetătorul Victor Ionescu de la Observatorul Astronomic).

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Învingându-i, la Timișoara, pe finlandezi cu 2-0 (1-0), fotbaliștii români au făcut

ÎNCĂ UN PAS SPRE MEXIC

După un meci tipic de calificare, deci nespectaculos și pus sub semnul mizei, reprezentativa de fotbal a României a întrecut astăzi aici, la Timișoara, pe cea a Finlandei, luând o opțiune importantă în tentativa ei de a ajunge la Campionatul Mondial din 1986. Am putea fi tentați să credem că un 2-0 în fața finlandezilor, mai degrabă schiori și fondisti decât jucători de fotbal, e oarecare. Dar lucrurile nu stau așa și acum, cind Cehoslovacia trebuie să se mulțumească cu 0-0 în Malta, cind Belgia pierde fără drept de apel în Albania etc., într-un moment adică în care raportul de forțe în fotbalul european pare să se echilibreze, rezultatul este prețios. Cu atât mai mult cu cât nordicii au venit la Timișoara agățați de ultima nădejde spre Mexic și au prestat, ca o consecință logică a intențiilor lor, un fotbal pe care un martor neutru, antrenorul englez Robson, l-a numit „obstrucționist și agresiv”. Lui i-au căzut victime, sub ochii unui arbitru corect, dar prea îngăduitor, Iorgulescu și Boloni, primul cu o gleznă cit o căciulă, celălalt cu o ruptură fibrilară. S-ar cuveni să adăugăm că la pauză Ungureanu a solicitat să fie înlocuit, resimțindu-se și el de pe urma contactelor dure cu finlandezii. În general, ca să rezumăm, echipa noastră a controlat jocul și nu ne-am feri să spunem că numai din cauza ei, a pripei în atac, nu s-a dețesat mai devreme. Tricolorii au început în trombă impetuos, au deschis scorul prin Hagi

(min. 6), după care însă și-au permis să irrosească, mai ales prin Coraș, ocazie după ocazie. Cele din min. 21 și 35, cind Coraș s-a bilitat la cîțiva metri de poartă, au fost cit roata carului. Și așa, cu un avantaj minim pe tabela de marcat, fotbalistii români s-au văzut nevoiți să cedeze multe acțiuni. Jocul lor părind mai degrabă unul de așteptare (pe care, surprinzător, Robson îl aprecia!) decît de atac. Pînă la 2-0, gol marcat de Mateuț în min. 57, tricolorii n-au arătat decît o armă foarte redutabilă, pe Hagi, alături de care numai Cămătaru a amenințat poarta finlandeză. S-a petrecut un abuz de pase laterale, de genul „treisferturilor” de la rugby, mingea circulînd pe trasee întortocheate și ineficiente, fără ruperile de ritm necesare pentru a pune pe picior greșit o apărare masivă și aglomerată. Fără să-i putem reproșa angajamentul în joc, l-am acuza pe Boloni de „vămuirea” prea multor baloane. O risipă de mișcări exagerată pentru o eventuală pasă (și aceea de regulă laterală) le-a permis nordicilor să se regroupeze și să „închidă”. Dacă în repriza secundă tricolorii ar putea invoca dezavantajul vîntului, care a bătut cu rigoare, pînă la pauză, ei n-ar putea introduce în discuție acest argu-

ment. În aceste condiții, a surprins predilecția pentru mingi pe sus către zona centrală a terenului, cind era limpede că tocmai fundașii laterali ai echipei Finlandei, greoi și vulnerabili, trebuiau dizlocați. Înlocuirea lui Coraș cu Gabor, survenită la jumătatea meciului, n-a însemnat revirimentul scontat de Lucescu și Rădulescu. Un jucător prea lent a cedat locul unuia prea fragil, lipsa de vîină neputînd suplini lipsa de inspirație. Pe lîngă Ștefănescu, care a adus calmul și luciditatea cu care ne-a obișnuit, Hagi ni s-a părut jucătorul cel mai strălucitor din echipa noastră. El a împăcat cele două antiteze, excesul și măsura, făcîndu-ne uneori să nu regretăm lipsa orchestrei. Noul venit, Mateuț, a iuțit jocul, dovedindu-se capabil să grăbească ceea ce Boloni și chiar Klein încetneau.

S-ar părea că pentru o victorie sîntem prea aspri. Mai ales, că ea, cum ziceam, nu mai e una facilă, fotbalul finlandez de astăzi, în evident progres, nemaifiind cel de acum 10-15 ani, cind nordicii erau ridiculizați la București, în 1973 (scor 9-0), sau chiar la Helsinki, în 1971 (scor 4-0). Dacă ne permitem să dezvoltăm cîteva dintre punctele mai slabe ale tricolorilor, o facem cu gîndul la partidele care urmează și care se anunță nu numai decisive, dar și mult mai dificile. Dacă o izbîndă rămîne o izbîndă, pentru care atît jucătorii, cit și antrenorii Lucescu și Rădulescu merită felicități, nu-i mai puțin adevărat că greul

abia urmează și că în meciurile cu Anglia, cu Irlanda de Nord și cu Turcia, primul și ultimul în deplasare, fotbalistii români vor trebui să joace la o cotă superioară celeia demonstrată astăzi la Timișoara. Unde,

repetăm, n-au avut probleme decît în măsura în care s-au complicat să și le facă, adversarul nesarînd mare lucru în afara unei ambiții dusă pînă la marginea regulamentului. Nu putem însă uita că deși tricolorii au dominat meciul, uneori copios, raportul de cornere a fost egal (4-4), că în repriza secundă oaspeții au avut cam tot atitea acțiuni ofensive și că ei, o echipă venită la Timișoara, mai degrabă cu iluzii, au ratat două mari ocazii, una prin Ukonen (min. 15) și alta prin Rantanen (min. 55).

În fotbal însă, se știe, impresiile se sterg și pînă la urmă rezultatul e cel care contează. Din acest punct de vedere, jucătorii noștri și-au îndeplinit obiectivul și au trecut, cu șase puncte și golaveraj 8-4, pe locul doi în clasamentul grupei, pîrind să aibă, alături de Anglia, cele mai mari șanse de a evolua în Mexic. Ei se găsesc pe un drum bun, dar acest drum e încă lung și va mai fi nevoie pe el de multă inspirație și de multă sudoare. Ora la care transmitem fiind întîrziată, vom reveni săptămîna viitoare. Nu putem însă încheia fără a aduce, fie și în treacăt, un elogiu Timișoarei fotbalistice, care s-a străduit și a reușit să asigure partidei de astăzi, prima oficială la nivelul echipei naționale în orașul de pe Bega, un cadru adecvat de desfășurare. Deși a plouat pînă cu jumătate de oră înainte de meci, gazonul a fost fără cusur, iar publicul, venit în număr mare la stadion, a găsit resurse să-i încurajeze pe tricolorii chiar și de sub umbrele. Dacă fotbalistii noștri au trecut astăzi un examen exigent, la fel se poate spune și despre spectatorii timișoreni.

Autorii celor două goluri

Gheorghe Hagi, min. 6

Dorin Mateuț, min. 57

Prin telefon de la trimisul nostru special

CLASAMENTUL GRUPEI

1. Anglia	5 3 2 0	15-1	8 p
2. România	5 2 2 1	8-4	6 p
3. Irlanda de N.	5 3 0 2	7-5	6
4. Finlanda	7 2 2 3	6-12	6
5. Turcia	4 0 0 4	1-15	0

Următoarele meciuri din grupă sînt programate la 11 se. tembric: Anglia — România și Turcia — Irlanda de Nord.

Cum au văzut jocul

Mircea Lucescu: „A fost un meci foarte greu, tipic de calificare. Echipa noastră s-a angajat cu toate forțele, dar angajamentul finlandezilor a ieșit uneori din cadrul regulamentar, ceea ce a dus la accidentarea cîtorva dintre jucătorii noștri. Aceste accidente au marcat finalul, care n-a mai avut, din punctul nostru de vedere ritmul de pînă atuncî. Puteam să ne dețesăm mai devreme, dar am ratat cîteva ocazii rarissime.”

Mircea Rădulescu: „Consider rezultatul drept bun. Calitatea jocului a lăsat uneori de dorit atît datorită mizei, care a condus la crisparea jucătorilor, cit și datorită jocului obstrucționist al finlandezilor. Aș remarcă pe Ștefănescu, pe Hagi, pe Mateuț și pe Cămătaru: cu observația că Hagi și Mateuț au adus o notă aparte de tehnicitate.”

Martii Kuusela: „Echipa dumneavoastră a dominat, dar consider că ea a avut și un pic de şansă. Jucătorii mei au fost inhibați de prima lor şansă reală de a ajunge la un turneu final, de aceea au și ratat două mari ocazii. Pentru noi de-acum totul s-a sfîrșit. Nu ne-am așteptat să cîștigăm la Timișoara, dar aș minți dacă aș spune că n-am sperat pînă în ultimul moment.”

Bobby Robson: „A cîștigat echipa evident mai bună. După pauză, împotriva vîntului, jucătorii lui Lucescu au adoptat o tactică de așteptare și de păstrare a balonului pe care am găsit-o judicioasă în condițiile jocului obstrucționist și agresiv al finlandezilor. Mi-a plăcut ca totdeauna, Hagi, Ștefănescu a dat siguranță apărării și l-aș nota cu +, alături de ei, și pe Boloni.”

OVIDIU IOANIȚOIAIA

Andrei Socaci — campion mondial

Nu prea ne-am omorît după haltere. Ni se părea un sport mai sărac în spectacol, cu multă putere și fără jocuri psihologice. Dintr-o prejudecată păguboasă nu ne-am prea întors privirea spre acești bărbați, drept pentru care, într-o liniște binecuvîntată, de ani și ani, ei au lucrat cu sirg. Și acum se vede. Mai întîi l-am descoperit pe Nicu Vlad. A trebuit să vină succesul de la Los Angeles, cu acea uluitoare scenă în care campionul nostru ridică o greutate de parcă ar fi forțat limitele condiției umane. De atunci a început să ne placă acest sport, să ne pasioneze, să palpăm în tensiunea de cîteva zeci de secunde în care halterofilul se apropie de bară, încercînd o concentrare pînă la singurătate interioară, o înșfacă, încetează, o ridică, stă cu ea deasupra capului într-un tremur victorios, o aruncă fericit și apoi, cu multă eleganță, ridică brațele și se apleacă aproape ceremonios spre lume. A ridicat

o greutate în numele tuturor. În numele nostru el a fost Hercules, în numele nostru el a fost Sisif. Și iată cum după acel succes rămas între imaginile de antologie, cu Nicu Vlad învingător la un fir de păr peste puterea lui, un alt român își înscrie numele pe lista marilor campioni ai halterei. În sala „Skaniarincken” din Södertälje (Suedia), Andrei Socaci a devenit campion mondial la stilul smuls, categoria 75 de kilograme. A ridicat 160 de kilograme și are 19 ani. S-a născut la Alba Iulia și a crescut sub privirea antrenorilor Mihail Constantin și Ștefan Achim. A cîștigat medalia de argint la Jocurile Olimpice de vară de la Los Angeles și este campion mondial la Juniori (Edinburg, 1985). O zi mai tirziu, cununa de lauri i-a zîmbit încă de două ori. Andrei Socaci a mai cîștigat două medalii de bronz la aruncat și total. Agențiile de presă transmit surprinderea co-

mentatorilor: „Un caz rar în ultimii ani să pozezi trei medalii, dintre care una de aur în fața bulgarilor”, „Va fi un mare campion”, „Nu ne așteptăm ca Andrei Socaci să cucerească aurul la smuls”.

Lumea sportului s-a lărgit. Din aceste zile ea face loc unei noi vedete: Andrei Socaci — România. La haltere, cei mai puternici sînt cei mai buni. Cei mai buni sînt cei mai modești. Forța uimitoare a acestor oameni le dă și o discreție cu totul deosebită. Poate că ea vine din truda îndelungată, din unicătatea efortului dar și din sentimentul că în haltere înfruntarea e numai cu tine. Lupta omului cu greutatea dă frumusețe și singurătate, e un spectacol al naturii, al voinței, al onestității. De fiecare dată cind vedem un halterofil, în fiecare dintre noi se naște sentimentul că el luptă cu greutatea în numele nostru, că numai el are puterea de care am avea nevoie. Să spunem deci bun venit între vedetele noastre de suflet tinărului halterofil Andrei Socaci.

La ora închiderii ediției, departe de noi, Nicu Vlad își freca palmele cu hotărîre.

CORNEI NISTORESCU

Jocurile Mondiale Universitare de vară

România, la a treia medalie de aur

Cind toată lumea doarme, de pe cealaltă parte a globului, de la răsăritul lumii, continuă să ne sosească veștile despre succesele sportivilor noștri la Universiadă. În ziua a treia a întrecerilor, într-un bazin în care au „sărit” recordmeni mondiali și campioni olimpici, Carmen Bunaciu a cîștigat o finală palpitantă, dovedindu-se cea mai rapidă înotătoare la 100 de metri spate. Ea continuă astfel șirul succeselor obținute în ultimii ani, dovedindu-se o sportivă care, pe lîngă talent, a transpirat cîteva bazine olimpice, fiind înotătoarea noastră cu cele mai mari performanțe în acest domeniu.

După succesul înotătoarei Carmen Bunaciu, în ziua a patra a întrecerilor, gimnastica românească și-a făcut datoria, fiind pe măsura „firmei”. Ecaterina Szabo a cucerit două medalii de aur și două de argint. Ea a participat la toate finalele pe aparate, fiind inegalabilă la

sărituri și la birnă. Dacă luăm în considerare și faptul că adversarele ei au fost în mai toate finalele sportive de mare valoare, între care și Natalia Iurcenko, succesul Ecaterinei Szabo e cu atît mai valoros. Chiar dacă numele celorlalte echipe ale campioanei de la Kobe nu mai au rezonanța de altădată, cind Nadia Comăneci era secundată de valori pregnante, cele două medalii de aur obținute de Ecaterina Szabo și patru de argint sînt dovada continuării unei școli de gimnastică ajunsă în faza unor tradiții și performanțe care impun o stăchetă, un respect.

Vești bune ne vin de la Kobe și din tenis, de la Florin Segărceanu și Andrei Dirzu, de la floretiste și de la ceilalți sportivi. Acolo, fiecare își dorește o victorie despre care noi vom afla totdeauna ceva mai tirziu. De aceea telexurile continuă să bată.

VASILE M. TOMUȘ